

# קלקראת שבת מלאכתא



*Dirshu*

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק  
ועידוד לימוד התורה

# אוגדן עלוני השבת

פרשת שלח

פ"ת	צפת	ב"ש	אלעד	ב. שמש	אשדוד	חיפה	מודיעין	בני ברק	ירושלים	עיר
19:08	19:23	19:27	19:18	19:11	19:26	19:23	19:20	19:29	19:11	כניסת שבת
20:31	20:31	20:29	20:31	20:29	20:31	20:33	20:19	20:31	20:29	יציאת שבת
21:00	21:06	21:02	21:00	21:03	21:01	21:05	20:52	21:02	21:03	ר"ת

# בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבחני דרשו

**Dirshu**  
דרשו ד' ועזו

קרן עולמית לחינוך  
ועידוד לימוד התורה

קורח כד - ל סיון | דף היומי - בבא בתרא קמז - קנג | משנה בורה - מסימן רלב' אמצע סעיף ב' ו'יא' עד סימן רל"ה אמצע סעיף א' ואם הציבור | מוסר - פרק כ' עד פרק כ"ב | קנין חכמה - ארבע שמיעות הם' עד שער הקנאה ו'מי שמהר שלא יקנא

יום המיישי כ"א סיון תשע"ז | פניני פרשת שילה | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

## פעם מעד ונפל על הרצפה בביתו, אחד ממשמשיני ניסה להרימו ולאחר כמה נסיונות עלה בדעתו להוריד ממנו כמה ציציות, ברגע שניסה לגעת בציציות, הסיר רבינו את ידו בתנועת יד, כאומה, תשאיר אותי פה כך על הרצפה, ולא תוריד אפילו ציצית אחת

כל מה שרציתם לדעת על הציציות של מרן הגר"פ שיינברג זצוק"ל

יְעִשׂוּ לָהֶם צִיצִית (במדבר ט"ו, ל"ח)

שיבות המקובלים זצ"ל שאמר לו פעם, עד כמה זכותו רבה בלבישת הציציות, שהרי בכל טלית גדול יש בחינה כזו וכזו ובטלית קטן ישנה בחינה כזו וכזו והחל להסביר. רבינו קטע אותו ואמר לו: "איך זוך ניט די עניינים, איך זוך די מצווה אליין", אינני מחפש את העניינים, אני מחפש את המצוה עצמה.

ובכל זאת היו טעמים נוספים שאמר בפעמים הנדירות שהסכים לשוחח על העניין. פעם התבטא שהתחיל בכך מתוך התבוננות בדברי חז"ל (שם) "כל שיש לו תפילין בראשו ותפילין בזרועו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו הכל בחיזוק שלא יחטא", אם כן הלא האדם צריך בחייו שמירה יתרה בפרט בארה"ב החומרנית וסברא פשוטה היא שאם ציצית אחת שומרת, כל שכן שכל ציצית נוספת שומרת יותר.

פעם אחת הראה לתלמידו הג"ר אליעזר פרקוף בספר הקדמון ארך אפים (סימן ה') שמביא בשם השל"ה הקדוש: סגולה להסיר הכעס שיאחז בכנף בגדו עם הציצית שתלויים בכנף, כי כנף כמנין כע"ס והכועס נכנס אל זר בלבו וציצית גורם להשראת שכינה כדכתיב והיה לכם לציצית וראיתם אותו עכ"ל. אם מובטחת שמירה כזו מהחטא של כעס יש להרבות בה כמה שיותר. מעניין לציין שכמה פעמים כשנשאל על ידי אנשים רחוקים ענה להם תשובה אחרת. כך סיפר נהגו רבי אסא וויטו שכשהלך פעם לביקור אצל רופא שאינו שומר תורה ומצוות, שאלו הלה לשם מה להרב כל כך הרבה ציציות, ענה לו רבינו בקצרה: אחד בשבילך! כך היה כשהתארח פעם בבית אחייניתו מרת אסתר רייזל נובל נכנס טכנאי יהודי לתקן משהו, ושאלו מדוע לבוש הוא ציציות רבות, ענה לו רבינו

המשך בעמוד 18 <<<

המצוה בה התפרסם שמו לתהילת עולם בדקדוקו בה היא מצות ציצית. רבינו לא זז מחיבוט ודביקות מופלאה במצוה זו. הוא הידר ודקדק בפרטיה והלכותיה, יופיה והדרה, בעיקר התפרסם במנהגו המיוחד להרבות בלבישת ציציות רבות. הוא החל בהנהגה זו בהגיעו לגיל ארבעים, בתחילה לבש בתוך ביתו גם כמה וכמה טלית גדול ובשנים מאוחרות יותר לאחר הניתוח שעבר בגבו הסתפק בעשרות רבות של טלית קטן. לגבי מנהגו זה לא הסכים להרחיב את הדיבור, משום שראה בזה הנהגה פרטית שלו שלא הסכים שילמדו ממנו, ממילא לא ראה עניין להסביר את עצמו. לא רק שלא הסכים, אלא כשראה מישהו נוהג כמוהו או חושב לנהוג כמוהו הורה לו במפורש שלא ללמוד ממנו שכן לו עצמו היו טעמים כמוסים בזה ואין ללמוד ממנו. גם בשיעורי הלכה כשהגיעו להלכות ציצית ועלה נידון זה התבטא שצריך להתנהג כמו כל כלל ישראל ופעם התבטא בשיעור ההלכה באנגלית "תהיו אתם נורמאליים, ותשאירו את החומרות לי".

בפני אחד ממקורביו התבטא פעם בעת רצון: "הקב"ה מגלה לכל אחד מהי מצוותו שלו, ציצית היא המצוה שלי".

למרות זאת כמה וכמה פעמים ניאות רבינו כן להסביר את הנהגתו זו. אחת הפעמים היתה בעת שנכנס פעם למעונו ידיד נפש ותיק, שלמד עמו בישיבה הגה"צ רבי נתן וקטפויגל זצ"ל משגיח ישיבת לייקווד. המפגש ביניהם היה מרגש לאחר שנים רבות שלא התראו. הם נפלו אחד על זרועותיו של רעהו בידידות עמוקה. לאחר מכן שאלו רבי נתן לטעם הנהגתו זו, רבינו הגיב בפשטות, הלא כל ציצית וציצית היא מצוה נוספת, אם כן למה לא לזכות במצוה נוספת, והראה לו ב"מגן אברהם" לשון שמשמעותה כך.

זו היתה כנראה הסיבה המרכזית לסיבת לבישת הציציות וזו היתה התשובה העיקרית שענה, בפעמים הבודדות שהסכים להתייחס לעניין זה. כך ניתן להבין גם את תשובתו לאחד מחשובי ראשי

# יצאו החכמים מבית הכנסת לכיוון שכונת "תל ארזה" ופנו לעבר מצחצחי הנעליים. ויהי בראותם מרחוק קבוצה של חכמים ישישים בבגדי לבן, עטורי שיבה והוד, מיהרו הפרחחים וינוסו מן המקום מרוב יראה ואימה, כל עוד נפשם בקרבם...

מרן רבי יהודה צדקה זצוק"ל בטכסיסי מלחמה מיוחדים לשמירת קדושת השבת

התכוננו החכמים ועמדו לצאת השדה לקראת כלה, לקבל פני שבת מלכתא בפאתי הישוב, בשדות הפתוחים מחוץ לעיר (בשכ' "תל ארזה" של הימים ההם) כמנהג גורי האריז"ל ותלמידיהם מקדמת דנא. הרהיב רבינו ועצר בהם, ויקרא: "הנכם משתדלים, רבותי, להקביל פני שבת מלכתא בתכלית ההידור, בכל הכוונות והיחודים... אבל מה נעשה

לאחינו פורצי גדרות בלב שכונה זו, שעדיין יושבים עם כניסת ש"ק ומצחצחים את הנעליים! בואו ונצא לקראתם בעת הכנסת כלה, היא שבת מלכתא!"

שמעו הזקנים לקולו אף שהיה צעיר מהם בעשרות שנים. יצאו החכמים מבית הכנסת ושינו את מסלול הליכתם.

תחת שהיו פונים תמיד לקראת כלה, מערבה, לכיוון שכונת "תל ארזה", פנו הפעם מזרחה לעבר מצחצחי הנעליים. ויהי בראותם מרחוק קבוצה של חכמים ישישים בבגדי לבן, עטורי שיבה והוד, מיהרו הפרחחים וינוסו מן המקום מרוב יראה ואימה, כל עוד נפשם בקרבם...

פעולה נפלאה זו, אחת מני רבות, סימלה את דרכו המיוחדת של רבינו בענייני תוכחה ומחאה. מעולם לא התעסק במחאות בעלמא, כדי לצאת ידי חובה, אלא חיפש בחכמת ליבו אחרי תחבולות וטכסיסים, אשר יועילו כדי להפיק מן המחאה את התוצאה המבוקשת - ולגדור הפירצה.

## נשמור שבת - והשבת תשמור עלינו

באחת מדרשותיו הפומביות על נושא שמירת השבת, קרא רבינו באמצע דבריו בהתרגשות רבה: "צאו וראו בליל שבת ברחובות ירושלים, ובבתים השומרים שבת קודש בכל עיר וישוב - כיצד המשפחות שמחות ועליזות, איך הוד שבת מלכתא חופף עליהן, כמה האנשים מאושרים ושמחים במתנה טובה זו."

"למרות הרדיפות והגזירות לבטל את השבת, שעברו על עם ישראל בכל התקופות, כידוע, לא די שהשבת לא נתבטלה, אלא עוד התחזקה פי כמה. בכל הדורות ידעו היטב, כי בשמירתה אנחנו שמורים, ובלעדיה הם אבודים חס וחלילה."

(מתוך 'וזאת ליהודה')



מרן רבי יהודה צדקה זצוק"ל

"איש מקישי עינים ביום השבת" (במדבר ט"ו, ל"ב)

לפני שנים, בימים שעוד טרם שררו כאן חוקי - עזר עירוניים, כפי שיש בימינו, ביום שבת קודש אחר הצהריים היו רואים ברחובות הראשיים של ירושלים (רחוב "יפו", וכדו') מחזה נורא ואיום: מכוניות נוסעות, חנויות פתוחות, בתי קפה ומסעדות ודוכני רוכלים - ממש כמו בימות החול.

ויהודים כואבים יצאו והפגינו נגד מחללי שבת. והמכות האכזריות שספגו מידי השוטרים הבריטים והערבים, שהוסתו ע"י הפורצים החילוניים, היו לבלי נשוא. באותו זמן נדברו גם תלמידי "פורת יוסף" ביניהם, ורבינו זלה"ה בראשם, לעשות פעולה ומחאה לריסון מחללי שבת - אבל! בדרכי נועם!

זוגות זוגות יצאו הצעירים בשעות אחה"צ ונעמדו ליד הרוכלים הכושים, מוכרי הפירות והפיצוחים ("חמלאה מלאנד" ו"קסטיניא"). כל איש יהודי שניגש לקנות, הזכירו לו בנימוס "שבת היום!" "שבת היום!" והלה בראותו לפניו בחורים נעימי הליכות, במלבושים נאים ופנים מסבירות, אומרים בניחותא "שבת היום!" - נתמלא בושה ונסוג לאחוריו. לא קנה.

הרוכלים ניסו להתלונן עליהם בפני השוטרים הבריטים, שעמדו מן הצד. אך השוטרים השיבו כי זכותם של הבחורים לדבר, ואם אינם צועקים או מתקוטטים - אין לשוטרים שום סיבה לעכב אותם. קרה פעם שאחד הרוכלים הכושים פרץ בבכי: במשך כל השבוע חיכה ליום זה, להתפרנס ממנו, והנה מפריעים לו! ניגש אליו רבינו זלה"ה ואמר: "המתן עד הערב, ואני אמכור לך תוך שעה קלה את כל מרכולתך... אם לא תימכר הסחורה תוך חצי שעה, אקנה בעצמי מידך את הכל..."

אמר ועשה. כיון שירד הלילה, אחרי יציאת השבת, מכר בדקות ספורות את כל ה"סחורה" של הרוכל...

## ראוני נעים ונחבאו

הדבר היה בשנת הת"ש. ביום השישי לפנות ערב, יצא רבינו מביתו להתפלל "קבלת שבת" בבית הכנסת בשכונת הבוכרים. בדרכו ראה ברחוב הראשי של השכונה, רחוב דוד, את מצחצחי הנעליים שעדיין יושבים על גבי שרפרפיהם ועושים מלאכתם - למרות השעה המאוחרת - ולבו נתחמץ בקרבו.

עמד וחשב לעצמו: אם אגש ואוכיחם בפשטות: "אחים, השבת קרבה ובאה", מי ישמע לקולי? לפתע נצנץ במחשבתו רעיון מקורי ביותר, וכדרכו בקודש, הסמיך מיד מעשה למחשבה. הלך בזריזות לבית הכנסת ע"ש "אברהמוף", שם התאספו עשרות ישישים חכמי סודות ורזים, מיישיבת המקובלים, אשר נהגו ללבוש לכבוד ש"ק בגדי לבן ומראה הוד נסוך על פניהם כמלאכי השרת. באותה שעה

# במשרד הישיבה, עבד יהודי קשיש זר' צבי שמו. מידי יום ביום נפגשים היו למטה, ברחבת 'שערי יושר' שבכניסה לישיבת פוניבז'. לאחר סיום התפילה היה רבינו יורד במדרגות, ושם כבר המתין לו ר' צבי - שמתפקידו היה למסור לידי את המכתבים האישיים שנשלחו מכל קצווי תבל

מרחן הגרא"מ שך זצוק"ל משכנע את ר' צבי לא לפרוש מתפקידו, ושכנוע מיוחד לגר

"פְּכֶם בְּגַר יְהוָה" (במדבר ט"ז, ט"ו)

דוגמת מופת לעידוד מבית מדרשו של רבינו, דוגמת הממחישה היטב את העניין יכולים אני למצוא במעשה הנפלא הבא, אותו סיפר רבי מרדכי אוזבאנד שליט"א, וכך סיפר:  
במשרד הישיבה, עבד יהודי קשיש - ר' צבי שמו. זקן מופלג היה, לא רחוק מגילו של רבינו. מידי יום ביום נפגשים היו למטה, ברחבת 'שערי יושר' שבכניסה לישיבת פוניבז'. לאחר סיום התפילה - היה רבינו יורד במדרגות, ושם כבר המתין לו ר' צבי - שמתפקידו היה למסור לידי את המכתבים האישיים שנשלחו מכל קצווי תבל.

מכתבים ללא כתובת מוגדרת, שהגיעו מכל העולם כאשר הם ממוענים אל 'הרב שך - ישראל', הועברו בקביעות ע"י פקידי הדואר למשרדי הישיבה, ואחד מתפקידיו של ר' צבי - היה למסור את המכתבים הללו לידי של רבינו מידי יום ביומו.

פגישות הבוקר הקבועות הללו היו עלולות להיפסק, אילו היה ר' צבי - אשר גילו המתקדם כבר נתן כפי הנראה את אותותיו - ממש את כוונתו לפרוש מתפקידו...

ידידיו, חברים לעבודה, ועוד רבים אחרים - ניסו לשכנע אותו כי אין זה הגיוני לעזוב עבודת קבע עתירת-סיפוק לטובת שהות בין ארבעה כתלים שהגה לא נשמע ביניהם, אך האיש אטם אזנו מלשמע. נראה היה כי הוא נחוש בדעתו לעזוב, ויהי מה.

כמעט ויצאה תכניתו של ר' צבי אל הפועל, אלמלא נכנס רבינו עצמו בעובי הקורה... בחכמה ובתבונה, פנה אליו רבינו באחד הימים כאשר נפגשו בקומת הכניסה. "מה שמעתי עליך, שאתה עומד לעזוב אותנו?" - פתח רבינו, ומיד המשיך:

"אומר לך את האמת... גם אני חשבתי לא פעם לעזוב... הרי גם אני כמוך, ישיש... גם כוחי אינו עמי כמו פעם... אבל אז חשבתי לעצמי: מה יהיה? מי יבקר אותי? בביתי אני אשב בודד, משועמם, בתוך בית ריק וחסר חברים... לא יהיה לי עם מי להחליף מילה, וזה יהיה מאוד לא נעים! במחשבה שניה, הבנתי שזו טעות. הבנתי שעלי להישאר בישיבה. ר' צבי, שמע לי: הישאר גם אתה בישיבה! כך יהיה לך טוב יותר, בדיוק כמוני!"

ואמנם, ר' צבי נשאר. בחכמתו עלה בידו של רבינו להעביר לו שדר שכיבד אותו, רומם את קרנו בעיני עצמו, וגרם לו למרות הכל - לעשות את הדבר הנכון לעשותו...

אילו היה רבינו מסביר לו ישירות כי אדם כמותו עלול למצוא

את עצמו חסר תעסוקה ומדוכדך לאחר שיעזוב את משרתו - סביר להניח שדבריו לא היו פועלים את פעולתם... אבל מאחר שכך את עצמו עמו בחדא מחתא, ומאחר והסביר כי אינו מציג בפניו שיקולים כלאחר יד - אלא לאחר ששקל אותם היטב ביחס לעצמו - נפלו דבריו על אוזן קשבה, והשיגו את המטרה המיוחלת...

וכאן בנותן טעם להוסיף ולספר, כי בכל בוקר ובוקר, לאחר תפילת שחרית, כשר' צבי דן היה ממתין לרבינו במורד המדרגות בכדי למסור לו את חבילת המכתבים שהגיעו בעבורו לתיבת הדואר של הישיבה על שמו - היה רבינו נעצר להחליף עמו מספר מילים, ולעיתים היה מתבל את דבריו אף באיזו מילתא דבדיחותא קלה, והכל בכדי לרומם את רוחו של אותו יהודי יקר! כך למדו כל בני הישיבה, כי אפילו מי שראשו בשמים, וכל מחשבותיו בתורה וביראת ה' - יכול למצוא לעצמו זמן ומקום גם עבור הדברים



מרחן הגרא"מ שך זצוק"ל

הפעוטים ביותר, כגון: להעניק ליהודי פשוט את התחושה כי הינו ידידו הטוב ביותר!

כמוני כמוך...

ועוד דוגמא נוספת לנקודה זו, יכולים אנו למצוא במעשה הבא: מעשה היה במשפחה של גרי-צדק, שעלו ארצה מאמריקה - מאחר ובתם סבלה רבות בבית הספר מהצקות חוזרות ונשנות בשל מוצאה. דא עקא, שבבואם ארצה - היה מי שגילה את סוד מוצאם, ושוב חזר המעשה על עצמו: בבית הספר, בין החברות - החלו לועגים לילדה, אשר בשלב מסוים הודיעה נחרצות כי לא תשוב עוד לפקוד את בית הספר.

בשלב מסוים, הציע אי-מי להורים חסרי האונים כי יפנו עם בתם אל רבינו. אולי יוכל לדבר על ליבה ולשדל אותה כי תשנה את החלטתה. ההצעה התקבלה על דעתם של ההורים, ולאחר שהתקבלה הסכמתו של רבינו - הגיעו עם בתם אל ביתו.

כאשר נכנסה הילדה אל חדרו של רבינו, כולה נרגשת ונרעשת, פנה אליה ברוך ואמר לה: "בת, היודעת את מי אני?"

"כן!" - השיבה הילדה קצרות. "אתם הרב שך?"  
חיוך של שביעות רצון הפציע על פניו של רבינו, אשר הגיב מיד ואמר: "נכון אמרת. אבל אני רוצה לספר לך משהו... דעי, כי גם אני גר!"

"אתם גרים?!" השתוממה הילדה, אולם רבינו הנהן בראשו, מיהר לשלוף מן הארון חומש, והציג בפני הילדה את הפסוק (דברים י"ט): "ואהבתם את הגר, כי גרים הייתם בארץ מצרים". "רואה

# "אם אכחיש את כל אשר נאמר בשמי, אצטרך לעמוד כל היום ולהכחיש, אבלה ימי ושנותיי בהכחשות, אין לי זמן לעסוק בהם!"

העולם כולו שייך לתורה, ושום בעיה אין בכוחה להפוך את העולם! • שלוות נפשו של הרב אלישיב זצוק"ל

ויש להכריע בעניינה.  
כאן נתגלה רבינו במנוחת נפשו:  
"הלא כבר קראו שלושה פסוקים. אם כך יכול הוא להשלים את  
כל הקריאה ולומר קדיש", אמר רבינו.  
וכך היה. המשיך בעל הקורא בקריאתו, אמר קדיש, ורק לאחר מכן  
ניגש רבינו להסתכל בספר התורה כדי להורות ולפסוק כדת תורה.  
צא ולמד מנוחת הנפש מה!  
העולם כולו שייך לתורה, ושום בעיה אין בכוחה להפוך את העולם!  
בכל פעם שהגעתי להסתופף במחיצתו, חשתי מין ענן של שלוה



שיורד תדיר על המקום, עד שנראה שהעולם שרוי בטוב ובנעימים,  
הבעיות נמוגו מאליהן, הטרדות שבעולם קיבלו את מקומן ואת  
ההתייחסות הראויה להן - אך בעיקר העיקרים, שהוא לימוד  
התורה בהתמדה, לא נגעו. והלא אם אפשר לשבת וללמוד תורה  
- מה חסר? איזו בעיה קיימת כאן?  
לפעמים העולם סוער וגועש, אם בזמן סכנת מלחמה, אם בזמני  
פרעות הערביים שבהן היו יהודים נהרגים ר"ל בכל יום; אם בזמנים  
שהשלטון החילוני התעורר מרצו והחל לגזור גזירות ולהצר את  
צעדיהם של לומדי תורה; זה נפטר, אחר התמוטט; במשפחה  
פלוגנית קרה כך וכך; משפחה אלמונית נקלעה למצוקה קשה.  
סבור הייתי, כי כשאבוא לביתו של מנהיג עולם התורה אמצא  
את העולם הפוך. במציאות, הייתי מגיע, ועד מהרה הייתי נרגע  
כליל. הייתי רואה את רבינו ואת השלוה הנסוכה על פניו, שרוי  
באטמוספירה אחרת לגמרי, במחיצתו שולטת חדות התורה במלוא  
עוזה. מבחינתו כל רגע שאפשר ללמוד - כולו רווח, הן בעולם הזה  
והן לעולם הבא. אם יש בעיה מנסים לפתור אותה, עושים את מה  
שניתן לעשות, ומה שלא שייך לעשות - אינו מוטל עלינו. אם כן,  
צריך לחזור וללמוד ולהקדיש כל רגע ללימוד התורה.  
במחיצתו קיבלתי הסתכלות אחרת על העולם ועל צרור בעיותיו  
וטרדותיו. במחיצתו למדתי מנוחת הנפש מהי, ועד כמה היא  
מיסודות ההתמדה בתורה ויסוד החיים בכלל.

## גדר ביטול תורה

תלמיד רבינו מספר: באותו יום נדמה היה לי כי עמדתי על גודל  
מידותיו של רבינו. בחדא מחתא, מתוך מילים מספר למדתי שיעור  
המשך בעמוד 5 <<<

פרסומים שיצאו בשמו ושיש בהם נזק רב, לא הטרידו מנוחת  
נפשו! לא פעם ולא פעמיים קרה הדבר!  
מטבע הדברים, כל יראי ה' חפצים להסתופף בצל האילן הגדול.  
תלמידי חכמים כמהים וחושקים לקיים בעצמם את עניין "שימוש  
תלמידי חכמים", שהוא המפתח להצלחה בתורה.  
יהודים רבים חסו בצילו, ביניהם גם כאלו שלא הצליחו לרדת תדיר  
לסוף דעתו הגדולה. פעמים רבות אמר דברים ברמיזה, וכתבוהו  
כלשונו ופרסמוהו בצורה שיש בה להעלות תמיהה בפני כל קורא.  
היו דברים שנתפרסמו בשמו וגרמו לו נזק גדול - דברים שלא  
אמר ולא העלה על דעתו, אלא שמע השומע, לא הבין ופרסם  
בשם רבינו דברים, שכל אדם שמפרסמים דברים כאלו בשמו יכול  
להיכנס למצב של סערת הנפש.

אולם אצל רבינו לא היה ניכר הבדל. שום סערת הנפש לא  
פקדתו, יישוב דעתו לא עזבו אף לרגע אחד. אף שנאלץ לישב  
ולהתעסק בהכחשות ובהבהרות - ממנוחת נפשו לא זז במאומה.  
והכל בגלל הבהירות!

בכל רגע מסתכלים מהו רצון ה' באותו רגע.  
אם יצאה טעות מתחת ידי כותב הדברים ופורסמו הדברים ברבים,  
רצון ה' הוא שיעמוד ויכחיש את הדברים. ואכן, זאת יעשה: יכחיש  
ויכחיש. אבל סערת הנפש - לשם מה? הלא על זאת לא נצטווה.  
זאת ועוד, מנין נובעים כל הרגשות הללו? מאיזה חלק בנפש  
הם בוקעים? הלא שורשם מהרגשת העצמיות והאנוכיות, והצד  
השווה שבהם, שאינם רצון ה'; לכן אין להם כל מקום במציאות!  
פעמים רבות הייתי בא לפניו ומציג לו פרסומים, כביכול, בשמו  
דברים שלא היו ולא נבראו או שלא הבינם השומע ופרסם כפי  
הבנתו, פרסומם ברבים בשמו של רבינו הסב נזק רב.

תגובת רבינו היתה חוזרת על עצמה תדיר במצבים כגון אלו:  
"אם אכחיש את כל אשר נאמר בשמי, אצטרך לעמוד כל היום  
ולהכחיש, אבלה ימי ושנותיי בהכחשות, אין לי זמן לעסוק בהם!"  
**ישלים את הקריאה**

יום שני בבית המדרש "תפארת בחורים" ספר התורה פתוח,  
ובעל הקורא קורא.

לפתע עוצר בעל הקורא. טעות ברורה הזדקרה מול עיניו. שקט  
שרר בבית המדרש, עיני כולם מופנות אליו כמבקשות לברר את  
פשר העיכוב.

בעל הקורא הסתכל שוב ושוב באותה תיבה, ולא ידע מה לעשות.  
לכאורה יש כאן טעות מפורשת. אחד מחשובי המתפללים, ניגש  
אף הוא, הציץ אל תוך ספר התורה, בחן את התיבה פעם ופעמיים,  
ואף הוא החליט שיש כאן טעות. נמנו וגמרו כולם שהטעות היא  
"שאלה", ויש לדאוג שרבינו ייגש ויסתכל בספר התורה ויכריע  
לצהרים מה לעשות.

מטבע הדברים, כשקורה דבר כזה בבית הכנסת, גורם הדבר לאי  
נוחות בקרב המתפללים ולמתח כלשהו.

ניגשו אל מקומו של רבינו ואמרו לו שישנה "שאלה" בספר תורה

ימים ספורים לאחר אותו יום בו ניסיתי לברר אצל רבינו את הגבול המדויק לביטול תורה. התלוויתי אל רבינו ואמרתי לו: "הציבור מודאג ממה שיקרה, אותו אדם מבטיח שיגייס את כל בחורי הישיבות לצבא, בני היהדות הנאמנה חוששים שיבצע את זממו". כאן מצא רבינו מקום לגבות את חובו. פתח ואמר: "לפני מספר ימים שאלת מהו הגדר המדויק של 'ביטול תורה'. הרי לך תשובה: מי שמודאג מנסינותיו של אותו אחד ומשוחח אודות זה, שיחה זו היא ודאי בגדר 'ביטול תורה', שהרי אין בה שום תועלת, וכי אתה מנהל את העולם? וכי מישהו ישמע את דעתך? מדוע אתה מודאג? וכי מסוגל אתה לשנות משהו? שיחה כזו שייכת ליושבי קרנות!" באותו יום למדתי הימנו פרק מאלף במידת "מנוחת הנפש". האדם צריך לעשות את המוטל עליו בזה הרגע, מבלי לדאוג דאגות שאינו שייכות לו. אם אינו יכול להועיל, אינו אמור להתעסק בעניינים שדאגתו לא תועיל ולא כלום.

(מתוך 'גדולה שמושה')

מאלף בכמה וכמה מיסודות התורה. היה זה כאשר ניסיתי לעמוד על הגדר המדויק של "ביטול תורה", חפצתי לשמוע ממנו אחת ולתמיד את הגבול הברור שהציבה התורה הקדושה בציווי "ודיברת במ". הלא התירו לכל אדם לשוחח מעט במשך היום כדי לפקח דעתו. מהו, אם כן, השיעור המדויק של השיחה שהותרה לו לאדם והיכן נכנס לגדר "ודיברת במ ולא בדברים בטלים". לא זכיתי לשמוע מרבינו תשובה ברורה. ככל שניסיתי, התחמק רבינו באמצעים שונים מלהגדיר גבול ברור. היה זה בשנת תשנ"ט. ראש מפלגה חילונית שחפץ להיות ראש ממשלה, החליט לעשות זאת על גבם של שומרי התורה והמצוות, והבטיח כי ביום שייבחר ידאג לגייס את בחורי הישיבות לצבא ר"ל. שלטי חוצות באותם ימים, המכילים את קריאתו לגיוס, התנוססו על כל הר וגבעה ותחת כל עץ רענן. דאגה רבה שררה בקרב בני היהדות הנאמנה.

"ראה נא ילדי... בנעורי, סבלתי כל כך הרבה תלאות וצרות! את כל שנות ילדותי עשיתי הרחק מבית, בעוני ובמחסור, עד שאפילו מזון לא היה לי די הצורך! ואילו עתה, עיניך הרואות... יש לי דירה רחבת ידיים, ואפילו מכוננית!..."  
אין ספק בליבנו, ואפילו לא קל שבקלים, כי לא הדירה רחבת הידיים ולא המכוננית המהודרת תפסו מקום כלשהו במחשבתו של רבינו... אין ספק בכך שהם לא העניקו לו אפילו קורטוב של אושר... אולם רבינו ידע היטב, כי בכדי לעודד את הילד היתום - יש לדבר עמו על פי מושגיו שלו...  
אילו היה אומר לו כי רבים הם היתומים, וכי כולם מתמודדים היטב - סביר להניח שהלה היה יוצא מלפניו בפחי נפש... אולם רבינו בפקחותו וברגישותו הרבה - ידע לומר את הדברים הנכונים... הוא ידע שלא לזלזל בקושי, ואף להעניק את ההרגשה כי מי כמוהו אשר חוה צער ומחסור בנעוריו - יכול להבין לליבו של העומד מולו... הוא ידע אף להעניק לילד היתום תקווה לאחרית טובה יותר - על פי מושגיו הנוכחיים, ואכן, עלתה בידו... מחדרו של רבינו - יצא היתום כשהוא מעודד ומחוזק, וחיוך אשר זה מכבר לא נראה על פניו - מפציע בזויות פיו!

(מתוך 'אורחות חיים' על מרן הגרא"מ שך זצוק"ל)

את? - הטעים רבינו - "כל היהודים קרויים גרים, ואני בכללם!..." לגופו של עניין, פעלו הדברים הפשוטים את פעולתם הברוכה, והילדה ניאותה לשוב אל ספסל הלימודים. אולם אנו, נתמקד דווקא בדרך בה בחר רבינו לעודד את רוחה של אותה גיורת... הוא לא ניסה להסביר לה כי עליה 'להתעלם' מההצקות החוזרות ונשנות... הוא גם לא ניסה להציג כביכול הקושי אינו קיים... הוא רק עשה דבר אחד: הוא רומם אותה! הוא החשיב אותה, ולימד אותה באמת כי מעלתה אינה פחותה ממעלתן של חברותיה! ואמנם, זו הדרך: כאשר אנו מרוממים את האדם הניצב מול הקושי - הרי שאנו מציידים אותו בכוחות שיאפשרו לו להתמודד ביתר שאת וביתר עוז, להתמודד - ולהצליח.  
לעומת זאת, כאשר אנו מנסים לגמד את הקשיים בפניהם הוא ניצב - אין סיכוי שנצליח לשכנע אותו בכך... לכל היותר יעלה בידינו להוכיח לו באותות ובמופתים כי הוא חלש וחדל-אישים, עד שאינו מצליח להתמודד עם קשיים פעוטים כל-כך... ובכן, גישה זו - אינה עשויה להביא תועלת, אלא נזק בלבד!  
מעשה נוסף מעין זה, אירע עם יתום שבור ורצוף, אשר בא לפני רבינו לבקש נחמה. רבינו, אשר לבו הרחימאי כאב את כאבו של כל יהודי באשר הוא - נענה ואמר ברוך לאותו יתום:

## האם מותר לסחוט לימון לכוס קולה קרה?

### החליפה התאבקה איך תנערו את האבק בשבת?

מצטרפים עכשיו לעשרות אלפי לומדי דף היומי בהלכה שמתחילים בימים אלו הלכות שבת חלג ג' במשנ"ב

לפרטים 025609000

# סיפרתי מהגאון רבי יששכר מאיר זצ"ל, שהיה נוסע לחוץ לארץ לאסוף כסף לישיבתו, והיו שריחמו עליו מפני שהיה אדם חולה וחלש, וכשראו איך שהוא טורח במסירות נפש תרמו לו מתוך רחמנות, לא מתוך אהבת תורה, וסיפר לי רבי יששכר זצ"ל כי הסוף היה שקיבלו גם אהבת תורה

מִרְן הַגָּאוֹן רַבֵּי גַרְשׁוֹן אֲדֵלְשְׁטֵיין שְׁלִיט"א, עַל זִיכּוּי הַרְבִּים וְאַהֲבַת תּוֹרָה

וכן גם להיפך, אם יש ירידה ב"זכה" מפסידים את זיכוי הרבים, וידועות לי עובדות במזכה הרבים שהיתה אצלו ירידה ב"זכה" ומחמת זה נפסק זיכוי הרבים, וכשחזר בתשובה ונעשה "זכה", שוב זיכה את הרבים ביתר שאת. זה בדוק ומנוסה שכך המציאות. אם מזלזלים בזיכוי הרבים מפסידים זיכוי הרבים, ואם יש חיזוק בזיכוי הרבים זוכים יותר לזכות את הרבים.

"משה זכה וזיכה את הרבים זכות הרבים תלוי בו", משה רבינו זכה עם כל הזכויות שהיו לו, מעלת הענווה שהיה עניו מכל האדם, ואהבת הבריות, כמבואר במדרשים איך שנהג ברחמים אפילו עם בעלי חיים, ובזכות זה זכה לזכות את הרבים, שקיבל תורה מסיני ומסרה לכלל ישראל. זכות הרבים תלוי בו, היינו שכל התורה והמעשים הטובים של כלל ישראל במשך הדורות נזקפים לזכותו של משה רבינו, מפני שהעוסקים בזה מכוחו ובזכותו, והננו עושים בזה חסד עם משה רבינו שמזכים אותו בזכויות נוספות.

## אין גבול לעולם הבא

ובאמת זה פלא, וכי משה רבינו חסר לו זכויות, ולשם מה הוא זקוק לתוספת הזכויות שלנו? אבל האמת היא, כי תענוגי העולם הבא אין להם

גבול ואין לנו מושג מה הם תענוגי העולם הזה, שאחרי שאדם מתרגל כבר אינו נהנה מהם, אלא התענוג מתחדש כל הזמן, ונוסף עליו יותר ויותר תענוג.

ולכן למרות דרגתו העצומה של משה רבינו, שאין לשער העולם הבא שיש לו, מכל מקום הרי אין לזה גבול, וככל שאנו מוסיפים יותר זכויות מכוחו של משה רבינו, נזקפות הזכויות לזכותו ומקבל תוספת עולם הבא, כידוע שמי שמזכה את הרבים בתורה ובמעשים טובים, כל מה שהמושפעים עושים מכוחו עד סוף כל הדורות נזקף לזכותו, ואף שהוא כבר נמצא בעולם הבא הוא מקבל עוד ועוד תענוגי העולם הבא שאין לשער.

## החיים על פי האמונה

החיים על פי האמונה, שויתי ה' לנגדי תמיד, זה כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים כמו שכתב הרמ"א באו"ח סימן א'. ומה נקרא 'שויתי'? לזכור ולהאמין שהכל בידי שמים, כל הצלחה וכל קושי הם מן השמים, וממילא על כל הצלחה או קושי עושים

המשך בעמוד הבא <<<

"כָּל אֲשֶׁר צִוְּהָ ה' אֵלֵיכֶם בְּיַד מֹשֶׁה" (במדבר ט"ו, כ"ג)

ידוע מרבי ישראל סלנטר שכדאי לדבר דברי חיזוק לאלף אנשים, גם אם השומעים לא יושפעו מזה, רק המדבר בעצמו יושפע, שאינו עומד במדרגה שהוא מדבר עליה, וכשמדבר בפני הציבור זה מעורר אותו להתחזק באותם הדברים, ולשם כך כדאי לדבר.

## שכר זיכוי הרבים

ואם גם אחרים מושפעים מדברי החיזוק, זוכים בזה לסיעתא דשמיא, כמאמרם (תענית ז,א) מתלמידי יותר מכולם, וזהו בהשגחה, כיון שהוא מזכה את התלמידים בתורה, מגיע לו גם כן הצלחה בתורה מידה כנגד מידה, וכך גם בכל העניינים. מי שמזכה את הרבים ביראת שמים יש לו סיעתא דשמיא להוסיף יראת שמים, ומי שמזכה את הרבים, גם הוא זוכה לסיעתא דשמיא להתעלות באותו הדבר.

ואפילו אם לא היתה כוונתו לכך, כפי שכבר סיפרתי מהגאון רבי יששכר מאיר זצ"ל ראש ישיבת הנגב, שהיה נוסע לחוץ לארץ לאסוף כסף לישיבתו, והיו נדבנים שריחמו עליו, מפני שהיה אדם חולה וחלש, וכשראו איך שהוא טורח ובא אליהם במסירות נפש למרות חולשתו, תרמו לו מתוך רחמנות, לא מתוך אהבת

תורה אלא מתוך רחמנות ואהבת חסד, וסיפר לי רבי יששכר זצ"ל כי הסוף היה שקיבלו גם אהבת תורה, כיון שזיכו את הרבים בתורה, שנתנו כסף לישיבה, ועל ידי זה עסקו בתורה, זכו בעצמם לאהבת תורה, מידה כנגד מידה בזכות התורה.

וגם זוכים בזה ללמוד תורה בעולם הבא, כפי שסיפר הגה"צ רבי בן ציון במברגר זצ"ל מעשה באדם אחד שנפטר, והשאיר אחריו עיזבון, וצווה לתת ממנו בשביל תורה, אך היורשים התמהמהו בזה, והנפטר הגיע בחלום, ואמר בעל פה מדברי הרשב"א בגיטין - למרות שבחיי לא למד ולא ידע רשב"א, כיון שבכספו קנו רשב"א ולמדו בזה (ובאותו זמן למדו בישיבה מסכת גיטין) זכה גם הוא ללמוד את דברי הרשב"א במתיבתא דרקיעא!

## זכה וזיכה

זהו העניין של זיכוי הרבים, ורק מי שיש לו זכויות בעצמו יכול לזכות את הרבים, כמו שאמרו (אבות ה, יח) משה זכה וזיכה את הרבים זכות הרבים תלוי בו, קודם זכה ואחר כך זיכה את הרבים,



מִרְן הַגָּאוֹן רַבֵּי גַרְשׁוֹן אֲדֵלְשְׁטֵיין שְׁלִיט"א

כפי שנהוג בימינו, ואמר הסבא מקלם כי אצל הראשונים התפילה השפיעה כמו לימוד המוסר, כי תפילתם היתה כראוי עם כל הלב, וכפי שביאר בספר הכוזרי את עניין התפילה, שהתפילה משפיעה חיזוק האמונה וטהרת הנפש.

ובשולחן ערוך הלכות תפילה (צח, א) כתב שחסידים הראשונים היו מגיעים בתפילתם להתפשטות הגשמיות וקרוב למעלת הנבואה, וידוע שהחזון איש כשעמד בתפילה לא שמע כלל מה שמדברים אליו, ופעם אחת היו צריכים לדבר עימו בעניין של פיקוח נפש, ודיברו אליו ולא שמע, עד שהוצרכו לנענעו מעט, כדי שיפסיק לרגע מהריכוז בתפילתו.

#### רב ברוך בער

וכעין זה מסופר על דבקותו בתורה של רבי ברוך בער, שפעם אחת כשבאו לשאול אותו באיזה ענין, שמע שוב ושוב, ולא הצליח להבין את השאלה מרוב שהיתה מחשבתו תפוסה בתורה, ולא יכול היה להסיח דעת מזה, ולבסוף אמר לחתנו הגאון רבי ראובן שישמע את השאלה וישיב עליה במקומו, כי הוא לא מצליח להסיח דעתו מלימודו.

וכיצד היה העולם הזה של רבי ברוך בער? ידוע שהגרמנים ימ"ש בכל מקום שנכנסו הרגו את כולם, ואילו כשהגיעו לקמניץ מקום מגוריו של רבי ברוך בער, לא נגעו לרעה ביהודים שם, ולהיפך הם כיבדו את רבי ברוך בער ואמרו שיעזרו לו בכל מה שהוא מבקש, וזה היה שלא כדרך הטבע שהגרמנים ימ"ש עם כל אכזריותם הנוראה כיבדו את רבי ברוך בער, כי מן השמים שמרו עליו, ותורתו הגנה על כל העיר.

וכשהוצרך לעזוב את קמניץ ולנסוע לוילנא, לא היתה לו אפשרות לקחת עימו את ספריו, ושמעתי מאחד שהיה נוכח שם איך שרבי ברוך בער ניגש אל הספרים ודיבר אליהם, ובקושי גדול נפרד מהם.

ולאחר פטירתו התבטא החזון איש ואמר שאם רבי ברוך בער היה חי לא היתה השואה, כי דבקותו בתורה היתה מגינה על הדור למנוע את החורבן, אך הצדיק אבד, ומפני הרעה נאסף הצדיק (ישעיהו נז, א).

## אם רבי ברוך בער היה חי לא היתה השואה, כי דבקותו בתורה היתה מגינה על הדור למנוע את החורבן

#### דבקות בתורה

ובדורנו גם כן רואים את כח התורה אצל גדולי הדור שדבוקים בתורה בלי היסח הדעת, והתורה נותנת להם השפעה, מלכות וממשלה וחקיקור דין ושאר המעלות המבוארות באבות פרק שישי. וזהו הדבר הראשון שבידינו לתקן, דבקות בתורה, שהקשר עם התורה יהיה יותר ממה שהיה בשנה שעברה, אפשר להתרגל בזה, וכפי שמבקשים שתרגילנו בתורתך, שההרגל נעשה טבע, ויש ערבות ומתיקות בדברי תורה, ואפילו אם בתחילה זה קשה, כל ההתחלות קשות, ואחר כך יערב לכם (רש"י שמות יט, ה) אם מתחילים זוכים לסיעתא דשמיא, כמאמרם (יומא לב, הבא ליטרה מסייעים אותו. יהי רצון שנזכה כולנו להיות באים ליטרה בעצמנו ולטהר אחרים, ונזכה לסיעתא דשמיא!

(שיחה ממרן הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א שבת שובה, וילך תשע"ז, מתוך עלון 'דרכי החיזוק')

חשבון למה נגזר כך מן השמים, ומה הסיבה לזה מידה כנגד מידה. ביקורת עצמית זה הדבר החשוב ביותר! יש אנשים שלא יודעים מה היא ביקורת עצמי, וכבר נאמר (משלי כא, ב) "כל דרך איש ישר בעיניו", ונאמר (שם כו, יב) "ראית איש חכם בעיניו תקווה לכסיל ממנו", היינו שאם אדם בטוח שהוא חכם, וסבור שכל מעשיו הם בחכמה ואין לו מה לתקן, ומחמת זה אינו עוסק בביקורת עצמית, אין לו תקווה וכפי שהיה אומר מרן הגר"ד פוברסקי בשם הגה"צ ר' ירוחם זצ"ל כי אדם שחושב על עצמו שהוא מושלם (א פארטיגער) ואינו עוסק בביקורת עצמית, זה הכי גרוע שיכול להיות, והוא אבוד, ואין מה לעשות איתו.

יש לעסוק תמיד בביקורת עצמית, כמו שכתב בשערי תשובה (ב,ט) "והנה אנשים צדיקים וישרים בלבותם, שאגה להם כלביא תמיד במחשבותם, וינהמו על חטאיהם כנהמת ים, ועל אשר קצור קצרה ידם בעבודת השם", היינו אפילו אם אין חטאים במעשה, יתכן שבשב ואל תעשה מקצרים בעבודת השם, וגם שב ואל תעשה הוא דבר חמור מאד.

ובשערי תשובה שער א' מבואר ששייך להיות מומר לדבר אחד גם על עבירות שבשב ואל תעשה כגון ביטול תורה.

#### עד כמה החיוב

ועד כמה הוא החיוב של תורה, ושל אמונה, שויתי ה' לנגדי "תמיד", וכן תלמוד תורה הוא מהדברים שאין להם שיעור, וצריכים ליהזר שלא יהיה אפילו משהו ביטול תורה, אמנם לפעמים קשה וצריך לנוח, אבל גם כשלא יושבים ליד הגמרא אפשר לחשוב בדברי תורה.

ומבקשים בהנני מכוון לפני הנחת תפילין שיהיו לנו "מחשבות קדושות" היינו לא רק שלא יהיו מחשבות אסורות, אלא גם מחשבות בטלות שלא יהיו, רק מחשבות קדושות של תורה ואמונה.

וזוהי באמת דרגה גבוהה מאוד, שלא כל אחד מסוגל לכך, וכבר דיברנו שאי אפשר בבת אחת להגיע לזה, אלא מתקדמים לפי הכוחות, ובמשך הזמן מתרגלים, עד שהמחשבה מעצמה נמשכת לדברי תורה, מרוב ההתעניינות והמתיקות שיש בזה. ורק מי שיכול ומזלזל יש עליו תביעה, אבל מה שאדם אינו יכול לא תובעים ממנו.

#### חיזוק האמונה

מסופר על הגאון רבי ברוך בער זצ"ל שבזמנו עדיין לא היה סדר מוסר קבוע בכל הישיבות, ובישיבתו של רבי ברוך בער "כנסת בית יצחק" עדיין לא הונהג סדר קבוע ללימוד המוסר, ופעם אחת דיבר מישהו עם רבי ברוך בער על חשיבות לימוד המוסר, ורבי ברוך בער הסכים לזה כי מוסר מוסיף יראת שמים, והתחיל ולמד מוסר פעם אחת, אך למחרת אמר שהוא רואה שאסור לו ללמוד מוסר, כי באותו הלילה לאחר שלמד מוסר לא ישן כל הלילה, ובאמת רבי ברוך לפי דרגתו לא היה צריך ללמוד מוסר, שגם בלי זה הוא לא מסיח דעתו מן האמונה.

ושמעתי בשם הסבא מקלם זצ"ל שאמר מפני מה לא מצינו בראשונים שהיה להם קביעות ללמוד מוסר, אמנם יש ספרי מוסר מהראשונים, ובשערי תשובה לרבינו יונה (ב, טו) גם כן כתב שצריך בכל יום לעסוק בחשבון הנפש, אבל לא היה קביעות לזה בציבור



# יהודי חשוב ביקר אצל רבינו והוגש כיבוד קל, וכאשר קם האורח ללכת הבחין רבינו ששכח לברך ברכה אחרונה. ביקש להזכירו, אך חרד שלא יוכלם. עשה אפוא כחכמתו, אחז רבינו ראשו כחוכך בדעתו להיזכר ושאל בקול: "האם ברכתי ברכה אחרונה?"

כ"ק אדמו"ר ה'באר יעקב' מנדבורנה זי"ע, בזהירות מופלגת בכבוד הזולת

דאורייתא. ואז, בתוך הדברים, העיד רבינו על עצמו: "לפעמים רואה אני אדם שיש לי כל כך הרבה מה להגיד לו, על מצבו ועל מעשיו, דברי מוסר ותוכחה. אולם אני מתחזק בכל כוחי שלא לומר מילה, חס ושלוש שלא לפגוע. הוא בא לבקש ברכה, ולא שאדריכו בדרכי מוסר, ולכן אני מתאמץ וכובש בלבי את מה שיש לי להגיד". באחד הימים אמר רבינו לבנו: "היום רציתי להעיר לפלוני על דבר מסוים, והאמת שכבר למעלה מעשר שנים אני ממתין לו עד שאמצא הזמן הנכון והראוי שאז אני יכול להעיר ולהשפיע עליו" פעם אף התבטא בזו הלשון: "ישנם דברים שמפריעים לי כבר שנים, ולמרות שעושים לי אותם מדי יום ביומו, אף על פי כן לא אעיר עליהם עד יומי האחרון". וטעמו ונימוקו עמו ובסודו מי יעמוד, מה הם אותם דברים שכבש את מוסרו ולא העיר עליהם אף לא פעם אחת.

כשבאו ואמרו על פלוני שנוהג בדבר מסוים שלא כשורה וביקשו מרבינו שיוכיחו לשנות דרכו, השיב: "כבר שמונה עשרה שנה שידוע אני מזה, ועדיין מתלבט אני אם להעיר לו על כך". לפליאת הנוכחים, ביאר רבינו, כי דבר זה למד ממורו ורבו הגה"ק מהרי"ץ דושינסקיא זצוק"ל, שמדד במשורה דקדקנית את הערותיו ולא היה נבהל להוכיח על כל דבר הטעון תיקון.

\*\*\*

פעם נידון על שולחנו עניינו של אדם שעבד באחד המוסדות הק', ואנשי הצוות הרגישו שאינו מועיל לאווירת הישיבה. אמנם לא מצאו בו נזק, אבל חשו שהעדר התועלת מצדיק את הרחקתו. כבר היו תמימי דעים שיש לפטרו, ורק נצרכו להביא את הדברים לפני רבינו כדי לקבל את אישורו. למרבה הפתעתם, סירב רבינו בתוקף לדון בפיטוריו, באומרו: "בעצמכם אומרים אתם כי אינכם חוששים שיזיק, אלא שלא נוח לכם עם שיגו ושיחו. אדרבה, אם יודעים אתם את טיבו וטבעו, תוכלו להתמודד עמו וליצור את המסגרת הנאותה לעבודתו באופן שיצמיח תועלת. הרחקתו לא תועיל לו, וגם תפגע בשמו הטוב, ובנוסף מי יודע מה יהיה מקום עבודתו הבא ואם שם יידעו כיצד להתמודד עמו בצורה נכונה". במשך תקופה ארוכה דאג רבינו לאותו אדם, כשהוא פוקח עין על תהלוכותיו, ואדהכי והכי נמצא לו מקום עבודה אחר שהתאים לו בצורה מועילה.

\*\*\*

ניצב רבינו ליד ציון אביו הקדוש, כ"ק הרבי ה'דבר חיים' זי"ע, הטמון בהר הזיתים, וסביבו נאספים בחורי הישיבה הק', שזכו לעלות

המשך בעמוד הבא <<<

"יִהְיֶה קָלֵב אֶת הָעָם" (במדבר י"ג, ל')

עמלו בעבודת המידות החל בשנות ילדותו ולא פסק עד זקנה ושיבה, ובהזדמנויות נדירות זכו לשמוע מפי קדשו שהעיד על עצמו בכגון דא. כן העיד הגה"ח רבי אברהם מנשה הלטובסקי שליט"א, ששמע מפי רבינו כהאי לישנא: "בהיותי ילד כבן שש קיבלתי על עצמי שלא לפגוע בשום יהודי, ואכן יכולני להעיד על עצמי שמגיל שבע לא פגעתי מעולם בכבודו של אדם". ואם בפי אינשי דעלמא המושג 'לפגוע בזולת' נצבע בגוונים עזים של מחלוקת, הרי שאצל רבינו נראה דקדוק כחוט השערה בכל הקשור לכבוד הבריות, והיה נזהר בגדרי גדרים שמעשיו לא יולידו פגיעה עקיפה. כשאחד מנכדיו ביקש שרבינו ילמד עמו בחברותא, כמעט והסכים לבקשתו, אך מיד אמר: "והרי אינני יכול ללמוד עם כל הנכדים, ואם כן מיהו עלול להיפגע". ולמותר לציין שמיד הזדרז וביקש את סליחת הנכד על שלא מילא מבוקשו.



כ"ק אדמו"ר ה'באר יעקב' מנדבורנה זי"ע

ואילו באזני חתנא דבי נשיאה, מורנו הגה"צ ראש הישיבה שליט"א, העיד רבינו, כי עמל קשות מנעוריו לחנך את עצמו שלא להקפיד על זולתו, להוציא ולשרש מלבו כל סרך

של טינא וקפידא. ומקצת שבחו הגיד בעצמו, שכן צחצח רבינו את מידותיו בתכלית העידון והביאן לפסגות האצילות האנושית, ולא זו בלבד שלא הקפיד על זולתו, אלא שתקועה היתה אהבת הבריות בלבו ולא היה דבר בעולם שהיה יכול להזיזה או להחלישה. היו מידותיו הטובות מתעדנות באצילות מזוככת, כשעליהן חופפת ענוותנותו המופלגת, עד כי נחזתה דמותו בעיני רבים כמופת של 'אדם השלם'.

\*\*\*

תחת אחד השיחים בהם האריך אומר בנושאים שבין אדם לחברו, ציין באזני שומע לקחו, כי הוא מצר ומלין על כך שאנשים יראים ושלמים מקפידים בדקדוקי הלכה שבין אדם למקום, וגם בדברים שאינם עיקרי העיקרים מחשיבים אותם להקפיד עליהם, ואילו בדברים שבין אדם לחברו נכשלים ומזלזלים אף בעיקרי מצוות

בברכה אחרונה. עוד בטרם הורגשה מבוכה על פני החתן האורח, הזדרז רבינו להגיש לו סידור כדי שיברך מתוך הכתב. ובטרם יחוש אי נעימות על שרבינו חושש שברכה מעין שלוש אינה שגורה על לשונו, הוסיף רבינו במתק: "כשאדם נמצא במקום שאינו רגיל, מצוי הדבר שמחמת כך הוא עלול להתבלבל באחת התיבות, ולכן לרווחא דמילתא כדאי לברך מתוך הכתב". כל זאת כדי להפיס דעתו של חתן צעיר שעוד לא מלאו לו ח"י שנים ---

\*\*\*

אף בעקיפי עקיפין נמנע שלא לתקיים פגיעה בזולת בגינו או במחיצתו, וגם כאשר איש מן הנוכחים לא העלה בדעתו שיש פגיעה במעשה כלשהו, הקפיד רבינו ונשמר מאד ברגשותיהם של אחרים. על דוגמא נפלאה לדבר מעיד אחד מאנ"ש, שבשולחן הטהור שערך רבינו בחמשה עשר בשבט תש"ע, כאשר נשא כבר את חליו וסבל יסורים קשים, אזי לאחר סיום השולחן החל רבינו בחלוקת הפירות והגבאים האיצו בקהל הקודש להזדרז ולא לעכב את רבינו. בין הציבור הנדחקים ועולים לפני רבינו ניצבו שני אחים, קרובים בלב ונפש, אשר יחדיו עמדו ב'טיש' ובצוותא ניגשו אליו, אך מחמת הדוחק יצא שהאח הצעיר הקדים את אחיו הגדול. למרות חולשתו הניכרת, אחז רבינו בידו של האח הצעיר ואמר בחיך: "לרבות אחיך הגדול", ותוך כדי שהוא אוחז ביד שמאלו את ידו של הצעיר, הזדרז וגדש את יד ימינו בפירות ונתן בידי האח הגדול, ולאחר מכן ביד האח הצעיר.

(מתוך 'אביהם של ישראל')

עמו להשתטח ולשאת תפילה. רבינו עובר לפני התיבה, וכמקובל סיים כל פרק בפסוקו האחרון בקול רם. והנה באחד הפרקים שינה רבינו ממנהגו והחל מאמצע הפרק להגיד בקול. הנוכחים לא הבינו מדוע משמיע רבינו בקול עוז את אותו פסוק שבאמצע הפרק. רק בחור אחד הבין מיד את כוונת רבינו... שכן הלה ניצב בסמיכות מקום, ורבינו הבחין שהוא שוגה חמורות בהגיית אחת התיבות, באופן שמשנה את משמעותה לגמרי. "שבשתא כיון דעל על" לימדונו חז"ל (פסחים קיב.), ורבינו ביקש לתקנו כדי שמכאן ולהבא ייטיב לקרוא לפי הניקוד הנכון. במקום להגיד לו בהזדמנות כי הבחין בטעות שהורגלה על לשונו, בחר בדרך מחוכמת זו והחל לקרוא מאותו פסוק בקול ובהטעמה.

מקרה דומה אירע, כאשר יהודי חשוב ביקר אצל רבינו והוגש כיבוד קל לשולחן, וכאשר קם האורח ללכת הבחין רבינו ששכח לברך ברכה אחרונה. ביקש להזכירו, אך חרד גם לכבודו שלא יוכלם. עשה אפוא כחכמתו, ובעודו מתכוון לקום ממקומו ללוותו, אחז רבינו ראשו כחוכך בדעתו להיזכר ושאל בקול: "האם ברכתי ברכה אחרונה?", ומיד 'נזכר': "כן-כן, ברכתי" - ואגב כך נזכר האורח שלא ברך.

אחד הנכדים שזכה להינשא ולהיכנס בבית רבינו מעיד מאשר בדידה הוה עובדא, כאשר עוד היה חתן סמוך לנישואיו והוזמן לבקר אצל רבינו. תקרובת הוגשה לשולחן, ורבינו עודדו לברך ולטעום, ואילו רבינו עצמו נהג כדרכו בבחינת הכתוב (ויקרא כו, ה) "ואכלתם לחמכם לשובע", שהוא אוכל קמעא ומתברך במעיו. קודם שנפטר ממנו, ביקש רבינו מהבחור החתן שיואיל להוציא

**איפה אפשר להאזין לשיעור יומי מקוצר בהלכות שבת?**

**איפה אפשר בכמה דק' לרכוש ידיעות מקיפות בהלכה?**

**האזינו עכשיו לשיעורי**

**הרה"ג רבי אריה זילברשטיין שליט"א**

**כ-5 דק' ביום וזכיתם ללמוד את ה'דף היומי בהלכה'**

**לפרטים 025609000**



# חלפו עוד כמה דקות, והוא ממתין לרגע הזה שבו ידרשו ממנו להחזיר את הכסף, והוא יזעק בכל לבו "לא לקחתי את הכסף", ולפתע הגרב"צ פלמן מסתודד עם הגרמ"א ברוורמן, לוחש לו באוזנו איזה משפט קצר, ולאחר מכן שניהם משתתקים וחושבים...

מעשה נפלא שסיפר הגאון רבי חיים שינקר שליט"א - ראש ישיבת "דרכי משה" על הכסף שנעלם בשבת בישיבת פוניבז'

בין הבחורים שהיו בחדר באותה שבת, היה עוד בחור חדש משיעור א' שעתה התחיל את דרכו בישיבה. הבחור היה שקט ועדין, לא הכירו אותו מספיק בכדי לדעת אם תוכו כבד, או לא. היה זה זמן קצר לאחר שהגאון רבי יוסף ישראלזון זצ"ל התחתן ועזב את החדר, וחברי החדר שהקפידו מאוד על הזמנים והסדרים, ביקשו שיכנס לחדרם בחור שקט שלא יפריע בשעות המנוחה וכדומה. ומשום כן זכה הבחור הצעיר להיכנס לחדרם של הבחורים החשובים הללו.

כאשר בא הבחור החתן ביום שישי להביא את הכסף, שהיה בתוך החדר הבחור הצעיר שהיה עד לכל מהלך הטמנת הכסף. טבעי מאליה שהחשד יפול על אותו בחור צעיר, שיצרו גבר עליו ולא עמד בנסיון ולקח את הכסף...

הבחור הצעיר לא היה טיפש, והבין מיד שהחשד יפול עליו, בפרט שהוריו היו עניים מרודים וסבירי מאד לחשוב עליו שהוא לקח את הכסף כדי לעזור להוריו.

הבחור עמד בצד והתחיל לדמיין איזה צרה צרורה עומדת ליפול עליו עכשיו, בתחילה יגשו אליו הבחורים החשובים הללו ויאמרו לו בשקט "כל אחד יש לו נסיונות אנחנו מבינים שכנראה לא עמדת בנסיון ולקחת את הכסף, בא תחזיר את זה בשקט ולא נספר את זה לאף אחד ונגמור את הסיפור".

והוא כמובן יכחיש את הכל מכל כל, שלא נגע בכסף ואין לו מושג היכן הוא. ולאחר מכן סיפור הגניבה יתפרסם בישיבה, וכולם יאמרו מי יכול להיות שגנב את הכסף, כנראה הבחור הצעיר הזה, שהרי כל חברי החדר הם בחורים צדיקים שלא יתכן כזו מציאות בעולם שהם יגעו בכסף שאינו שלהם, ובוודאי הבחור הצעיר החדש הזה הוא הגנב! נכון שהוא נראה בחור טוב שיושב ולומד ברצינות, אבל כנראה שבפנים הלב יצרו בווער בו והוא הסיטו לגניבה.

הבחורים יקטלגו אותו כגנב שפל, וידרשו ממנו להחזיר את הכסף בכל מחיר... הבחור ממשיך בדמיונו ואומר לעצמו, "אפילו אם אני ארצה לשלם את הכסף הזה רק כדי להסיר מעל ראשי את הבזיון הנורא הזה, אין באפשרותי לעמוד בסכום כל כך עצום. ואפילו אם הורי ימכרו את ביתם (שגם זה רק דירה עלובה בדמי מפתח), גם כן לא יצליחו לשלם את הסכום הזה". וכך הדמיונות ממשיכים ומפליגים למחוזות רחוקים, איך שהוא נזרק מהישיבה בבושת פנים, והוריו גם צריכים לעבור דירה לעיר אחרת כדי להסיר מעל ראשם את החרפה הזו.

חלפו עוד כמה דקות שהבחור שקוע בדמיונותיו על העתיד העומד להתרחש, והוא ממתין לרגע הזה שבו ידרשו ממנו להחזיר את הכסף, והוא יזעק בכל לבו, "לא לקחתי את הכסף", והוויכוח יתחיל כן-לא, לא-כן וכן הלאה. ולפתע קורה דבר מעניין, הגרב"צ פלמן מסתודד עם הגרמ"א ברוורמן, לוחש לו באוזנו איזה משפט קצר, ולאחר מכן שניהם משתתקים וחושבים...

לאחר דקה הגרמ"א ברוורמן מתעשת, מוריד את הכובע ואת

המשך בעמוד 49 <<<

"יְנַהֵי כְּעֵינֵינוּ כְּחַגְבֵּימָּה וְכֵן הֵינּוּ כְּעֵינֵיהֶם" (במדבר י"ג, ל"ג)

המעשה מתייחס על אותם שנים בהם למד בבחורותו בישיבת פוניבז', והיה ישן באותו חדר יחד עם הגאון רבי משה אהרן ברוורמן שליט"א, ולהבחל"ח הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל.

באחד מערבי השבתות, דקות ספורות לפני הדלקת נרות, נכנס לחדר אחד מהבחורים שבישיבה ובידו מעטפה עם סכום כסף גדול מאוד, ומבקש מהם להטמין את הכסף בחדרם עד מוצאי שבת.

הבחור הזה היה חתן כשבוע לפני החתונה, וקיבל מההורים את הכסף הזה בשביל לשלם בעבור הדירה, והיה אמור מיד אחרי שבת להעביר את הכסף לבעל הדירה. כאשר התקרבה השבת חשש הבחור להשאיר את הכסף בחדרו, שמא הידיעה על הכסף הרב המונח בחדרו תבוא לאוזניים שאינם ראויים, וח"ו כשלא יבחין יגנב הכסף.

ולצורך כן חיפש לעצמו חדר אחר שבו הוא יכול להיות בטוח שאף אחד לא יעלה על דעתו שיש שם כסף, ובפרט סכום כה רב של כסף, וכשיטמין שם את הכסף יהיה רגוע כל השבת שהכסף מופקד בידיים טובות, ואין לו על מה לחשוש.



הבחור החתן חשב לאיזה חדר כדאי לו ללכת, ומיד עלה על דעתו ללכת לחדר המדובר ששם אפשר לסמוך על הבחורים בלב שקט שלא יספרו על כך לאף אחד, ומצד שני גם אין שום סיכוי שאיזה משהו בעולם יחשוב שיש כסף ובפרט סכום כסף כה רב. וממחשבה למעשה, לקח את צרור הכסף, ורץ לעבר החדר המדובר בכדי להספיק לספר להם את פרשת הכסף, ולמצוא שם מקום סתר לפני התקדש יום השבת. החתן נכנס לחדר, סגר את הדלת וסיפר את הסיפור, חברי החדר שמחו מאד על האפשרות לעזור לו, ומיד מצאו מקום סתר ראוי להטמנת הכסף. בתוך הארון של הכביסה מתחת לכל הבגדים. לקחו גרב גדולה שמו בתוכה את הכסף, הוציאו את כל הכביסה מהארון ואת הגרב עם הכסף הניחו בתחתית הארון, ולאחר מכן החזירו את כל הכביסה למקומה, באופן שאף אחד לא אמור לעלות על דעתו שבתוך הכביסה מונחת גרב שבתוכה סכום כסף כה רב. וגם אם יכנסו חס וחלילה לחדר גנבים במהלך השבת, אין שום סיכוי שיחשבו שיש בתוך הכביסה כסף. במוצאי שבת חוזר הבחור לקחת את כספו, ולהפתעתו הכסף איננו... חברי החדר היו בהלם גמור, לאן הוא נעלם? הוציאו את כל הכביסה ממקומה, ובדקו בגד בגד, אולי זה נכנס לתוך בגד אחר, אבל אחרי הכל הכסף לא נמצא.

החדר בכללותו היה מסודר לגמרי, לא היה ניכר שביקר בו איזה גנב, אי לכך הפלא היה גדול מאוד, לאן הכסף נעלם...

# "מי יודע מה קורה עכשיו באותו אתר תיירות? חוששני שמא תראו שם מראות לא טהורים, ע"כ אוסר אני בכל תוקף ליסוע לשם"

מרן בעל שבט הלוי זצוק"ל בדוגמא אישית של שמירת עיניים

הרב מנשה גליקזאהן

"וְהָיָה לָכֵם לְצִיצִת... וְלֹא תִתְּנוּ אַחֲרָי לְבִגְדֵיכֶם וְאַחֲרָי עֵינֵיכֶם" (במדבר ט"ו, ל"ט)  
האור החיים הקדוש מביא על הפסוק את דברי התוספות במנחות (דף מ"ג), "דהציצית מעיד על ישראל שהם עבדי ה', וביאר את כוונת הכתוב "וראיתם אותו וזכרתם", פירוש כשיביטו בסימן עבדותם יתנו לב שאינם בני חורין לעשות כחפצם במאכלם במלבושם בדבורם ובכל מעשיהם כעבד שאימת רבו עליו.

ובכתוב "ולא תתורו", פירוש לצד שנגלה הוא דבר שהעין חפצה וחושקת בו, ומצוות המלך הוא ציווי עשות היפך הרצון הטבעי, ושנוא הערב המורגש ומן הנמנע שיעמוד בדבר אלא בהערת סימן עבדותו הוא יכופה להפך אשר עינו ולבו שם יחפוץ". עכ"ל. שמירת העיניים אינה מן העבודה שבקלות. לשם כך דרושה עבודה סיזיפית ומייגעת, להיות עבדים לה', וכפי שכתב בעל האור החיים, שזהו נגד רצונו הטבעי של האדם, להיות נמשך אחר ראיותיו ותאוותיו בכל עת.

בספר "הפוסק" מובא סיפור מופלא על מרן הגר"ש וואזנר זצוק"ל. סיפור המשקף את גודל זהירותו וחרדתו של רבינו מראות ראיות אסורות.

מה מתאים להביא עלי גיליון מעשה רב מבעל השבט הלוי מעניין שמירת העיניים. שכן בחיי חיותו פעל רבות ונצורות להרבות קדושה בישראל. העמיד חומות כנגד פגעי הטכנולוגיה לכל ייכנסו בקרב מחנה היראים לדבר ה', כשהוא נלחם בכל הכח ללא חת ומורא, כנגד פורצי שערי הקדושה.

סיפר בנו של רבינו הגאון ר' מרדכי אלימלך וואזנר שליט"א. היה זה בקיץ של שנת תשכ"ט, רבינו שהה אז להבראה בעיר הקודש צפת ת"ו. במשך כל שעות היום היה הוגה בתורה כמנהגו, ורק שעה אחת היה יוצא לשאוף מעט אויר. רבינו כידוע היה מקפיד ביותר על בריאות הגוף. אולם גם בשעת הטיול היה לוקח עמו כמה ספרי קודש. מעולם לא קרה שיצא לדרך ללא ספר קודש כלשהוא. במהלך הטיול היה נוהג לעצור ולעשות אתנחתא, ואז היה משמיע דבר תורה כיד ה' הטובה עליו, תחת אחד השיחים. פעמים היה זה דבר תורה, ופעמים שהיה אומר אתנו בצוותא פרקי תהילים. באחד מהטיולים הרחקנו נדוד ועלינו על אחד מהרי הגליל, הר מירון הידוע בכינויו הג'רמק, רבינו נטל עמו לדרכו באותו היום ספר תהילים, אך לא היה זה ספר תהילים רגיל, היה זה ספר תהילים עתיק יומין, מכורך בכריכה נושנה ומעוטר בפירושו של אחד מגדולי הדורות הקודמים. אותו ספר תהילים היה שווה סכום עתק, עד שסוחר עתיקות מוכנים היו להוזיל מכיסם ומהונם מאות אלפי דולרים.

והנה אירע ובאותו היום נשכח ספר תהילים זה על אחד השולחנות במקום. בתחילה לא שמנו לב לחסרונו של אותו ספר יקר ערך, רק כעבור כמה שעות לאחר תפילת ערבית שמנו לב להיעדרו של ספר התהילים. נקל לשער את הדאגה הרבה שחולל הדבר, הן באותם הימים לא היו כבישים סלולים מפותחים בין הרי מירון לצפת.

נסיעה שגרתית למקום היתה מסובכת מאוד אפילו בשעות היום. אחד מבני לווייתו של רבינו שחש עצמו אשם בדבר היעדרו של ספר התהילים, רצה לצאת לעבר ההר ולהביא את הספר. פנו כמה מהבחורים לנהגו של רבינו שסייעם לחפש את האבדה, הנהג שחשש מהנסיעה המפותלת בכביש לא סלול, ובפרט שכבר ירד הלילה, ונעשה חשוך, אמר שאם רבינו יביא לו את ברכת הדרך יעשה זאת. פנית אל אבי, מספר בנו ר' מרדכי אלימלך, ומסרתי את דברי הנהג, ובקשתי את רשותו לצאת לדרך. אבא נענה ראשו לשלילה ובתקיפות אמר: אוסר אני עליך לנסוע לשם בשום פנים ואופן.



מרן בעל שבט הלוי זצוק"ל

לתומי חשבתי שאיסורו של אבא לנסיעה נובעת מסיבה בטיחותית, סבור הייתי שמא חושש הוא מהנסיעה המפותלת בשעת חושך, ניסיתי לומר כי הנהג מודע לסכנה ולקושי והתחייב כי ייסע בזהירות מוגברת ובאיטיות, אך אבא לא השתכנע, ודבק בסירובו לנסיעה. ומשהמשכתי להפציר בדברים, אמר לי: "בני, הינך חושב כי איני מסכים לנסיעה זו בגלל סיבות בטיחותיות, אך לא זו הסיבה" השיב לי. "מי יודע מה הולך עכשיו באותו אתר תיירות, חוששני שמא תראו שם מראות לא טהורים, על כן אוסר אני בכל תוקף לנסוע לשם".

"ומה יהא על התהילים היקר?" הוספתי ושאלתי. ואבא ענה שמוטב ויאבד את התהילים היקר ובלבד שלא אקלע חלילה וחס במראה לא טהור.

הלכנו לישון בהרגשה חמוצה ובתקווה גדולה כי למחרת עם שחר נצא למקום ונמצא את ספר התהילים. אך לשווא היתה תקוותינו, כשהגענו לשם בבוקרו של יום, לספר התהילים לא היה כל זכר. חלפו 35 שנים מאותו מקרה, ובשנת תשס"ג, שהה אבא למנוחה באחת מערי אוסטריה, באחד הימים נכנס אליו יהודי עשיר מקומי, ואמר לו כבוד הרב, ברצוני לכבד אתכם בדבר מה. זה עתה רכשתי מסוחר עתיקות ספר תהילים יקר ערך, לאחר שרכשתיו ראיתי כי חקוק עליו השם שמואל הלוי וואזנר ובאתי אפוא להעניק לכם אותו במתנה...

כשהתקשרתי לאבא ביום שישי באותו שבוע כדרכי, סח לי אבא בהתרגשות: אתה יודע איזו שמחה גדולה היתה לי? זוכר אתה את אותו ספר תהילים שנשכח על ההרים ליד מירון? השבוע לאחר 35 שנה חזר אלינו ספר התהילים.

התרגשתי מאוד לשמע הידיעה והבנתי שעל זה נאמר: "לא יאונה לצדיק כל און", אבא הרי לא רצה לקחת את הספר בשעתו מפני הקפדתו על טהרת העיניים והנה משמים שב הספר לידי.

# כיצד דיווח העיתון הרוסי על המפלה הרוסית הצורבת מול ארה"ב?

מי עומד מאחורי הכותרת הראשית? • הכל עניין של הסתכלות!

ומה ידווח בעיתונות באירופה? "3 ישראלים ופלשתינאי אחד נרצחו בתקרית אלימה על רקע לאומני בתל-אביב..."  
האם אחד הדיווחים שקראתם זה עתה שיקרי? - לא. ממש לא.  
האם אחד הדיווחים סטה, ולו במילה אחת, מהאמת? - לא ולא.  
השאלה היא שאלת ההתייחסות, היחס והזרקור שניתן לכל דבר.  
הכתב והעורך בוחרים, מתוך אינטרס ברור ביותר, להאיר באופן מיוחד מידע מסוים ולהפנים מידע אחר, לפאר רב או נציג ציבור אחד ולהקטין את האחר. לדווח בהרחבה על מה שחשוב בעיניהם ולהמעיט בחשיבות הדיווח של הדברים הפחות חשובים, או אלו שיוכלו להביך אותם או להפריע למהלך משנתם הסדורה. הכל נכון, הכל אמיתי, אך הכל בעיני המתבונן, הכל נמצא במשקפיים שלו, וביכולתו להחליט מה להדגיש ומה להקטין, מה חשוב ומה לא. המרגלים, עליהם אנו למדים בפרשת השבוע, לא שיקרו. הם

דיברו דברי אמת. משה תבע מהם דיווח על המתרחש בארץ, והם הגישו דו"ח מפורט ונאמן, המדויק בפרטיו. אולם, הם הוסיפו מילה אחת, המובלעת ומצנעת בדבריהם. מילה, המסגירה את נבכי ליבם. מילה זו הינה המילה - "אפס", "אפס כי עז העם".  
המרגלים לא הסתפקו רק בתיאור העובדה כי "עז העם", בעוד את הערכת המצב ישאירו בידי משה. לא. הם הכריזו באוזני



העדה כולה: "אפס כי עז העם". כלומר, אנו מרמזים לכם בזאת, כי לא נוכל לנצחו בקרב, כי אין לנו סיכוי לכבוש את הארץ. בתוספת מילה זו, העניקו כיוון לדיווח המודיעיני, מסכו רפיון וחסרון אמונה בקרב השומעים, ובנו רקע נוח להמשך מתקפתם הפסיכולוגית. מתקפה, שמטרתה להניא את לב העם מעלות ארצה ומלכובשה. המרגלים הוסיפו משפט נוסף: "וגם ילדי הענק ראינו שם", כדי להגביר את אפקט הפחד. וכן גם "עמלק יושב בארץ הנגב".

והמילים, כך אמרו חז"ל הקדושים, נבחרו בקפידה:  
"מה ראו לפתוח בעמלק? משל למה הדבר דומה, לתינוק שסרח ונלקה ברצועה, כשמבקשים להפחידו, מזכירין לו הרצועה. כך היה עמלק רצועה רעה לישראל" (ילקוט שמעוני במדבר, רמז תשמ"ג).  
ניצול אמצעי הפחדה מרומזים, העלאת שמו המערורר חלחלה של אויב, שאותו כבר פגשו בשדה הקרב מיד בצאתם מארץ מצרים. וכך, למרות הדיוק במסירה "אובייקטיבית" של מראה עיניהם בארץ, הם טמנו בלבבות את זרע הפורענות, שהכשיר את הרקע לדיבור גלוי יותר.

"כך דרכם של מספרי לשון הרע: פותחין בטובה ומשלימין ברעה".  
ואמרו חז"ל: "וכל לשון הרע, שאין בו דבר אמת בתחילתו, אין מתקיים בסופו" (סוטה לה, א).  
זהו סגנון הדיבור הקלוקל של: "כן, אבל..."

**כיצד נבחין באמת?**

השוחד מעוור עיני חכמים ואדם לא רואה חובה לעצמו, אם כן,

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א



עורכי העיתון הרשמי של ברית המועצות "פראודה" ("אמת" ברוסית, כאשר לא רק תוכן העיתון היה שקרי ומסולף, אלא גם השם שלו...), לא ידעו כיצד לדווח למלינוי הקוראים על המפלה הצורבת של ברית המועצות במירוץ המכונניות, שנערך יום קודם. בתחרות הגמר של מירוץ המכונניות השתתפו הרוכב האמריקאי, נציג הקפטליזם "המרושע", למול הרוכב "המהולל" מברית המועצות, נציג האימפריה הקומוניסטית. הנהג האמריקאי הוא זה שניצח, ואם כן, כיצד מדווחים על המפלה הצורבת? ב"פראודה" העלו רעיון גאוני, וכך נכתב בעיתון הרוסי, שחור על גבי לבן: "בתחרות מירוץ המכונניות שנערך אמש, הגיע הרוכב הרוסי למקום השני, בעוד שהרוכב האמריקאי הגיע למקום אחד לפני המקום האחרון..."

...

"כמליון יהודים שומרי תורה ומצוות יצאו אמש לרחובה של ירושלים עיר קדשנו, כדי למחות, לזעוק ולהתחנן אל הקב"ה ית"ש, כדי שיצילנו מזרועותיו של בית משפט העליון, השולח את טלפיו אל קדשי ישראל" - דיווחה העיתונות החרדית, לאחר עצרת התפילה הענקית שהתקיימה, לפני מספר שנים, בשערי ירושלים כמחאה על החלטות הבג"צ, המכרסמות בנשמת היהדות בכל פסק ופיסקה - "מליון יהודים, חרדים לדבר ה' ולתורתו, הביעו קול מחאה והתפללו במשך זמן ממושך, קראו פרקי תהילים וסליחות וקיבלו על עצמם עול מלכות שמים, בקריאה הניצחית של "שמע

ישראל" ו"ה' הוא האלוקים". היה זה מעמד מופלא, מרומם ונעלה מאין כמותו, של קידוש שם שמים לעיני רבבות אלפי בני ישראל".  
"רבבות לובשי שחורים הפגינו בירושלים נגד בית משפט העליון, כאשר לטענתם מונע הבג"צ מהחרדים תקציבים ועוצר את תהליך ההתחרדות של המדינה" - דיווחה העיתונות החילונית - "למרות הכוונות הגדולה להתפרעויות של חרדים, עברה ההפגנה בשקט יחסי וכמעט ולא נרשמו אירועי אלימות מיוחדים, למעט שריפת מספר עגלות אשפה וקריאות גנאי לכיוון השוטרים". עיתון חילוני אחר דיווח על "ירושלים פקוקה: במשך 4 שעות היתה ירושלים חסומה לתנועת רכבים, לאחר שאלפי חרדים הפגינו נגד ה"השתלטות החילונית" לדבריהם. מאות נהגים ממורמרים עמדו בכבישי העיר הפקוקים והביעו את זעמם על סגירת העיר. "אם החרדים רוצים להפגין", אמרה נדיה, תושבת העיר, "שיפגינו במאה שערים. הם לא צריכים לסגור את כל ירושלים בשביל לקרוא את התפילות שלהם..."

ערבי ישראלי בן 18 יצא למסע ג'יאהד ברחובות תל אביב. הוא דקר ורצח שלושה יהודים ופצע ארבעה. תושבי תל-אביב רצו בעקבותיו ואחד המאבטחים שלף את אקדחו, ירה בו והרגו. מה תדווח העיתונות הישראלית? "שלושה הרוגים וארבעה פצועים בפיגוע מחריד בתל אביב. המחבל נוטרל". וכיצד תדווח העיתונות הערבית? "לוחם חופש פלשתינאי נרצח על ידי ישראלים, לאחר ששלשה ישראלים מצאו את מותם בתקרית עם לוחם החופש..."

בעניין שילוח המרגלים כמש"כ "שלח לך לדעתך", ועל כן כל עוצם חכמת משה רבינו טעה בדקות ההיא, כי לא יכול להרגיש בה. ומעתה נתבונן, אם משה רבינו ע"ה לא נתפס על טעות זו, היאך נתבעו עליה ישראל? הרי מכאן לימוד גדול כי אפילו טעות כזו, שלא יוכל להרגישה משה רבינו על אחרים, הרי בעצמם יכולים לראותה במבט האמת שלהם, רק אם ירצו. לכן מוטל על האדם - כותב ב"ילקוט לקח טוב" - להתחזק במידת האמת וכך יוכל הוא להביט בכל דבר ועניין בראיה מפוכחת ונכונה.

...

שניים נכנסו לאותו כולל אברכים, כדי ללמוד יחד מספר דקות, עד לתחילת הפגישה ששניהם היו אמורים להשתתף בה. אחד נכנס ונפעם, נרגש כולו ממאות האברכים השוקדים על תלמודם במרץ בלתי נדלה, פותחים ספרי ראשונים ואחרונים, מתווכחים בלהט, צוללים לעומקי הסוגיות. ואילו השני רואה את שני האברכים המפספסים בצד, את ההוא שיצא החוצה להפסקת סיגריה ואת ההוא שנרדם על הסטנדר שלו.

אצל הראשון האברכים הלומדים הם פסגת העולם כולו, אנשים שמוכנים לכלכל את משפחתם הענפה באלפי שקלים בודדים, רק כדי לקיים את רצון ה' יתברך על הצד הנעלה ביותר. הוא רואה, באמת, רק את המאות שלומדים. והשני? הוא מזלזל באברכים.

בתוככי תת ההכרה שלו הוא מקנא שהוא לא מסוגל ללמוד יום שלם כמותם ולחיות ללא מותרות מיותרות. הוא באמת רואה רק את האברך שמתבטל כעת או את זה שנרדם על משמרתו.

יענקל מתעב את הנואם שניצב לפניו, ולכן הוא יספר על שגיאות הדיבור והטעות שלו בדרשה, כאשר אחרים, שהקשיבו לאותה הדרשה עצמה ואוהבים את הנואם, נהנו מכל רגע ואפילו התמוגגו מאותה שגיאה נחמדה של הדרשן ואיך הוא יצא ממנה, באילתור מעניין.

מי שהצביע נגד ראש העיר, ימצא תמיד פגמים בהתנהגותו. מי שהצביע בעדו, יברך על אותה ההתנהלות

עצמה. כך בכל דבר ועניין שאנו עסוקים בו. כמובן, ישנה ביקורת אמיתית ועניינית, אך אם נתמיד לעקוב אחר תחושות לבבנו, נופתע... ויותר מכך. מתוך ההסתכלות והביקורת שלנו, אפשר לגלות עלינו עצמנו. כפי שאמרו חכמים: "הפוסל - במומו פוסל". אתה רואה שחורות? כי אתה שחור. אתה רואה ורוד? כי אתה ורוד. --- ושתמיד נסתכל במשקפים ורודות על גדולי התורה, תלמידי החכמים, ועל כל היהודים כולם.

**מי שהצביע נגד ראש העיר, ימצא תמיד פגמים בהתנהגותו. מי שהצביע בעדו, יברך על אותה ההתנהלות עצמה. כך בכל דבר ועניין שאנו עסוקים בו**

כיצד יתכן שנבחין באמת? הרי ההסתכלות שלנו כל כך סובייקטיבית וצרה? התשובה, כותב הגרא"א דסלר זצ"ל במכתב מאליהו (ח"א עמוד 146), שהנגיעה אינה מכסה לחלוטין על האמיתי גם לאחר שהיצר הרע מפנה את האדם ומטעה אותו לחשוב שההסתכלות השיקרית שלו, אמת היא, מכל מקום יודע הוא בעצמו שדרך האמת היא בכל זאת אמיתית יותר, ואת השקר מחשיב רק כתחליף לאמת. מחסדי הבורא יתברך הוא שלא נתן ליצר רשות לכסות את האמת לגמרי. כל אדם יכול להבחין בליבו - בדרך כלשהי - באמת הצרופה. כמו שנאמר לגבי גלות הגוף "לא מאסתים ולא געלתים לכלותם", כך הוא גם בגלות הנפש, אין הכרת האמת כולה לגמרי בתוך גלותו של הסיטרא אחרא, לכן צריך האדם להתבונן תמיד ולזכור כי רק האמת היא המציאות ואשר ידמה אליה שקר הוא ואינו כלום. אחר שישריש בעצמו הכרה זו ישתמש בהתבוננות היראה כדי להינצל מן השקר ולהבחין בינו לבין האמת. אדם הבודק את פעולותיו וענייניו על פי הסתכלות זו, זה אשר הרגלנו לקרוא שהוא מביט במבט אמת. אנו למדים מכאן דבר נפלא, לראות עד כמה כוחו של מבט האמת, וכמה האדם אחראי אפילו על טעות דקה מן הדקה, מכיון שיכול לבררה במבט האמת.

במאמר "הבטחון וההשתדלות" (מכתב מאליהו חלק א' עמ' 487) כותב הגרא"א דסלר זצ"ל בעניין המרגלים, כך: "זה לשון הילקוט ריש שלח: 'אמרו ישראל משה רבינו, נשלחה אנשים לפנינו, אמר להם למה? (שקודם חטא המרגלים היה דבר פשוט שאין לעשות השתדלות כזו...) אמרו לו שכבר הבטיחנו הקב"ה שאנו נכנסים לארץ כנען ויורשים כל טוב... והרי שמעו שאנו נכנסים... אם מטמינים הם את ממונם... ולא נמצא כלום, נמצא דברו של הקב"ה בטל, אלא ילכו מרגלים...". נתבונן נא, הלא דור דעה היו ולא בקל היו טועים, ואף על פי כן חשבו בדעתם שכל חפצם לשלוח מרגלים אינו אלא למען קידוש השם. דור מקבלי התורה עם כל עוצם הבנתם, לא עמדו על טעות זו.

גם משה רבינו לא היה יכול לעמוד בזה שאין כוונתם לשם שמים ממש, כפי שמסיק בילקוט שם "כיון ששמע (משה) כן נלכד בידם שנאמר וייטב בעיני וכו'". והנה משה רבינו בעוצם חכמתו היה מכיר כל אדם בתוך תוכו על פי כל צדדי כוחות נפשו, אפילו הטמונים ביותר כמו שכתוב "ואתה תחזה מכל העם" ואמרו חז"ל שמשה הבחין בכל אחד על פי חכמת הפרצוף. ואחר כל אלה לא עמד משה על טעותם של ישראל. כיצד יתכן דבר כזה? בעל כורחנו צריכים אנו לומר שהטעות היתה דקה כל כך עד שאפילו משה רבינו לא היה יכול להרגיש בה, כי הקב"ה תבע חטא המרגלים מישראל ולא ממשה.

רבינו הגרא"א ז"ל (באדרת אליהו פ' דברים) כותב שהיו באים ישראל אל משה לשאול כל אחד על עבודת ה' הפרטית שלו, ומשה היה מלמד את העצות והדרכים לכל אחד בעניינו הפרטי על פי ה'. הרי כי בחכמה היותר גדולה אי אפשר להבחין בדקותם של כוחות הנפש, ורק על פי ה' בנבואה בירר להם. ובעניין המרגלים כבר נכתב במאמר הנ"ל שלא רצה ה' לגלות למשה את האמת

**עכשיו בקו השיעורים של דרשו**

**מידע**  **שיעורים**  **עדכונים** 

**077-2613337**

# הטעות בזיהוי... זרם הדמעות הבלתי נשלט... וההבלגה בעת הכעס... שהביאו למציאת הזיווג משמים!

הרב בנימין גולד

**"יְהִי כְּלָב אֶת הָעַם אֶל מֹשֶׁה" (במדבר י"ג, ל)**

בחכמה נפלאה פעל כלב בדברו אל עם ישראל להשקטים מרוגזם על משה בפרשת המרגלים, רש"י מפרש שכלב כדי להשתיק את העם הערים עליהם, התחיל צווח ואומר 'וכי זו בלבד עשה לנו בן עמרם? בני ישראל חשבו שבא לספר בגנותו של משה, ומתוך שהיה בלבם על משה בשביל דברי המרגלים שתקו כולם לשמוע גנותו, ואז ניצל את רצונם לשמוע והתחיל מדבר בשבחו אמר 'והלא קרע לנו את הים והוריד לנו את המן והגיז לנו את השלוי, והמשיך לומר את דבריו 'ויאמר עלה נעלה וירשנו אותה כי יכול נוכל לה: אך בהתבוננות בדברים רואים כאן עצה נפלאה מאד לשכך את מידת הכעס וההקפדה, שהנה ראיתי בספר אוצרות התורה שהביא להקשות, שהרי מיד לאחר שהתחיל לומר את דבריו, חזרו העם והתחילו רוגזים וכועסים 'וילונו על משה ואהרן' ויאמרו כל העדה לרגום אותם באבנים', אז מה הרויח כלב במה שהשתיקם לדקות ספורות והצליח להשחיל להם כמה מילים, אם בסופן זה לא עזר במאומה?

אכן, הרבה הועיל כלב באותו הרגע בו הפסיקם והשתיקם, הוא הפסיק את כעסם ורוגזם שלא יהיו בנשימה אחת, ובזה צינן את רתיחתם שלא תהיה בוערת ובשעת כעס גם שהייה של רגע ערכה רב ועצום.

מפורסם על הנהגתו של מרן רבי ישראל מסלאנט צוק"ל, שהיה בורח מכל ריח של קפיידא וכעס, וכשהיה נצרך להראות כעס כדי להחזיר אנשים מדרכם הרעה, היה מסובב פניו אל הקיר, ולוחש 'זה רק כעס פנים ולא כעס הלב' ולו רק כדי שלא יכנס בו ולא חשש קל של כעס אמיתי.

גם כשאדם כועס, כדאי לו, לחכות ולהמתין ולו רגע אחד, ואז כבר מובטח שרמת כעסו תרד, כל מהות הכעס היא ההתפרצות וחוסר השליטה שלכן נחשב הכועס כעובד עבודה זרה, שלא שולט על עצמו באותו רגע ומסיר מעצמו עול מלכות שמים, ולכן ההמתנה הרגעית היא התרופה להתפרצות הכעס עד להעלמותו המוחלטת. סיפור נפלא מובא בספר אמונה שלמה על גודל המעלה של הבולם פיו בשעת כעס, כמה רב שכרו! וכך מובא שם: את הסיפור הזה שהתרחש ממש לאחרונה או ליתר דיוק ב"א חשון קיבלתי רשות לפרסם מבעלי המעשה, בתקווה שיתן חיזוק באמונה ולזיכוי הרבים, זה סיפור על משפחה ברוכת ילדים בעיר חרדית, אם המשפחה הגיעה לאחת מרשתות המזון שלא נזכיר את שמה, וקנתה לפי צרכיה של המשפחה, מילאה עגלה והגיעה לחשבון, כאן חיכתה לה הפתעה לא נעימה בכלל, הקופאית פונה לאשה אם המשפחה ואומרת ללא כל התראה מוקדמת: 'את הגנבת יש לכל הקופאיות תמונה שלך ושל הבת' ומיד שלפה הקופאית את התמונות לעיניה המבועתות של האשה שכל מכריה יעידו עליה כאשת חסד גדולה כבעלת יראת שמים וכו'.

האשה לא הבינה על מה מדובר בכלל, ואז פונה אליה הקופאית שוב, 'לפני שבוע את קנית פה ולקחת עם הבת שלך דברים שהיו מונחים כאן על הדלפק שלא היו שלך, הם היו שלי, והנחתי אותם כאן בשבילי, וכשהם נעלמו פניתי אל קצין הביטחון והוא

בדק במצלמות וראה שאת והבת שלך לקחתם את הדברים, והוא הפיץ אצל כולנו את התמונה שלך ושל הבת, וביקש להודיע לו כשתבואי שוב על מנת לעצור אותך ולהתלונן עלייך למשטרה... האשה ההמומה הבינה מיד במה מדובר, ובאותו רגע התמלאה בכעס נוראי על הקופאית שחרצה את דינה לעין כל... אולם היא החליטה שהיא מתגברת על עצמה ותענה בנחת וברוגע כדי לא לבייש את הקופאית.

לאחר כמה שניות היא הצליחה להרגע פנתה אל הקופאית ואמרה לה: איך את מדברת כך הרי למחרת כבר החזרתי את כל המוצרים שנלקחו בטעות, כי כשהגעתי לחשבון היו לי הרבה דברים ואז



התקשרתי לביתי שהיתה בבית שתבוא לעזור לי, והיא לא ידעה מה שלי ומה לא, והעמיסה את כל מה שהיה מונח על הדלפק בשקיות, ובבית כשראיתי שיש דברים שאינם שלי שלחתי מיד להחזיר, ואפילו ביקשתי מאחראית המשמרת שתשים לב כי אני לא

יודעת של מי זה, ובכלל איך את מניחה דברים שלך בדלפק שבו מניחים לקוחות אחרים את המוצרים לעשיית החשבון, תראי מה את גורמת... וכאן כבר לא יכלה לעצור מרגשותיה, וזרם דמעות בלתי נשלט פרץ מעיניה כשהיא חושבת על הביזיונות שהתמונה שלי ועוד של הבת שלי שגם כך כבר מבוגרת ועוד לא התחתנה וזה מה שחסר לבת שלי שהיא ממש צדיקה ולפרסם תמונה שלה כגנבת' ה' ישמור!

האשה ניגשה אל אחראית המשמרת כולה נסערת למזלה זו היתה אותה אחת שקיבלה את המוצרים ולא הבינה על מה הדמעות וסערת הרגשות, רק כשהבינה אחראית המשמרת את המקרה ניגשה לקופאית ואישרה שכבר באותו היום כל המוצרים חזרו וזה בשל הטעות של הקופאית עצמה שבזמן העבודה החליטה לעשות קניות, והוסיפה חטא על פשע שהניחה את הכל בדלפק הלקוחות, וכל אחד יכול להינזק בצורה כזו כמו האשה המסכנה שכבר הפיצו את תמונתה ותמונת בתה בין העובדים והקופאיות כגנבת.

האשה חזרה לביתה כשדמעות עדיין יורדות מעיניה, הבת מבינה שדבר מה קרה לאמה והיא בלא לדעת על מה ולמה, מנסה להרגיע את אמה, 'את הרי יודעת שיש הרבה נסיונות בחיים עברנו כל כך הרבה מה את דואגת, יש אבא בשמים שהוא עוזר ותומך ולא עוזב אף אחד', והאם מתחילה לספר אודות הקניה והחשדות התמונות והקופאיות, והבת שאינה מאמינה שהיא נושא השיחה מגיבה בתדהמה 'אבל החזרנו עוד באותו יום את הדברים, מה גם שלא אנחנו אשמים לא הייתי אמורה לחשוב שאני אורזת דברים שאינם שלי', היא מרגישה שהיא צריכה לפעול מהר ויש לה אפשרות אפילו לתבוע את הקופאית הזו אבל היא חוזרת לעצמה ומביטה באם בעוצמה רוחנית שרק בת ישראל מחונכת יכולה לעמוד בה

המשך בעמוד הבא <<<

# מדוע סירב בתחילה רבי מאיר חדש לחבורת לימוד בספר 'הפץ חיים'?

הרב ישראל ליוש

"ולא תתורו אחריו לְבַכְּכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם" (במדבר ט"ו, ל"ט)

מצאנו בפרשנותנו פעמיים את שורש המילה 'לתור', בתחילתה ובסופה, בתחילת הפרשה נשלחים המרגלים לתור את ארץ כנען, ובסוף הפרשה מזהירה אותנו התורה שלא לתור אחרי הלב והעיניים.

הגאון הצדיק רבי שלום שבדרון זצ"ל אמר בשם אחד מגדולי ישראל שיש בזה 'קל וחומר', ומה כאשר נשלחו המרגלים בהיתר לתור את ארץ כנען, הם נכשלו, והתוצאות היו הרות אסון, קל וחומר כאשר אוסרת התורה לתור אחרי העיניים, התוצאות יכולות להיות מסוכנות ביותר.

ובאמת אמרו שגם המכשול של המרגלים ב'לתור' את הארץ היה משום שהם תרו את הארץ אחרי הלב, היינו שהם באו על מנת להסתכל על הארץ עפ"י הדעות המוקדמות שהיו בלבם קודם לכן, היה להם רצון לחפש את הרע ואת המאיים, אם הם היו תרים את הארץ

בעין טובה ובעין אמיתית, בלי רצונות מוקדמים שליליים הם היו רואים דברים אחרים ומפרשים אותם אחרת.

גם בציווי התורה שלא לתור אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, מקדימה התורה את הלב לעין, למרות שקודם העין רואה ואח"כ הלב חומד, כדי ללמדנו שהעין רואה את מה שהיא רוצה לראות, העין עוקבת אחרי הדברים שהלב חומד, אם נרצה לראות את סביבתנו בעין חיובית אכן נראה אותה כך, ואם חלילה נחשוב עליהם בחשיבה מוקדמת שלילית כך גם נראה אותה, בדיוק כפי שהמרגלים ראו את הארץ.

בספר על המשגיח הגאון הצדיק רבי מאיר חדש זצ"ל, רבי מאיר מספר על קבוצת בחורים מבקשים שהתכוונו ללימוד בחבורה את הספר 'הפץ חיים' כמה דקות מידי יום, אך היו בחורים שלא ששו על היוזמה ואף גילו לה התנגדות, הם החליטו לעלות למשגיח ולהימלך בדעתו.

המשגיח הפתיע את הבחורים ואמר כי אף הוא מתנגד לרעיון,

הבחורים נדהמו מהתשובה, הם היו בטוחים כי המשגיח ישמח על רעיון החיזוק בשמירת הלשון, ואף יברך אותם על כך. ותיכף הסביר המשגיח את התנגדותו, כאשר השורש פגום לא יועיל לנו כלום לימוד ההלכות, השורש בשמירת הלשון הוא 'אהבת ישראל' אמיתית, וכאשר חסר בשורש, מה יועיל לימוד ההלכות?

אסביר לכם העניין עפ"י דוגמה מהחיים - המשגיח המשגיח את דבריו - ראובן בא אל שמעון ומספר לו: 'בנך יענקלה' היכה ילד אחר מהשכונה ללא כל סיבה', יענקלה שלי? - הגיב שמעון - לא יתכן, הוא ילד עדין, זה ממש לא מתאים, כדאי לך לבדוק את הדברים לפני שאתה בא אלי בטענות שוא.

לאחר בירור קצר התברר כי ראובן לא טעה ואכן כך היה יענקלה של שמעון החל במריבה עם ילד אחר ללא כל סיבה, או אז עבר שמעון לעמדה מתגוננת, 'עליך להביך' - אמר שמעון - יענקלה סבל כל הלילה מכאבי שיניים עזים, הוא לא יכול



פרו הגאון רבי מאיר חדש זצ"ל ימים שספח בקיבוץ

היה להירדם, ולכן כנראה הוא לא שלט בעצמו.

'למדים אנו מדוגמא זו' - אמר המשגיח - 'שכך מגיב אדם כאשר באים לספר לו לשון הרע על אדם שהוא אוהב באמת', אם היינו אוהבים אחד את השני באמת, לא היינו מוכנים לשמעו עליו כל דבר גנאי, איך יתכן מצב שאנו כן שומעים דברי לשון הרע על זולתנו? - תמה המשגיח בזעקה, אין זה אלא כי חסר לנו בשורש, חסר לנו באהבת ישראל.

ע"כ, לפני שאתם באים ללימוד בספר הלכות לשון הרע של הפץ חיים, עליכם לעבוד על מידת 'עין טובה' כי רק כך אכן תראו בזולתכם את הטוב ולא תדברו או תשמעו עליו לשון הרע. לאחר שנוכח המשגיח לראות, כי הדברים היוצאים מלבו אכן נכנסו אל לב התלמידים, אמר להם: בינתיים עד שתתקנו את שורש המידה, קיימת סכנה שתכשלו באיסורי לשון הרע ורכילות, לכן, בכל זאת ראוי שתלמדו בינתיים הלכות לשון הרע, כדי שתדעו כמה חמור העניין ותמנעו מלהיכשל בו מצד יראת העונש.

<< המשך מעמוד קודם

לא טוב, היא ביקשה את סליחתה, אך תוך כדי ההסבר והדמעות אמרה הבת 'תדעי לך שאני יודעת כמה שאני צודקת, ואני היום כבר לא צעירה ועוד לא התחתנתי ואם אני צודקת אתחתן עוד השנה בעזרת ה'", כאן נשברה כבר גם הקופאית והיא פתחה את סגור ליבה, היא נשואה שנים רבות ועדיין לא זכתה לפרי בטן אין לה ילדים, הבת שמעה והתרגשה מאוד ואמרה שהיא סולחת בלב שלם ואף הבטיחה לה שתתפלל עליה ולא רק זה אלא הלכה לקנות שוקולד משובח וכמובן שילמה ונתנה לקופאית במתנה על מנת להמחיש את מחילתה הן נפרדו בחיבה ואחוה כאילו מאומה לא קרה.

הבלתי יאומן קרה ושבוע לאחר מכן הבת התארסה בשעה טובה! רגע אחד של הבלגה על כעס! שכרו הרבה מאד, גם בהורדת הכעס ותוצאותיו, וגם בשכר עצום מן השמים.

"אמא", היא אומרת, "היום י"א בחשון יום פטירתה של רחל אמנו ששמרה על שתיקה וזכתה לשבטים כיוסף ובנימין, אני מעדיפה ללכת בדרכה ולשתוק וה' יהיה בעזרנו, אני אגש לחנות שם אדבר עם הקופאית ואסביר לה את כל העניין".

היא ניגשה לקופאית וכנראה שהקופאית עוד לא הפנימה שהיתה פה טעות, 'זו את' היא שואלת בציניות 'כולם פה כבר מכירים אותך', הבת שרצתה לקבור את עצמה במקום שתקה...! היא ידעה שהיא בנסיון קשה יש לה יכולת לענות ואף לתבוע את אותה קופאית שמזיקה לשמה הטוב, אך היא בכאב עצום נשכה את שפתיה והסבירה לה באיפוק ובנועם את הטעות של הקופאית הגם שכבר הסבירו לה וגם הנהלת החנות כבר ביקשה את סליחתה וסליחת אמה, וכמובן הסירו את התמונות, היא הבינה שלקופאית יש בעיה מסוימת ולא ידעה מהי, לאחר שהסבירה לה הכל והקופאית הבינה היטב כמה טעתה וכמה מצבה עכשו



# חיזור כמת עומד ר' משה במקומו ללא נייע. נוסעים חששו שמא אירע לו דבר מה, ירדו מן העגלה, הביטו בו אולי נחבל או קפא, אך לא: 'טלית כשרה', זו היתה בקשתו היחידה של האיש

הרב אהרן כהן

"דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצת" (במדבר ט"ו, ל"ח)  
מתוך תלמידיו הרבים של הגאון רבי אליהו מוילנא בלטו שניים: היו אלו האחים רבי משה ורבי יצחק אשכנזי. שניהם נודעו כבחירי תלמידיו של הגאון. ור' משה אף התפרנס בזכות הספר אותו חיבר 'ברית עולם', שנודע כספר עמוק בחכמת הקבלה. גדולה וחשובה היא מצות ציצית, עד שהיא שקולה ככל המצוות, וכדאיאתא בגמרא (מנחות מג, ב): רבי שמעון בר יוחאי אומר, כל הזריז במצוה זו - זוכה ומקבל פני שכינה, כתיב הכא: 'וראיתם אותי, וכתיב התם: 'את ה' אלהיך תירא ואותו תעבוד'. תניא אידך: 'וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה'' שקולה מצוה זו כנגד כל המצוות כולן

ביום מן הימים, החליט ר' משה כי יקבל עליו הלכה כלשהי, אותה יקפיד לקיים בכל עת ובכל מצב, לכל פרטיה ודקדוקיה, ואפילו אם המחיר לכך יהא כרוך במסירות נפש. לאחר מחשבה,

גמר בדעתו כי ההלכה שהוא מקבל על עצמו שלא ללכת ד' אמות בלא ציצית, וכפי המוזכר בגמ' 'אמר ליה רב יוסף בריה דרבה: אבוך במאי זהיר טפי? אמר ליה בציצית. יומא חד הוא קא סליק בדרגא, איפסיק ליה חוטא ולא נחית... מאז, הקפיד שלא להתהלך רגע אחד ללא ציצית, והציצית - מהודרת תהיה בתכלית ההידור. ממון רב שהשקיע במצווה זו, ואף כאשר נדרש לכך מאמצים רבים - לא הביט כלל על הקושי שבדבר.

הדברים הגיעו לשיא, כאשר נאלץ למסור לשם כך את כל כספו והוא עשה זאת בשמחה וללא כל פקפוק.

וכך היה המעשה: היה זה כאשר ר' משה עשה את דרכו לביתו, לאחר ששב מן הכפר שבו שימש כמלמד, הפעם האחרונה שבה עשה את הדרך הלזו, היתה לפני חצי שנה. אז היו פניו מועדות לכפר, ומאז ועד עתה במשך כל התקופה לא פקד את ביתו ואת בני משפחתו, השמש עמדה ברום השמים, זמן 'מנחה גדולה' הגיע, הורה אפוא לעגלון כי יעצור את הסוסים ממרוצם, והוא נעמד בצידי הדרך לתפילת מנחה. עודו עומד בתפילה, גופו מתנוועע בלהט והנה נתפסו ציציותיו בענפי אילן, הנסיון לחלץ את חוטי הציצית המסובכים מן העץ לא עלה יפה. אחד החוטים נותר מסובך בין הענפים ונתלש מחבריו, ר' משה החניק זעקה שעמדה להיפלט מפיו. מחשבות רבות חלפו במוחו, אך הוא ידע: ללא ציצית כשרה - אין הוא זז מכאן ולו כדי צעד. אמת, המקום בו הוא עומד נחשב כמקום סכנה, ואף בלא ציצית הוא רשאי להסתלק משם - אך הוא לא יקל ראש לרגע במצווה שקיבל על עצמו, ואשר לקיומה מוכן הוא למסור את כל מאודו ואף את נפשו. לכן פנה אל העגלון, הנפש החיה היחידה מלבדו בכל האזור: "ראה, ציצית טליתית נפסקה ועתה איני יכול לזוז מן המקום. אולי תואיל להיכנס לעיירה הקרובה, והבא לי משם 'טלית קטן' שציציותיה כשרות!"

העגלון מילא את פיו בצחוק 'ירדת מדעתך?' שאל בלעג 'לחזור מרחק של שעותיים והכל בכדי להביא טלית בד? עלה על העגלה וסע לביתך, שם תוכל להתעטף בטליתות רבות ככל שתאוהו נפשך... חילופי הדברים נמשכו עוד זמן רב, עדי פקעה סבלנותו של העגלון והוא איים להמשיך בדרכו בגפנו. סוף דבר, לאחר התמקחות ושידולים מסר ר' משה לעגלון את צרור כספו, וזאת כדי שהלה יאות להביא עמו מהעיירה הקרובה טלית חדשה. הצרור, אגב, הכיל את כל כספו של ר' משה המשכורת אותה קיבל בעד עבודתו משך כל מחצית השנה האחרונה, ואשר בה התכוון להאכיל את ילדיו ובני ביתו בכל התקופה הבאה... העגלון המופתע מהסכום העצום המונח בחיקו ואשר אותו לא ישתכר גם במאמץ של חודשי עבודה רצופים, לא ידע את נפשו משמחה: סכום כה גדול, והכל בשל חומרה טיפשית ובלתי מוסברת. מימיו לא נתקל בחסר דעה שכזה, שימסור לו את כל כספו תמורת שליחות קלה שכזו...

לאחר מחשבה נמלך העגלון בלבו והחליט לוותר על כל הטירחה, מוטב יעשה דרכו לביתו, והיהודי יסאר במקום לבדו, אלא אם כן יחליט בסופו של דבר ללכת גם בלא טלית כשרה. וכך נותר ר' משה במקום עד הערב, את הלילה עשה במקומו תחת האילן שבצד הדרך, אך הוא לא חשב לרגע לסגת מהחלטתו: זו ההלכה שקיבל על עצמו, ולמענה הוא מוכן אף למסור את נפשו.



יום חלף וגם יומיים, האוכל המועט שבצקלוננו תם, וכמעט שכלתה נשמתו. ביום השלישי חלפו לידו עגלה ובה יהודים הנוסעים לוילנא, בשארית כוחותיו קרא להם ר' משה לעצור, והם עצרו תחתם בבהלה.

חיזור כמת עומד ר' משה במקומו, ללא נייע. הנוסעים חששו שמא אירע לו דבר מה, ירדו מן העגלה, הביטו בו אולי נחבל או קפא, אך לא: 'טלית כשרה', זו היתה בקשתו היחידה של האיש. אחד הנוסעים פתח את קישורי תרמילו, שלף מתוכה ציצית כשרה שהניחה את דעתו של ההלך. ר' משה לבש את הטלית לגופו, וניאות לעלות על העגלה הנוסעת לעירו. לאשתו, שציפתה בכליון עיניים למשכורתו של בעלה אחר ששה חודשי היעדרות, לא גילה ר' משה דבר מכל שאירע 'גגנב' הסכים לומר, ולא יסף, וזו היתה אכן האמת לאמיתה...

שנים אחדות חלפו, ולר' משה הגיעה הידיעה המעציבה: אחיו, ר' יצחק, חולה אנוש והוא עושה את שעותיו האחרונות בעולם הזה. מיד אץ ר' משה לאתר עגלה, שתביאהו חיש מהר לביתו של אחיו. בהגיעו, כבר שהו אנשי 'החברה קדישא' לצד מיטת החולה, שנראה כבר מינון לכל עניין. פרט לנשימותיו החלושות לא נראה כל קשר בינו לבין החיים. ר' משה עמד למראשותיו רגע ושניים, לאחר מכן פנה לסובבים בבקשה כי יצאו מן החדר, הבקשה, המוזרה אמנם, התקבלה. אנשי החברה קדישא, התלמידים ובני המשפחה

המשך בעמוד הבא <<<

# האם מותר ללבוש בלילה בגד עם ארבע כנפות ללא ציצית?

כמה דקות לפני הנץ ניתן לברך על הציצית? ומדוע אסור לאשה ללבוש טלית?

הרב יעקב ברגמן

בפרשת השבוע אנו קוראים על מצות ציצית. בפסוקי הציווי של מצוה זו נאמר: "וְרָאִיתֶם אֹתוֹ וְזָכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה'", ודרשו חכמינו ז"ל שמצות ציצית היא דווקא בזמן שבו ניתן לראות, דהיינו ביום ולא בלילה.

ונחלקו הפוסקים בפירוש הדבר: לדעת הרמב"ם - הלוּבש בגד בן ארבע כנפות ביום חייב בציצית, וכשלוּבשו בלילה פטור מציצית; ולדעת הרא"ש - בגד המיועד לשימוש ביום, או ביום ובלילה, חייב בציצית אפילו בלילה, והמיועד לשימוש בלילה בלבד פטור מציצית אפילו ביום.

להלכה - אין ללבוש ביום בגד בן ארבע כנפות ללא ציצית אף אם הוא מיועד לשימוש בלילה בלבד, וכן אין ללבוש בלילה בגד בן ארבע כנפות ללא ציצית, אם הוא מיועד לשימוש גם ביום; אולם אין לברך אלא כשלוּבשים ביום בגד המיועד לשימוש (גם) ביום, ומהלכה זו אנו למדים גם שזמן הברכה על מצות ציצית בבוקר, הוא מהזמן בו אור היום מספיק כדי "שיכיר בין תכלת ללבן", ובלשון אחרת: "שיראה את חבריו הרגיל עמו קצת בריחוק ארבע אמות ויכירנו". ובתרגום זמן זה למעשה, רבו השיטות והמנהגים, והם נעים בין 6 דקות לאחר עלות השחר, ל-30 דקות לפני הנץ החמה. והמתעטף בטלית לאחר עלות השחר, בטרם הגיע הזמן האמור - יש אומרים שרשאי לברך; ויש אומרים שלא יברך, אלא ימתין

עד הזמן הראוי לברכה, ואז ימשמש בחוטי הציצית ויברך, וכך יש לנהוג. ומי שברך לפני הזמן הנ"ל, לכל הדעות לא יברך שנית; ואף מי שברך בטעות לפני עלות השחר, לא יברך שנית.

ומכיון שמצות ציצית תלויה בזמן מסוים - ביום ולא בלילה - הריהי מצוה ש'הזמן גרמא', ולפיכך נשים פטורות הימנה. אך בניגוד למצוות אחרות

שהזמן גרמן, אין הנשים מקיימות מצוה זו, משום שאינה מצוה 'חיובית', אלא 'קיומית', דהיינו, שאין מצוה (מדאורייתא) לרכוש בגד כדי לקיים בו מצות ציצית, אלא לקשור ציצית בבגד קיים כאשר לובשים אותו.



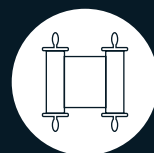
אותו. ולפיכך, לבישת ציצית לאשה היא דרך גאונה. ובנוסף - בגד המיוחד לציצית, דהיינו טלית קטן וטלית גדול אסור לאשה ללבושו משום איסור "לא יהיה כלי גבר על אשה".

[שו"ע יז, ב, ומשנ"ב ה; ביאורים ומוספים דרשו, 1. שו"ע יח, א רג,

ביאור הגר"א ה, ומשנ"ב ב, ג, ט ו"א; ביאורים ומוספים דרשו, 12 ו-14]

- מדוע שלח משה רבינו את המרגלים למרות החשש שמא יחטאו?
- מה ההבדל בין המרגלים ששלח משה למרגלים ששלח יהושע?
- כיצד הפכו המרגלים מנשיאי ישראל לחוטאים ומחטיאים?
- מהו המנהג הראשון שיש להודיע לגרים הבאים להתגייר?

השאלות  
בפרשת  
השבוע



כל התשובות בספר 'דרש דוד על התורה' לרכישה התקשרו 02-5609000

<< המשך מעמוד קודם

בסיימו לא השתהה רגע נוסף בחדר. הדלת נפתחה, ר' משה חש החוצה ולבני המשפחה שנכנסו התגלתה עובדה מפליאה. פניו של החולה העלו סומק, אגלי זיעה השתקפו על מצחו הקודח ועיניו נפקחו לרווחה.

"מים" זעקו אלו, "הביאו את הרופא", זעקו אחרים, בחסות ההמולה חמק ר' משה מן הבית, כשאיש לא שואלו מה חולל ברגעים הספורים בהם שהה בחדר...

כעבור ימים אחדים קם ר' יצחק ממיטת חוליו, בריא ושלם ללא זכר ממחלתו. מאז חי חמש עשרה שנים נוספות בהן לא נזקק לפקוד את חדרו של הרופא ולא פעם. בזכות מצוות ציצית שאחיו הקדוש מסר את נפשו עליה...

(נצוצות)

יצאו מן החדר תמהים מה מבקש האח לומר ברגעיו האחרונים. אולם הם טעו בהערכתם. ר' משה לא פנה כלל לאחיו החולה, כי הפעם פנה לקרן זוית והתייפח בתפילה: "ריבונו של עולם", זעק במר, "הורית בתורתך על מצוות ציצית, ואני קיימתיה כהלכתה בכל מאודי ובכל נפשי: מסרתי את כל כספי כדי לקיימה, אף שידעתי כי בכך גוזר אני עלי ועל משפחתי חיי רעב. כמעט ומסרתי עליה את נפשי, כאשר כפסע היה ביני ובין מיתה ברעב ובצמא על אם הדרך".

ר' משה השתהה רגע, אחר המשך: "מצווה נוספת יש בתורתך, מבשרך על תתעלם' הריני מוסר אפוא את שכר המצווה לאחי, תעמוד מצווה זו שקיימתיה במסירות נפש, לזכותו ותשלח לו רפואה שלמה מן השמיים".



מנחם הרנ"פ שיינברג זצוק"ל

# פעם מעד ונפל על הרצפה בביתו, אחד ממשמשי ניסה להרימו ולאחר כמה נסיונות עלה בדעתו להוריד ממנו כמה ציציות

<< המשך מעמוד 1

שיהיה מהנהגתי זו לרבים, לא הייתי נכנס לכל זה, אולם עתה משקבלתי על עצמי הנהגה טובה זו אין אני רשאי להפסיקה. כמה וכמה פעמים כשעסקו בשיעורי ה"משמרת חיים" בענייני ציצית בהם הרבה לדון ולשאת ולתת, ושם הזכיר רבינו שכדי לקיים את המצוה מן ההכרח שתהיה ללבוש הנאת הגוף מלבשית הציצית או הנאת לבישה, כגון לחממו או להגן עליו, או לתכשיט ובלי זה אינו מקיים המצוה, שאלוהו והרי רבינו עצמו לובש את הטליתות גכס בימות הקיץ הלוהטים ובטח יש לו צער מכל הציציות ואינו נהנה מהם. השיב לו רבינו: אולי לאחרים יש צער, אני עצמי נהנה מכל ציצית וציצית ואיני מרגיש שום צער גם בימים חמים. התלמידים קיבלו את התשובה ויחד עם זה הבינו את דרגתו הנוראה וחיבת המצוות שלו. בטבעו אהב תמיד אוויר צח ומקומות קרירים, אך מעולם לא התאונן על חום בהקשר לציציות, למרות שמדרך הטבע אמורות היו הציציות להציק לו מאד, וסיפר נכדו הג"ר ישראל אלטוסקי שפעם ביקש ממנו רבינו להשיג לו תפילין של יד והראה לו שמחמת החום והכובד של הטליתות התעגלו הצדדים של צידי הבית של התפילין, למרות זאת מעולם לא התאונן על חום מחמת הציציות.

למעלה מזה, כתוצאה מעומס הציציות נוצרו אצלו פצעי כוויות כואבים ורבינו לא התאונן עליהם ולא חשב להפסיק ללבוש הציציות בגינם, ההיפך פעם כששאלו בן משפחה שטיפל בפצעים, האם זה נובע מהציציות, ענה לו רבינו אדרבה, אם כן, הלא זה כמדליה של כבוד, פצע שנעשה כתוצאה מקיום מצוה.

**"איני יודע מי נושא את מי"**

התייחסות נוספת מעניינת מאד לעניין זה היתה בפי רבינו כאשר נשאל כמה פעמים איך הוא מסוגל לשאת כל כך הרבה ציציות, תשובתו היתה "איני יודע מי נושא את מי, האם אני את הציציות או הם אותי". כך סיפר הג"ר ישראל רזנברג מראשי הישיבה שפעם שלחו אחד מגדולי ישראל שישאל את רבינו על העניין, ענה לו רבינו בתוך הדברים: אם היו יודעים מה שזה נותן לי לא היו שואלים על זה בכלל.

כך מספר גם אחיין רבינו ותלמידו הג"ר מאיר שיינברג רב קהילת "אורח חיים" פלטבוש ניו יורק, מי שבביתו התארח רבינו שנים רבות בעת שהותו בארה"ב. באחת השנים האחרונות להגעתם הבחינה פעם הרבנית ע"ה שרבינו עייף מאד ושאלה אותו בקול, הלא אתה חלש ומדוע אתה עדיין סוחב עליך את כל הטליתות? ענה לה רבינו: "אם היית יודעת מה זה נותן לי, היית מבקשת ממני שאלבש עוד ועוד".

ואכן נס מופלא ארע לרבינו, כאשר הציציות הרבות היוו חציצה ישירה מפגיעה. היה זה בשנת תשכ"ו רבינו נסע לעיר בני ברק לשמחת נישואי תלמידו ואחייו רבי גרשון קויפמן, בדרך ארעה תאונת דרכים ולכל יושבי הרכב היה נס גלוי מלבד מכות שקיבלו לא יצאו בנזק משמעותי, אולם לרבינו היה נס גדול מכולם, פגוש הרכב, אותו מגן שנמצא בקדמת כל רכב, יצא ממקומו מעוצמת ההתהפכות ועף לכיוון רבינו ונעצר באמצע ציציותיו. היה זה אות ומופת לדבריהם ז"ל שהמצוות הם בגדר אגוני ומצלי למי שמקיימם.

המשך בעמוד הבא <<<

אני לובש גם בשביל אלו שלא זכו. כך תובן גם העובדה שכאשר עבר ניתוח והרופא ביקש ממנו להסיר כמחצית מכמות הציציות בהן היה לבוש למשך תקופה, לא מיהר להסכים. כמה ממקורביו שניסו לשכנע אותו בצורך לשמוע להמלצת הרופא ראו שהוא בצער ולפתע אמר להם שאם יוסיפו שעות לימוד יסכים לזה. כנראה הרגיש באחריות להפחית בקיום המצוה.

יש ששמעו מפיו שערך אחר יש למצוה שמגיעה בקושי, שאז השכר גדול יותר כאמרם "לפום צערא אגרא". פעם, באחד מימי הקיץ הלוהטים, כשבא למסור שיעור היה חם מאד ומעיק בחדר שיעורים, שאפילו מאוורר לא היה בו, הוא נכנס לחדר עם טליתותיו והתחיל לצחוק, לא הבינו מה פשרו של צחוק זה... ואז החל לומר, אינכם מתארים שביום שכה חם בחוץ ואנו לומדים תורת ד' בעומק העיון, איזה שכר מחכה לנו בשמים על כך שמשקיעים מאמץ ביום כזה. סיפרו אז שנזדמן לישיבה טכנאי של חברת בזק שבה לתקן את הטלפון הציבורי וכשראה את רבינו שאלו, האם לא חם לך? ענה לו רבינו: האמן לי, שם חם יותר.

ולמרות כל זאת נשאר טעמו האמתי כמוס וחתום ולא הסכים בשום אופן שיחקהו. תלמיד סיפר לו פעם שהיה בעיר מרוחקת וראה פרוש אחד ששובש כמה ציציות. רבינו נראה דרוך, ביקשו שכאשר יפגוש אותו שוב יברר מפיו האם בהנהגתו זו הוא מסתמך עליו. ואכן כך עשה התלמיד וכשהתברר שעושה זאת מדעתו הפרטית ולא הסתמך עליו נחה דעתו.

**"איני נהנה מכל ציצית וציצית"**

לא קל היה לרבינו לעמוד בהידור מצוה זה, שכן מלבד הצד המעשי של הידור זה שהיה אמור הדבר להיות קשה מאד עבורו, שהרי משקל הציציות היה גדול מאד, לפחות עשרים קילו מרוכזים ויש אומרים הרבה יותר (קרוב לשלושים!) אותם נשא לכל מקום עד גיל שיבה וזקנה מופלגת. תלמידים שסייעו לו ללבוש את הציציות סיפרו שלהם כאנשים צעירים לא קל היה להחזיקם מרוב כובד, מה גם שבדרך הטבע לבישת בגדים כה רבים אמורה להעיק מאד, בפרט בימים חמים, אולם לגודל חיבת המצוה לא ראה בכל זה שום קושי לעומת ערך המצוה הכביר. אם היה לו קושי היה זה "אי ההבנה" שבהידור זה. רבינו בענוותנותו ראה עצמו כאיש פרטי הנוהג את דקדוקו לעצמו אולם הציבור שהביט בו לפי גדלותו האמיתית והעצומה התעניין מאד ונשא ונתן בהנהגה זו כאילו היה זה עניין ציבורי. הוא נכנס להתייעץ בזה עם כמה מגדולי הדור בתוכם מרנן הגאון מטשעבין והגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל והם חיזקו את ידיו. כך מספר גם אחיינו הרה"ג רבי יוסף קויפמן שבעת ששאלו פעם את רבו הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל על הנהגת הציציות של רבינו ענה שרבינו הוא אדם גדול וכל מעשיו מחושבים ואין להרהר אחריהם. למרות זאת פעם התבטא רבינו: לו הייתי יודע מראש את העסק

**"אם היית יודעת מה זה נותן לי, היית מבקשת ממני שאלבש עוד ועוד"**

**שוויון של רגע של מצות ציצית**

ככל שנהג בכל תרי"ג מצוות התורה כבוד ומורא, הידור ודקדוק, חיבת מצוות ציצית היתה מיוחדת אצלו במינה. דוגמא לדבר, לפני מעריב היה יוצא מבית המדרש לחדרו כדי לקחת את הכובע להתפלל מעריב, אז היה מוריד את הטלית גדול. תלמיד רצה לחסוך ממנו את הדרך והביא לו הכובע לבית מדרש, רבינו הודה לו וביקש שיותר לא יעשה זאת, באומרו הפסדתי כמה שניות... הלה לא הבין בתחילה, מה רבינו הפסיד? אחר כך הבין, רבינו היה מחושבן עם הורדת הטלית עד הגעתו לחדר ובזה שהביא לו את הכובע אליו נמנעו ממנו אותם שניות בודדות של מצוות ציצית. זר לא יבין זאת, הרי היו לו כ"כ הרבה טלית קטן וכל היום הלך בטלית גדול, וכאן החזיק ראש שלא להפסיד שניות ממצוות ציצית. עד היכן הדברים מגיעים, בזקנותו ארע פעם שמעד ונפל על הרצפה בביתו, באותה שעה שהה בבית אחד ממשמשו בקודש. הוא ניסה להרימו בחוסר הצלחה, ואז, לאחר כמה נסיונות עלה בדעתו לנסות להוריד ממנו כמה ציציות, אולי כך יצליח. ברגע שניסה לשלוח את ידו לגעת בציציות להסירם, הסיר רבינו את ידו מציציותיו בתנועת יד, כאומר, תשאיר אותי פה כך על הרצפה, ולא תוריד מעלי אפילו ציצית אחת.

תלמידו שאלו, נוהג הוא כדעת רבינו ללבוש טלית קטן מצמר דווקא כפי שפוסק המשנה ברורה (סימן ט' סעיף ו'), אך היות ושורש הלכה זו נובע מדעת הרמב"ם (סוף פ"ג מציצית, הובא בבי"י סוף סי' ח' ובחינוך מצוה שפ"ו) והוא גופא סבירא ליה שכסות לילה פטור מציצית, אם כן לפחות בלילה יוכל ללבוש טלית קטן מבד רגיל? אמר לו רבינו מיד, גם אם היית צודק בחשבונך, אך מה תעשה בבוקר מהרגע שטיטול ידים ועד שתלבש את הט"ק מצמר, בזמן זה תפסיד את הלכתחילה, לכן אם לובש אתה בלילה, לבש גם אז מצמר.

אכן, רבינו עצמו לבש גם בלילות טלית קטן מחשש לשיטת הרא"ש שמקיימים מצוות עשה של ציצית בלילה ולמרות שיש

אוסרים זאת, סמך על הכרעת הרמ"א שניתן להקל בזה ולבשם. בשיעור ההלכה בישיבה עלו פעם המנהגים השונים שנהיגי אינשי, בסדר לבישת הבגדים כאשר יוצאים מהמקוה, זה אומר בכה וזה אומר בכה. רבינו ששמע אותם מדברים והגיב, איני מבין הרי המטרה היא ככל הניתן מהר יותר ללבוש בחזרה את הציציות, איזה עניינים אחרים, גדולים יותר מזה יש?

סיפר רבי דוד וייס רופא השיניים של רבינו, כשהגיע רבינו לטיפול בפעם הראשונה, הוריד את התפילין של ראש שהרי לא שייך במציאות להשאירם, אולם את כל הציציות ביקש להשאיר, אמר לו רבי דוד שהוא חושש שזה עלול לפגוע בטיפול, אולם רבינו הרגיעו ושכנעו להרשות לו להשאירם.

**חיבת המצוה**

כה רבתה חיבתו למצוה זו שכאשר ביקשו להנותו, אם זה בני משפחה או תלמידים, ידעו שהדבר שישמחו ביותר הוא להביא לו ציציות חדשות, עם כל מה שכבר היה לו. תלמיד הישיבה רבי גד ישרון סיפר שהיתה תקופה שהיה מגיע לישיבה מוכר ציציות, פעם ראה את רבינו קונה אצלו ומרוב חיבה שילם לו יותר משוים ולא רצה לקבל ממנו עודף.

אחת מבנותיו הגיעה פעם מחו"ל והביאה לו כמה ציציות במתנה, היא ביקשה ממנו שהיא מעוניינת לתת לבעלה ציצית אחת משלו. השיב לה רבינו: אתן לך כסף שתקני לו ציצית, אך לא אוכל לתת לך ציצית משלי.

סיפר רבינו גרשון קויפמן: לאחר כיבוש העיר העתיקה הלך פעם ברגל עם תלמידים לכיוון הכותל המערבי ומצא בשוק הערבי סכום כסף. הוא החל לדון ולהתפלפל אולי זה של יהודים שעוברים פה, בגדרי יאוש ומקום שהוא בגדר רוב עכו"ם, כשהכריע שזה שלו ביקש מרבי גרשון שיקנה לו בזה ציציות, והוסיף אם זה נפל מיהודי שיהיה לו לזכות.

(מתוך 'מגדלתו ומרוממתו')

אבל מה הסתודדו לפני כן שני הבחורים? התברר שכאשר הגרב"צ ראה שאין את הכסף ואין במי לחשוד אלא בבחור הצעיר הזה שנכח בחדר, הוא פנה להגרמ"א ואמר לו "לפני שאנחנו הולכים לחשוד במישהו, צריך לזכור את דברי החפץ חיים שאמר שהסיבה שהקב"ה ברא לאדם סברא עקומה היא כדי שכאשר הוא רוצה לחשוד במישהו שעשה איזה דבר, צריך קודם לדון לכף זכות אפילו סברא עקומה. לכן בוא נחשוב קודם בסברא עקומה לאן יכול הכסף להעלם". ושניהם השתתקו כדי לחפש את העקמימות ששם הכסף. וכך הגיעה המחשבה אולי כאשר הארון היה מלא בבגדים נדחף מעט הקרש של הארון, ונוצר סדק קל והכסף נפל שם...

ראוי לזכור את היסוד הזה שגם במקום שנדמה לאדם שהוא הצודק, ויש לו הוכחות ברורות על כך, בכל זאת לא מוכרח וצריך עוד ועוד לבדוק אם לא טעה במעשיו.

(מתוך 'שלמים מציון')

החליפה, לאחר מכן מוריד גם את הסוודר. ליבו של הבחור מתחיל לרעוד, הוא בטוח שהוא עומד עכשיו לגשת אליו... וסופו קרב. אבל לא, הוא מתכופף לתוך הארון שהיה עמוק, מכניס את הראש עמוק בארון, ולא הסתפק בזה אלא עמד ונכנס כולו בתוך הארון. הבחור מתפלל מה הוא עושה, הרי כבר הוציאו את כל הדברים מהארון, וכולם רואים שאין בתוכו כלום, ומה יש לו להמשיך ולהתבונן שם ולהכנס לתוכו.

חצי דקה הוא שהה בארון, ולהפתעתו הוא יוצא כשבידו הגרב עם הכסף. התברר שבסוף הארון למטה נוצר פתח קטן בין הארון לקרש של גב הארון, וכאשר הניחו שם ביום שישי את הגרב ועליו דחפו את כל הכביסה, הסדק התרחב מעט והגרב נדחף ונפל מאחורי הארון. והיה בזה נס גדול, כי בדיוק במקום שבו נפל הכסף היה חור של צינור ביוב, והכסף היה אמור ליפול שם ולהעלם בתוך הצינור. אלא שבסוף הארון היה מסמר קטן והגרב נתפס בו ובזכותו לא נפל. ותהי הרווחה...

# דבר נפלא שכתב החזון איש באגרת לבחור שהתלונן על כך שהוא מתמודד עם ניסיונות קשים מאוד בעבודת ה', וכתב לו החזון איש, שהעצה לזה היא לקבוע סדר קבוע ללימוד הלכות שבת, כי הזוהר הקדוש כותב ש'מינייה מתברכין כל שיתא יומין'

הגאון רבי אהרן מרדכי גרין, מחבר הספר 'ילקוט הליכות ועניינים הנוגעים למעשה', מרבני העיר בית שמש ומגיד שיעור ב'דף היומי בהלכה', בשיחה על איך לומדים הלכות שבת והסגולה לזכירה • לרגל תחילת לימוד הלכות שבת במסגרת הדף היומי בהלכה

יעקב א. לוסטיגמן

**"מְקִישׁ עֵצִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת" (במדבר ט"ו, ל"ב)**

בשנים האחרונות זרח אורו של הספר 'ילקוט הליכות ועניינים הנוגעים למעשה', אשר כשמו כן הוא: עוסק בהלכה באופן הכי מעשי, כך שהלומדים יוצאים עם ידע ברור כיצד עליהם לנהוג בענייני ההלכה השונים. הספר שכתבתו עדיין בעיצומה, כבר כולל שלושה כרכים העוסקים בהלכות שבת ומועדים, הלכות ברכות, תפילה, בשר וחלב ועוד, וכן הלכות ייחוד וטהרה.

ביקשנו לשוחח עם הגאון רבי אהרן מרדכי גרין שליט"א, מחבר הספר, אשר מוסר מדי ערב שיעור ב'דף היומי בהלכה' בבית המדרש של כ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב שליט"א, בבית שמש, בו מכהן הרב גרין כרב בית הכנסת. • מה מיוחד כל כך בהלכות שבת יותר מכל ההלכות האחרות, שאנשים רבים מתעוררים ללמוד דווקא את ההלכות הללו ביתר שאת וביתר עוז?

"הלכות שבת הן הלכות שיש להן ייחודיות כי הן נוגעות לכל אחד מדי

שבת בשבתו, והן נוגעות בחמורות שבחמורות. מי שאינו בקי בהלכות אלו, עלול להיכשל פעם אחר פעם באיסורי תורה שהעובר עליהם במזיד ח"ו דינו בסקילה, וידועים דבריו של ה'יערות דבש' כפי שהביאם רבינו החפץ חיים בהקדמה לחלק ג' של המשנה ברורה, שמי שאינו בקי בהלכות שבת על בורין, לא ימלט שהוא יעבור על איסורי שבת מחמת חוסר הידיעה. ההבנה הזאת חלחלה היטב לתודעה של הציבור, וכל יהודי ירא שמים מבין היטב את המשמעות של לימוד הלכות שבת כדי להינצל מאיסורים חמורים לא עלינו".

"אני רוצה להוסיף על זה גם דבר נפלא שכתב החזון איש באגרת לבחור שהתלונן על כך שהוא מתמודד עם ניסיונות קשים מאוד בעבודת ה', וכתב לו החזון איש, שהעצה לזה היא לקבוע סדר קבוע ללימוד הלכות שבת, כי הזוהר הקדוש כותב ש'מינייה מתברכין כל שיתא יומין', ומי ששומר שבת כהלכתה, יש לו ברכה מיוחדת גם לשאר ימות השבוע שבהן הוא ינהג כהלכה בכל עניין ועניין".

• כיצד הדרך הנכונה ללמוד הלכה בכלל והלכות שבת בפרט?

"יש חשיבות רבה לכך שהלימוד יהיה באופן שהכי קרוב למעשה. כשאנשים לומדים על מושגים מזמן הגמרא והמשנה קשה

להם להרגיש חיבור לסוג השאלות שהיו אז, והלימוד הוא יותר תיאורטי, פחות מעשי. לשבחו של ארגון 'דרשו' יאמר שבמשנה ברורה שבהוצאת הארגון, יש את החלק של הביאורים ומוספים שממש עוזר לקרב את הלימוד לשפת המעשה, ונותן ללומדים דוגמאות מהמצב הפרקטי שלנו כיום. זה עוזר מאוד גם להבנה וגם לזכירת הנלמד".

"שמעתי ממורי, כ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב שליט"א, שיש סגולה מיוחדת לזכור את הלימוד ובעיקר בלימוד הלכה, על ידי כך שמיד אחרי שלומדים הלכה חדשה, להשתדל ליישם אותה למעשה, וכן לצייר בדמיון ציור מעשי איך ההלכה הזאת באה לידי ביטוי באופן מעשי, אם יקרה לי כך וכך, כיצד עלי לנהוג בהתאם להלכה שלמדתי זה עתה".

"בשבת האחרונה למשל למדנו בשיעור שאני מוסר בבית המדרש בהלכות שבת, את העניין של מי שיש לו דלף בשבת, בסימן של"ח. השו"ע כותב שמותר



הגאון רבי אהרן מרדכי גרין שליט"א

לשים כלי מתחת הדלף אם המים נקיים, כי אין בהם חשש של מוקצה או של 'נולד'. משתתפי השיעור מיד הביאו את זה למעשה ושאלו מה יהיה הדין במים שנוטפים ממזגן. במקרה זה יש בעיה כי המים האלו הם כן נולד ועל כן לכאורה יש לאסור זאת, אלא שהביאור הלכה מביא שהאיסור הוא בגלל ש"אין עושים גרף של רעי לכתחילה", וזו דעת הרמב"ם בזמן שהטור חולק עליו ופוסק שכן עושים לכתחילה גרף של רעי, ואם כן, פוסק הביאור הלכה בשם החיי אדם, שבמקום שיש צורך גדול אפשר להקל בעניין זה. אחד המשתתפים בשיעור, יהודי תלמיד חכם, הציע גם לשים מעט מים נקיים בכלי קודם שישים אותו תחת הדלף של המזגן, שאז יהיה אפשר לומר 'קמא קמא בטיל', ולאחר מכן אף מצאתי מקור לדבריו באחרונים".

"מכל מקום, מה שאנחנו רואים זה שאם הלימוד מתורגם מיד לשפת המעשה, הוא גם הופך יסודי יותר, וגם נשאר יותר בזיכרון, וצריך להשתדל ללמוד בדרך זו כל הלכה וכל עניין חדש".

• האם הדרך הנכונה היא אכן ללמוד את ההלכה כסדר, מתחילת חלק ג' של המשנה ברורה ועד סופו, או שאולי עדיף לדלג על הסימנים הפחות

המשך בעמוד הבא <<<

# מדוע אחר חורבן ביהמ"ק לא היה יותר עולה ה"חילזון" מאליו מן הים והיו צריכים לצודו?

הרב צבי וינברג

**"יִנְתְּנוּ עַל צִיצֵת הַכֶּהֱן פְּתִיל תְּכֵלֶת" (במדבר ט"ו, ל"ח)**

בבמדבר רבה (פרשה יז אות ה) מובא "עכשיו אין לנו אלא לבן שהתכלת נגנז".

והחינוך (מצוה שפו) כתב שזה ימים רבים לישראל לא שמענו מי שזכה לתכלת בטליתו.

וברמב"ן (שמות כח, ב) כתב: שהתכלת גם היום לא ירים איש את ידו ללבוש חוץ ממלך גוים.

וראה במרדכי מנחות (רמז לתק"ט) וברי"ף הל' ציצית שבזמנם לא היה תכלת.

ובשור"ת ישועות מלכו (להגר"י מקוטנא זצ"ל ס"ב) כתב שבזמן האמוראים נגנז התכלת.

והחיד"א (ברכי יוסף או"ח ס"ח) הביא שכתב הרב המקובל החסיד מהר"ר יעקב צמח זצ"ל בהגהותיו לא"ח כ"י. וז"ל:

"מהרב זלה"ה [האריז"ל] צריך להסתכל בציציות כאלו יש בו תכלת, כי אף שאין לנו תכלת אותה ההארה לא נפסקה, ואין התכלת מעכב את הלבן".

ובשור"ת הרדב"ז (סי' תרפ"ה) כתב שהחלזון היה מצוי בים בחלקו של זבולון והיה עולה מאליו מן הים אל היבשה והיו מלקטין אותו,

ואחר שגלו ישראל לא היה עולה, והיו צריכין לצודו.

ובס' זכר דוד (לרבי דוד מודינא - מאמר א' פרק סו עמ' תמט)

הביא את דברי הרדב"ז שאחר חורבן הבית החילזון לא היה יותר עולה לבד והיו צריכין לצודו.

וביאר מדוע

דווקא אחרי

חורבן הבית

הפסיק התכלת

לעלות, ע"פ

מה שכתב בס'

מצ"ת שימורים

(למקובל רבי

נתן שפירא זצ"ל

נפטר תכ"ו עמ'

קכ בהוצ' יריד

הספרים) כי



"תכלת" [850] בגימטריא "שנת חנם" [-849 עם הכולל] לרמז שמי שזהיר בתכלת הקב"ה מוחל לו עוון שנת חנם ובלבד שישוב בתשובה.

והנה ידוע מה שאמרו רז"ל שלא נחרב הבית אלא בעוון "שנת חנם", ולכן בחורבן הבית נתבטל המעלה שהיה ב"תכלת" שהיה עולה לבד מן הים.

(קב ונק')

<< המשך מעמוד קודם

**מעשיים כמו הסימנים הראשונים של חלק ג', שרובם אינם נוגעים למעשה עבור רוב האנשים בזמננו?**

"ללימוד כסדר יש חשיבות עצומה, ורק מי שהתנסה בזה יודע

להעריך אותה. הרי כדי שהדברים ייקלטו ויישארו בזיכרון צריך לרדת לשורש הדברים, ומי שלומד רק סימנים שנראים לו מעשיים

יותר, חסר לו הרבה בשורש של הדברים. הסיבה שהטור והשולחן ערוך בחרו לסדר כך את ההלכות היא לא מקרית, הלימוד בסדר

הזה הוא הלימוד הנכון והיעיל יותר".

"יתירה מזאת, הניסיון מראה שלימוד יסודי כסדר הוא יותר מעשי מלימוד של סימנים פרטניים, כי מי שלומד רק סימן כזה או אחר,

כשתגיע לפניו שאלה כיצד לנהוג למעשה הוא לא יזכור את מה שהוא למד. על אחת כמה וכמה כשהלימוד הוא רק מתוך ליקוטי

וקיצורי הלכות. אבל מי שלומד כסדר, ואחר כך מגיע לקיצורים הוא יזכור היטב את ההלכה, כי הוא מבין את הקיצורים טוב יותר,

הוא יודע למה פסקו האחרונים כך וכך, ואם הוא יודע למה הם פסקו כך, הוא גם יזכור מה הם פסקו כשזה יגיע למעשה".

**• ומה לגבי הלימוד בשיעור או באופן פרטי? האם יש עדיפות לאופן לימוד כזה או אחר?**

"אין ספק שלימוד בשיעור יעיל ופורה יותר, שהרי בשיעור יש מגיד שיעור שהכין את החומר הנלמד מראש, והוא יודע לכוון

את הלומדים לביאור הלכה ולשער הציון במקומות הנצרכים, או לחלופין להביא גם מקורות חיצוניים, להדגיש נושאים מסוימים

ולפשט את החלקים הסבוכים יותר. אני באופן אישי מביא בשיעורים שלי הרבה ביאור הלכה, אם זה ביאור הלכה קצר אני קורא אותו בפנים כי לשונו הזהב של המשנה ברורה היא דבר נפלא שאי אפשר לתאר אותו, אבל כשהביאור הלכה ארוך אני נאלץ להסתפק רק בסיכום בעל פה של עיקרי הדברים".

"מעבר לכך, אחד מקנייני התורה היא בחבורה, תורה נקנית בחבורה, מה גם שהשיעור הוא 'מחייב' יותר גדול. כשאדם לומד

לבד הוא עלול להתעצל ולהתרשל עד שיתמוסס סדר הלימוד שלו לחלוטין, בשיעור יש יותר מחויבות וגם הלימוד עצמו יותר

חי ותוסס, יש שאלות, יש תשובות, ויכוחים לפעמים, האנשים מחדדים זה את זה, מעלים שאלות פרקטיות, והאווירה תורמת

הרבה לכך שהלימוד יישאר טוב יותר בזיכרונו של הלומד".

"אסיים רק בווארט קצר: שמעתי פעם מכ"ק אדמו"ר מסטוטשין שליט"א, שעל אף שכתוב ששכר מצווה בהאי עלמא ליכא, מי

שבעולם הזה הוא חי חיים של עולם הבא, יש לו שכר מצווה גם בעולם הזה. על פי דבריו אפשר לומר גם הרי חז"ל אומרים

שכל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא, ואם הוא בן עולם הבא, הוא זכאי גם לקבל שכר מצווה בהאי עלמא".

"ולמעשה רואים בחוש שאברכים שלומדים כל יום הלכה בקביעות, זה משנה להם את החיים, זה עושה אותם מאושרים, משנה להם

את הבית ואת המשפחה, ועוזר להם בכל חלקי עבודת ה'".

## באיזה חידוש הרהר הגר"א ז"ל לפני ברכת התורה?

מה שאלו אחד מהם אם כבר הוחזר לו אבידתו והשיב ברוך ה' שנתגלו לי שנית, והמה כ"ב מאות וס' אופנים, וכאשר ידעתי מפני מה נתעלמו ממני כן אני יודע מפני מה נתגלו לי שנית, ואמר לי שבאופן אחד מהם אני יודע כוחות כל הבריות וכל אבר מה ענינו, ע"כ.

ענין הגילויים בשעת השינה מובא בגר"א בביאורו למשלי על הפסוק (יט, כג) "יָרָאת ה' לְחַיִּים וְשָׁבַע יְלִין בַּל יִפְקֹד רָע", שהענין שנתן הקב"ה בטבע האדם שישן, כדי שיעלה נשמתו לישיבה של מעלה ושם מגלין לה רזי תורה, מה



שאי אפשר לאדם ללמוד בשבעים שנה לומד שם בשעה אחת, אך מאותו הלימוד אינו בא לו שום שכר כלל אלא שזהו הוא השכר בעצמו אבל מה שלומד ביום היא מביאתו לידי חיי העוה"ב.

”וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים עֲלוּ זֶה בְּנֶגֶב“ (במדבר י"ג, יז)

בהקדמת הגר"ח מוואליץ זצ"ל על ספרא דצניעותא עם פירוש רבו הגר"א זצ"ל, מביא דבר נפלא על הגר"א מביא: "והתבונן נפלאות שפעם אחת ביום א' דפסח הוו יתבי גביה רבינו תרי תלמידי מתלמידי החשובים, ומאשר היו יודעים שזה דרכו בקודש מעולם בהפלגת שמחתו וחדות ה' מעוזו, אשר היה שושמח ביום טוב כמצווה עלינו בתורתו יתברך שמו. וכאשר ראו אז שאין שמחתו במילואו וטובו כל כך כהרגלו, שאלו פיו הקדוש על זה, ולא רצה להשיב, ויפצירו בו מאד. לא יכול להתאפק ואמר, מוכרחני לגלות לכם מה שאין דרכי מעולם בזה, לקיים "דאגה בלב איש ישיחנה - לאחרים". כי בזו הלילה בא אלי אליהו וגילה לי ענינים וחיידושים נוראים אין חקר בשם ע"ב על פסוק 'עלו זה בנגב'. ובעמדי בבוקר מרוב הפלגת השמחה לא יכולתי להתאפק, והרהרתי בהם קודם ברכות התורה, ונענשתי, שתיכף נעלמו ממני ואינם.

והוא ז"ל לפי שיטתו הנקיה בשו"ע או"ח שגם הרהור בדברי תורה נאסר קודם ברכת התורה. ונחמוהו וברכו לו שהשי"ת יחזיר לרבינו את אבידתו, ואחר זמן

## האם ראוי ללכת למקומות רחוקים בארץ ישראל כדי לאכול פירות משובחים הנמצאים רק שם?

מבואר בגמ' זו שהאמוראים היו יוצאים ממקום ישיבתם למקומות מרוחקים יותר כדי לאכול מפירותיה המשובחים של ארץ ישראל. ובשו"ת "תורה לשמה" (לבעל הבן איש חי - סי' תיח) נשאל מאדם שגר בצפת, האם ראוי לו ללכת למקום קצת מרוחק שיש בו פירות משובחים, ורוצה לשהות שם כמה ימים כדי לאכול מהפירות, האם יש בזה משום מותרות והליכה אחר תענוגות. וענה לו שמותר ללכת למקום בכדי לאכול מפירות שנסתבחה בהם א"י המצויים דווקא שם, כמו שמצינו באמוראים החסידים והקדושים, שבודאי הם היו מכוונים בזה בשביל חיבוב ארץ ישראל לאכול מפירות המתוקים וחשובים שלה וכוונתם לשם שמים, ואין בזה שום פקפוק של מותרות ושל הליכה אחר תענוגות. ואם כונתך לשם שמים בשביל חיבוב א"י, ולהודות לה' על הארץ ופירותיה הטובים, לך אכול בשמחה, והכל הולך אחר כונת הלב. וראה ב"ח (או"ח סי' רח) שבאכילת פירותיה של א"י ניזון האדם מקדושת השכינה ומטהרתה. ובחי' הגר"א (ברכות שם) שהאמוראים היו אוכלים כמות גדולה מפירות אלו כדי לזכך את שכלם.

## באיזה מאורע ניגנו בכלי זמר בבין המצרים?

”וַהֲשִׂיאַ פֶּל הַעֲדָה וַיִּתְּנוּ אֶת קוֹלָם וַיִּכְפוּ הָעַם בְּלִילָה הַהִוא“ (במדבר י"ד, א') בתענית (כ"ט). אמר רבה אמר רבי יוחנן אותה לילה ליל תשעה באב היה, אמר להם הקדוש ברוך הוא אתם בכיתם בכיה של חנם ואני קובע לכם בכיה לדורות, ועי"ש שמגלגלין חובה ליום חייב, שארעו בו החורבנות. וכידוע גם בגירוש ספרד האחרון יצאו המגורשים האחרונים בתשעה באב. ידיעה מענינת מביא בס' התודעה (פרק ל"ו) שהיו קבוצות שיצאו קודם תשעה באב בתקופת בין המצרים, ואע"פ שימים אלה הם ימי אבל ובכיה לדורות על בית המקדש שנשרף ועל ארץ ישראל שנחרבה, ואסורים הימים האלה בשירה ובזמרה. אע"פ כן הורו חכמי הדור הוראת שעה, שיצאו עמם מקהלה של מנגנים בכלי שיר, והמנגנים יצעדו בראש הגולים וינגנו בכליהם לעודד את רוח העם ולהפיח בהם תקוה ובטחון באלקיהם שלא יעזבם ולא ישכחם לעולם, וכדי לתת שבח והודיה לבוראם על שעמדו בנסיון ולא מסרו עצמם לשמד והרי עתה זכו לקדש השם בצאתם מספרד, וכדי ללמד את העם שאין אנו מבכים את היציאה מן הגלות לעולם, אין לנו בכי אלא על צאתנו מירושלים בלבד, ע"כ.



# להגשים את השאיפה שלך להיות מגיד שיעור

לקראת תחילת לימוד חלק ג' ב'משנה ברורה' - הלכות שבת, נערכים ב'דרשו' לפתיחת מאות שיעורים נוספים ב'דף היומי בהלכה' ברחבי הארץ.

**ב'דרשו' יסייעו לך להגשים את השאיפה, לזכות את הרבים, להיות מגיד שיעור ב'דף היומי בהלכה'**

צוות 'דרשו' יסייע ויעניק לך כלים יעילים להקמת שיעור.

נבצע קמפיין פרסום באזור מסירת השיעור.

נסייע במענק מיוחד להקמת השיעור החדש של הדף היומי בהלכה.

ארגון 'חברות' יקיים סדנא מיוחדת למגידי שיעורים שבמהלכה תלמד כיצד למסור שיעור מענין ומרתק.



**מוקד 'דרשו' 02-5609000**

\* הקבלה לסדנא למתאימים בלבד



# ססס

## ועוד עשרות מת

ארגון 'אחינו' ו'דרשו' מזמינים אותך להיות במגש מפואר לחלות מכסף ובמתנות יקרות ערך כרטיסי הגרלה להגרלה



מתנה בשווי 1,280 ש"ח  
מסלול מס' 12

בתרומה ע"ס 40 ש"ח לחודש 20X חודשים  
סה"כ 800 ש"ח

### מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- ספר 'חפץ חיים'
- 'דרש דוד' על התורה 3 כרכים
- מגש לחלות מְכַסֵּף בשילוב עץ (מבית מסורת-הצדפים)
- 12 כרטיסים להגרלה הגדולה  
50.000 ש"ח

**מתנה בשווי 1.280 ש"ח**

## להלן מגוון אפשרויות

מתנה בשווי 533 ש"ח  
מסלול מס' 4

בתרומה ע"ס 23 ש"ח לחודש 18X חודשים  
סה"כ 414 ש"ח

### מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- הספר החדש 'מועד לדוד'
- כף הגשה לעוגה מְכַסֵּף
- 2 כרטיסים להגרלה הגדולה  
50.000 ש"ח

מתנה בשווי 533 ש"ח

מתנה בשווי 514 ש"ח  
מסלול מס' 3

בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים  
סה"כ 360 ש"ח

### מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- ספר 'חפץ חיים'
- 'דרש דוד מועדים' 2 כרכים
- סכין לחלות מְכַסֵּף
- 2 כרטיסים להגרלה הגדולה  
50.000 ש"ח

מתנה בשווי 514 ש"ח

מתנה בשווי 508 ש"ח  
מסלול מס' 2

בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים  
סה"כ 360 ש"ח

### מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- ספר 'חפץ חיים'
- הספר החדש 'מועד לדוד'
- סכין לחלות מְכַסֵּף
- 2 כרטיסים להגרלה הגדולה  
50.000 ש"ח

מתנה בשווי 508 ש"ח

מתנה בשווי 320 ש"ח  
מסלול מס' 1

בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 12X חודשים  
סה"כ 240 ש"ח

### מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- בהוצאת 'דרשו'
- כרטיס להגרלה הגדולה  
50.000 ש"ח

מתנה בשווי 320 ש"ח

## להשתתפות וקבלת המתנות מוקד

# 50. ש"ח

## נות ללא הגרלה

שותף בזיכוי הרבים, ולזכות מיידית בשילוב עץ מבית 'הצורפים', 'חדד' עד לשווי 1.340 ש"ח הגדולה בשווי 50.000 ש"ח



מתנה בשווי 1.340 ש"ח מסלול מס' 13

בתרומה ע"ס 42 ש"ח לחודש 20X חודשים סה"כ 840 ש"ח

### מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- ספר 'חפץ חיים'
- 'דרש דוד' על התורה 3 כרכים
- מגש לחלות מְכַסֵּף בשילוב עץ (אחים חדד)
- 12 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.340 ש"ח

### התרומות וקבלת המתנות:

מתנה בשווי 1.052 ש"ח מסלול מס' 7

בתרומה ע"ס 35 ש"ח לחודש 20X חודשים סה"כ 700 ש"ח

### מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- ספר 'חפץ חיים'
- הספר החדש 'מועד לדוד'
- גביע יוקרתי מְכַסֵּף
- כף הגשה לעוגה מְכַסֵּף
- סכין לחלות מְכַסֵּף
- 7 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.052 ש"ח

מתנה בשווי 650 ש"ח מסלול מס' 6

בתרומה ע"ס 27 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 486 ש"ח

### מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- גביע יוקרתי מְכַסֵּף
- 4 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 650 ש"ח

מתנה בשווי 594 ש"ח מסלול מס' 5

בתרומה ע"ס 25 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 450 ש"ח

### מקבלים:

- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- גביע יוקרתי מְכַסֵּף
- כף הגשה לעוגה מְכַסֵּף
- סכין לחלות מְכַסֵּף
- 5 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 594 ש"ח

## 'אחינו' ו'דרשו': 02-5609000



// מדור מיוחד המלווה את ההכנות המתקדמות לקראת סיום חלק ב' ותחילת לימוד הלכות שבת במסגרת 'הדף היומי בהלכה'. ט"ז תמוז תשע"ז

# מתכוננים



"אנחנו מתדרכים את הפונים להשאיר כבר בהודעה הראשונה פרטים בסיסיים כמו המגזר אליו משתייך הפונה, העדפותיו לגבי המגזר של החברותא עמו הוא מבקש ללמוד, שעת לימוד מתאימה עבורו, סגנון הלימוד אם הוא רוצה ללמוד בעיון או שהוא מעדיף לימוד פחות מעמיק, המקום בו הוא רוצה ללמוד וכדו'. לאחר קבלת הפרטים, אנחנו מנסים למצוא התאמה בקרב אלו שכבר נרשמו, וכך משדכים בין החברותא", מסבירים ב'דרשו'.

"עד כה הצלחנו לסגור כבר כ-200 חברותא ברחבי הארץ, וזה אחרי שבוע וחצי בלבד מאז שיצאנו לדרך. זה רק מראה על ההיענות הנלהבת של הציבור הרחב להצטרפות לדף היומי בהלכה. אנשים רוצים ללמוד הלכות שבת, אנשים רוצים לדעת הלכה. זה חשוב להם ואנחנו שמחים להיות להם לעזר ולתווך ביניהם".

ב'דרשו' מציינים בסיפוק כי מעבר לעובדה שנקבעו כבר מאתיים חברותא, אי אפשר שלא להתלהב גם מהמקומות והשעות בהן נקבעו החברותא. "זה ממש בכל מקום ובכל זמן. אחת החברותא שנקבעה דרכנו היא ברכבת, שני אנשים שנוסעים מדי יום לעבודה באותה רכבת, ולא ידעו זה על קיומו של זה עד שהחליטו ללמוד 'דף היומי בהלכה' במהלך הנסיעה, ומצאו זה את זה דרך 'דרשו'. חברותא נקבעו גם במקומות פחות מפתיעים כמו בקווי אוטובוס הפועלים באזורים החרדיים וכדו'. בין היתר נקבעו כמה חברותא שלבסוף הפכו לשיעור רב משתתפים באחד האוטובוסים המסיעים אברכים לשיבת מיר".

יעקב א. לוסיגמן

במסגרת ההיערכות האינטנסיבית לקראת סיום חלק ב' של המשנה ותחילת לימוד הלכות שבת במסגרת 'הדף היומי בהלכה', יוצא 'דרשו' בפרויקט חברותא נרחב, במסגרתו יוקמו בעז"ה אלפי חברותא ברחבי הארץ, מדן ועד אילת, ומבאר שבע ועד צפת.

"גילינו שיש צורך גדול מצד אנשים שרוצים ללמוד 'דף היומי בהלכה' בחברותא עם יהודי נוסף, ומתקשים למצוא חברותא שיתאים לסגנון הלימוד שלהם ולשעות בהן נוח להם לקיים את החברותא", מסבירים ב'דרשו'. "במשך השנים קיבלנו פניות רבות במשרדי 'דרשו' של אנשים שמחפשים ללמוד עם חברותא, ולקראת תחילת לימוד חלק ג' של המשנה ברורה, החלטנו להרים את הכפפה, ולמסד באופן מסודר ויעיל את הנושא הזה של התאמת חברותא בכל רחבי הארץ.

"הפונים הם בדרך כלל אנשים שאין להם שיעור קרוב למקום מגוריהם בשעה הנוחה להם, או כאלו שמעדיפים ללמוד בחברותא ולא בשיעור רב משתתפים. יש גם לא מעט אנשים שכן משתתפים בשיעור, ורוצים בכל זאת ללמוד 'דף היומי בהלכה' גם בחברותא, כדי לחזור על החומר ולשנן אותו בצורה יסודית יותר".

במסגרת הפרויקט, מציע 'דרשו' ליהודים מכל רחבי הארץ, ליצור קשר עם מוקד ההתאמה, בטלפון שמספרו 0772613337 בשלוחה 9, או לחלופין לפנות דרך המייל באמצעות שליחת פניה לכתובת: [do25609000@gmail.com](mailto:do25609000@gmail.com).





## המתארחים לשבת ואח"כ מוזמנים לביקור גומלין, ובדרך כלל משתדלים להרבות בסעודה כדי שיהיה הרגשה נעימה, והדבר מותר, רק ויש ליזהר שלא יאמרו תאכלו כנגד מה שאכלנו אצלכם

ריבית במתנות חתונה • ריבית בביקורי גומלין • ע"פ הנלמד השבוע בדף היומי

מתנות לחתונה  
דף קמה.

בזה משום ריבית.  
והדבר מחודש שהרי בשעה שאכל לא נתחייב להשיב לו ולא נעשה חוב, ואף על פי כן, אם אומר לו שרוצה להשיב לו כנגד מה שאכל אצלו אסור, וכבר ביאר המשנ"ב שזה לא ריבית מדינא רק נראה כריבית.  
רואים שעל ידי הדיבור יכול להשתנות מהיתר גמור לאיסור גמור, שבנישואין שיש חוב להחזיר אך אינו מפרש שכנגד מה שנתן לו, מותר כיון שהתוספת מתפרשת כמתנה לשמחת הנישואין ולא כריבית, מאידך כשמאכיל את חברו ואומר לו שזה כנגד מה שאכל עימו הופך את הדבר לריבית.  
זהירות מריבית בביקור גומלין

הדבר מצוי בין קרובים שמתארחים אצל גיסים לשבת ואח"כ מזמינים אותם לביקור גומלין, ובדרך כלל משתדלים להרבות בסעודה כדי שיהיה הרגשה נעימה כנגד מה שהתארחו, והדבר מותר רק ויש ליזהר שלא יאמרו תאכלו כנגד מה שאכלנו אצלכם, והאריך בזה הגר"פ וינד שליט"א בספר התשובות (חלק א' סי' צ"א).  
עוד יש להזהר במשלוחי מנות שנהוג להחזיר למי ששלח, ואסור לומר אחזיר לך כנגד מה ששלחת לי.

ריבית במתנת חתונה

מעשה באחד שהגיע לחתונת חברו והביא לו מעטפה עם שלוש מאות ₪, שמח החבר ואמר לו הרי אתה מתחתן בעוד חצי שנה בעזרת השי"ת אביא לך ארבע מאות ₪ כפי ששמחת אותי.  
והנה כפי המתבאר בסוגייתנו מותר לתת יותר ממה שקיבל, אך בזה שאמר לו שמחזיר לו יותר ממה שנתן קלקל את המתנה והפך אותה לריבית.  
וע"ז יש להמליץ מות וחיים ביד הלשון.

סוגייתנו עוסקת במנהג הנקרא "שושבינות" שכאשר אדם היה מתחתן היו חבריו וידידיו באים לשמח אותו ומשתתפים בהוצאות החתונה ומביאין כסף ואוכלים ושותים עם החתן בשבעת ימי המשתה, ונחלקו הראשונים אם דווקא כסף או גם שאר מתנות (רמב"ם וראב"ד פ"ז מזכיייה ומתנה הט"ו), ודרכם היה שכאשר השולח יתחתן יחזיר לו חברו ג"כ מתנות שושבינות.  
ומבואר בגמרא שכיון שהמנהג היה להחזיר מתנה ממילא כשנותנים שושבינות זה על דעת להחזיר ואפשר לתבוע בבית דין את המקבל שיביא גם הוא מתנה כשהנותן מתחתן.

אמנם אם המקבל מחזיר מתנה יותר ממה שהוא קיבל אין בזה איסור ריבית, למשל אם אחד נותן לחברו בחתונה מתנה 100 דולר, והשני מחזיר מתנה 150 דולר אין בזה איסור ריבית, אף שהוא חייב להחזיר, נמצא שיש כאן חוב, והוא משלם יותר מהחוב, אין בזה ריבית.

ופירש הנימוקי יוסף הטעם שאינו מוסיף בכוונה לתת ריבית רק כדי לגמול חסד עמו, ופירש שאין ללמוד מזה הלוואה שיהיה מותר לשלם יותר, כיון שהדרך בהלוואה לתת בריבית ואסור, וגם שרגילות ללוות הרבה פעמים, ומובן שכשמוסיף זה עבור הלוואה, אבל בנישואין זה לא קורה כמה פעמים באדם אחד.

אכול עמי מה שהאכלתני

מצאנו בהלכות סעודה (סי' ק"ע סי"ג) שכתב הרמ"א שאחד שהתארח אצל חברו לא יאמר לו בוא ואכול איתי מה שהאכלתני, שכשאומר לו כך נראה כאילו מה שאכל זה הלוואה וכעת פורע את חובו, ויש לחוש שיאכיל אותו יותר ממה שאכל אצלו, ויש

## כיצד ניתן לנקות בשבת בגד שהתלכלך בבויץ?

הלכתא  
בתא  
לשבתא

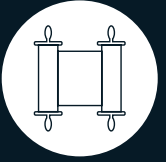


והאם מותר להסיר קילופי עור שנשרו מהקרקפת על החליפה?

הרב משה גרין

אסור להסיר משום איסור טוחן, כיון שכאשר מגרדם ומפוררם לפירורים הרי זה בכלל מלאכת טחינה. והוא הדין כשהלכלוך הוא ממאכל שיש בו איסור טוחן.  
וחוטים המונחים על גבי הבגד, או קילופי עור ('קשקשים') שנשרו עליו מהקרקפת, וכיוצא בהם - מותר להסירם ואין בכך איסור כיבוס, משום שדברים אלו אינם תחובים בבגד, אלא רק מונחים על גביו.  
[שו"ע שב, א ר"ז, משנ"ב ז, ובה"ל ד"ה דהוי; ארחות שבת יג, כד]

בגד שהתלכלך בטיט ובויץ, בתבשיל, וכיוצא בהם - מותר להסיר את הלכלוך על ידי סכין, או ציפורן, או על ידי קינוח במטלית. ודווקא כאשר נשאר רושם של לכלוך בבגד, אבל אסור לגרדו עד שלא ישאר שום רושם בבגד. וכן אסור להסירו על ידי שפשוף חלקי הבגד זה בזה, או על ידי שפשוף במטלית, משום שפעולה זו דומה לכיבוס. ובמקרה שהבגד רטוב, יש להזהר מאיסור סחיטה. וכל זה כשהטיט והבוץ עדיין לחים, אבל אם התייבשו על בגדו,



## איזה חלק מהקשת צריך לראות בשביל לברך עליה? ואילו עיסוקים אסורים לפני תפילת מנחה? האם מותר לישון ביום?

### ברכות הראייה

- הרואה את הקשת, מברך: "ברוך... זוכר הברית [1] נאמן בבריתו וקיים במאמרו". וצורת הקשת - כחצי עיגול. ואם צורתה כחצי עיגול, אלא שחלקה מוסתר - נחלקו הפוסקים אם יברך.
- הגם שמותר להסתכל על הקשת כדי לברך עליה, כנ"ל, אסור להביט בה יתר על המידה. וכן רצוי שלא לספר לאחרים על הופעת הקשת.
- סיבוב השמש מסביב לכדור הארץ, נמשך 365 ימים וכ-6 שעות. 28 סיבובים כאלו, מכונים 'מחזור גדול'; והרואה את השמש בבוקר הראשון של המחזור - מברך: "עושה מעשה בראשית".

### בקשות שונות

- לפני פעולה רפואית, יש לומר: "יהי רצון מלפניך ה' אלקי שיהא עסק זה לי לרפואה, כי רופא חינם אתה". ולאחריה: "ברוך רופא חולים".
- נהגו, על פי דברי חכמינו ז"ל במדרש, לברך את המתעטש בבריאות. והמתעטש יענה למקבְּכו: "ברוך תהיה", ואחר כך יאמר: "לישועתך קייתי ה'".
- בעל שדה המודד את כמות התוצרת השנתית - אומר: "יהי רצון מלפניך ה' אלקי שתשלח ברכה בְּכָרִי (= מצבור תבואה) הזה". ולאחר שהחל במדידה, יאמר: "ברוך השולח ברכה בְּכָרִי הזה".

### דרכי עבודת השי"ת

- כתוב במשלי: "בכל דרכיך דעהו", כלומר, בכל דרך שאדם הולך בה, יִדַע את השי"ת ויוודא שדרכו זו מקרבת אליו יתברך, ולא מרחיקה ממנו חלילה.
- חכמינו ז"ל אמרו בגמרא: "אסור לאדם לישן ביום יותר משינת הסוס"; ואדם חלש, או שלא ישן דיו בלילה, וכדומה, וזקוק לשינה כדי להחליף כח לעבודת השי"ת - רשאי לישון כפי צרכו.
- הרמב"ם כותב דברים חריגים בחריפותם בגנות העוסק בתורה ומשום כך מתפרנס מן הצדקה; ואין דבריו אמורים אלא במי שיכול לעסוק בתורה כנדרש יחד עם עשיית המלאכה.

### עיסוקים שונים לפני תפילת מנחה

- חכמינו ז"ל אסרו לעסוק בעיסוקים מסוימים סמוך לזמן תפילת מנחה, מחשש שמא יימשך העיסוק וְתִשְׁכַּח התפילה. והם: סעודה; תספורת; רחיצה במרחץ; בורסקאות, ודיון בבית דין.
- בנוגע לאיסור הנ"ל - ישנן בגמרא ופוסקים דעות רבות ומגוונות, כאשר הדיון נסוב על שני הזמנים של תפילת מנחה, ועל שני הסוגים - 'גדול' ו'קטן' - שיש בכל אחד מהעיסוקים הנזכרים בגמרא.
- לדעת השולחן ערוך אסורים כל העיסוקים הנזכרים בגמרא, על שני סוגיהם, סמוך לזמן 'מנחה גדולה'. ומנהג בני אשכנז להחמיר רק בעיסוק מהסוג הגדול בסמוך לזמן 'מנחה קטנה', במקום בו ה'שָׁפֵשׁ' קורא להתאסף לתפילת מנחה לבית הכנסת. וישנם דברים הדומים לקריאת ה'שָׁפֵשׁ', כגון מינוי 'שומר', שיזכיר להתפלל מנחה, או הצפירה לפני כניסת השבת.
- יש אומרים שכל עיסוק שעשוי לגרום לשכחת התפילה מחמת הימשכותו - אסור בסמוך לזמן תפילת מנחה; ויש אומרים עיסוק בכל מלאכה שהיא. ובשעת הצורך ניתן להקל.
- ציבור שהתאחרו ולא נותר להם זמן ביום כדי להתפלל בתפילת מנחה את התפילה בלחש עם חזרת הש"ץ במלואה - יתפללו 'מנחה קצרה'.

# סיפורי צדיקים

גליון רס"א  
שנה ו' תשע"ז

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה למשפחת קיימן על ידי שיר ליהודים בנות



## סיפורי חז"ל

סיפר רבי יוחנן: פעם סיפר לי יהודי מעשה שאירע לו, חולה היה במחלות רבות ולא התרפא למרות שפנה אל רופאים והרבה בתפילה ובתחנונים. יום אחד ראה ערבים הולכים אל אליליהם וזוכים להם ומתפללים לפנייהם וזוכים לרפואה, החליט ללכת גם הוא למרות שידע שאיסור גדול הוא, רק לראות כיצד נכנסים הם לשם חולים ויוצאים בריאים חשב בלבו, והלך יחד עם הערבים אל בית האליל שלהם, בלילה לך יחד אתם ונשאר ער ודרוך גם כשכולם נרדמו. לפתע ראה את השטן עובר ביניהם, כלי רפואה בידו והוא מרפא את החולים, עבר השטן לידו ולא ריפא אותו. שאל אותו מדוע אינו מרפא גם אותו? ענה לו השטן לא אגע בך, רק את הגויים פקדו עלי להאביד מהעולם הבא, וחלילה לי לגזול חיי עולם מבניו של יעקב. יצא משם האיש בשמחה ובשבח לה', וכשסיפר לי זאת אמרתי לו, ברוך הרחמן ששלח אותך לשם לראות ולשמוע כל זאת.

(ז"ח בראשית י"א)

**הודעה משמחת**  
החל משבוע זה ניתן לתרום עבור הפצת העלון החשוב והמבוקש "סיפורי צדיקים" בעמדות נדרים וקהילות המפוזרים בבתי כנסיות בכל רחבי הארץ.

## פרשת השבוע

הצדיק כמה ימים בבית מלון, אכל ושתה ונח כראוי. שאל אותו אחד ממקורביו מה ראה על כך? אמר לו אילו שבתני מיד הביתה כשגופי ורזה כחוש ופני נפולים מטלטולי הדרך, הייתי גורם חלילה להוציא לעז על ארץ ישראל.

**אני ה' אלקיכם (ט"ו - מ"א)**  
מסופר על הרה"ק רבי שניאור זלמן "בעל התניא" זיע"א שכבר בילדותו ניכרו בו סימני גאונות, ובכל עת שמחו למדני העיר להשתעשע עמו בדברי תורה. פעם אחת שאלו אותו, היכן יש פסוק בתורה המתחיל ומסתיים באותן שלוש תיבות? ענה הילד מיניה וביה: פסוק זה נאמר במקום בו משה רבינו לא אמר אמת, תמהו השומעים משה רבינו לא אמר אמת? אכן, ענה הילד, בפרשת ציצית מצינו פסוק המתחיל ומסתיים במילים "אני ה' אלקיכם" ובשעה שאנו אומרים ק"ש, אנו מוסיפים את המילה "אמת", ואילו משה רבינו לא אמר "אמת" אלא סיים במילים "אני ה' אלקיכם".

שלח לך אנשים ויתורו (י"ג - ב') מסופר על הגה"ק ר' חיים מבריסק זיע"א ששלח פעם משולח למרחקים, לאסוף כסף לטובת ישיבה ידועה. אחרי תקופה לא קצרה, חזר המשולח ובידו חשבון ההכנסות לעומת הוצאות הדרך שהיו לו ושכרו. והתברר כי לא נשאר עבור הישיבה כמעט כלום. אמר ר' חיים: עתה הבנתי את הפסוק "שלח לך אנשים ויתורו", שלח לך שלוחים כאלה שיתירו משהו לדבר שבשבילו נשתלחו.

**טובה הארץ מאוד מאוד (י"ד - ז)**

מסופר על הרה"ק רבי יעקב שמשון משפטיבקה זיע"א, שביקר בארץ ישראל. לאחר שהות קצרה בארץ שהיתה אז דלה ויהודים מעטים גרו בה, החליט להביא לארץ הקודש את משפחתו ולהשתקע בה. בדרכו חזרה לביתו שבאוקראינה, השתחה

## זמני השבת

זמני יציאת השבת  
ירושלים: 8:32 ת"א: 8:34 ר"ת: 9:04

פרשת שלח

זמני כניסת השבת  
ירושלים: 7:11 ת"א: 7:26

## כי לא ידח ממנו נידח

היה היה פעם יהודי שירד לא עליכם מהדרך הישרה, והפך למשומד ר"ל. כיצד מתדרדר יהודי עד כדי כך, ואיך הוא מגיע לדיוטה התחתונה הזו, עד כי הוא מוכן לעזוב את עמו ואמונתו ולהתחבר אל שונאי היהודים. חכמינו זכרונם לברכה (פרקי אבות) כבר אמרו, כי הקנאה, התאוה והכבוד מעבירים את האדם מן העולם, ואם אחת מהתכונות הרעות האמורות דיה כדי להוריד יהודי מן הפסים, נקל לתאר מה דינו של איש הלוקה בשלושתן יחד. כך ארע גם ליהודי הנ"ל, הוא קינא בכל שכניו, היתה לו תאוה לזהות לכסף, והיה רודף כבוד מאין כמוהו, כתוצאה מכך התרחקו ממנו שכניו היהודים, וזה הביא אותו לכך שיהיה מתרועע עם לא יהודיים אשר בעיניהם לא היה בתכונותיו אלו משום חסרון, וכך כאשר מתחילים להתדרדר קשה לעצור במדרון. בקיצור, היהודי שלנו הלך מדחי אל דחי עד שהפך למלשין נגד אחיו היהודים, ולבסוף השתמד.

אולם למרות הכל ועל אף הכל, נשמה יהודית היא בכל זאת נשמה שיש לה שורש אלוקי. והנה הגיע הזמן והמשומד הגיע למסקנה שכך זה לא יכול להימשך, רגש של חרטה עמוקה ואמיתית שהתעורר בקרבו לא נתן לו מנוח, והוא החליט לחזור בתשובה. מה עושים עם החלטה זו, כיצד מתקנים את כל מה שהוא עיוות במשך כל השנים הללו? הוא התלבט משך ימים מספר. ולאחר מכך החליט ללכת אל הרב, וכי מה עושה יהודי כשיש לו שאלה לשאול הווה אומר הוא הולך אל הרב. בלב שבור ובדמעות בעיניו בא המשומד אל הרב כדי לבקש ממנו עזרה ועצה, רבי עוזר לי להיות בעל תשובה, קרא במר נפשו, אני אעשה כל מה שהרב ישית עלי לעשות הוסיף הוסיף היהודי בדמעות ובהחלטיות. הרב הפסיק את לימודו, הוריד את משקפיו והניחן על השולחן. הוא הביט ארוכות באיש העומד לפניו, כאילו רצה לחדור אל נכסיו נפשו ולעמוד על טיב כוונותיו. לבסוף הוא נענה ואמר מי שרוצה לחזור בתשובה, עליו לעשות שלושה דברים, הוא חייב להתוודות על חטאיו, הוא חייב להתחרט חרטה

שבלב על הדברים הרעים שעולל. והוא חייב להחליט החלטה גמורה שלא יחזור על מעשיר הרעים. התוודה איפוא על חטאיו.

המשומד שבאמת רצה לחזור בתשובה, החל סופר ומונה את חטאיו המרובים, הוא לא פסח אף על עבירה אחת מהשולחן ערוך, לא וויתר על שום הזדמנות לעשות רע לזולתו ולהזיק להם, הן בגופם והן בממונם. הוא מנה כרוכל את כל הרמאויות, הלשנות ועלילות, את האסונות שהוא גרם ליהודים אלה ואלה, וכל זה בגלל אותם שלושה דברים, הקנאה, התאוה והכבוד. בשמעו את כל הדברים האיומים האלה, חשכו עיני הרב ושערות ראשו סמרו. מספיק, די, הוא צעק על היהודי שהיה מוכן להמשיך את רשימת חטאיו עוד ועוד, אין אני יכול לשמוע יותר, אמר הרב. המשומד הפסיק את שטף דיבורו, עינו אדומות מבכי, לבו שבור ורצוף וכל כולו צפיה לתיקון שיתן לו הרב, כי הוא הלא רוצה לחזור בתשובה. לך והבא כר, אמר לו הרב שהתאווש בנתיים מההלם שנגרם לו על ידי שפעת חטאיו של האיש, לך והבא לכאן כר, חזר ואמר לו. המשומד רץ הביתה ומיד חזר ובידו כר. עכשיו קח בידך סכין פקד עליו הרב תצא לרחוב תחתוך את הכר, ותוציא החוצה את כל הנוצות שיעופו ברוח, אף נוצה אחת שלא תישאר בתוך הכר, אחר כך תבוא הנה בחזרה.

האיש יצא החוצה ועשה כפי שנצטווה, באותה שעה נשבה רוח חזקה בחוץ והעיפה את הנוצות לארבע רוחות העולם, הוא חזר אל הרב כשציפית הכר בידו, דע לך, הרעים עליו קולו של הרב, כי ההלשנות, הרכילות והלשון הרע שלך, שלא לדבר כבר על שאר העבירות, הן כמו הנוצות האלו המתעופפות ברוח, האם אתה יכול לאסוף את כל הנוצות לתוך הציפית שבידך? לך איפוא ותחפש אותם, והשם יתברך בעל הרחמים יהא בעורך, אני לא יכול לעזור לך. היהודי שבכל לבו ונפשו רצה לחזור בתשובה, תפס את ראשו בידיו מרוב צער, אוי ואבוי לי אוי ואבוי לנפשי. הוא מירר בבכי ועזב מיואש את בית הרב. בלילה ההוא נדדה שנת הרב, הדברים האיומים אותם שמע מפי המשומד שרצה לחזור בתשובה, הסעירו את רוחו.

# משל ונמשל

## המוותר הוא המנצח

משל לצלף מומחה ששמו התפרסם באחת המדינות. האגדות סביבו עברו מפה לאוזן. סיפרו כי יש ביכולתו לפגוע בדובדבן המפאר עוגת יום הולדת באופן שהקצפת שעל העוגה לא תפגע. עוד סיפרו, כי במרדפים אחר חיות, במסעות הציד שלו, הוא יורה תמיד היישר לאזני החיה. זאת במטרה להשאיר את עור החיה שלם. האגדות 'תפסו כנפיים' והגיעו עד לארמונו של המלך. המלך, שהיה בעצמו חובב ציד מושבע וצלף מאומן, ביקש ליזום תחרות קליעה ארצית ולהזמין את הצלף המומחה להתחרות מולו. הרצים יצאו דחופים, והתחרות אורגנה במהירות וביעילות. הצלף הגיע גם הוא והמתין לפתיחת התחרות. המלך שהגיע, מלווה בפמליה מכובדת, הורה על פתיחת התחרות. מנהל הטקסים כחכח בגרונו והזמין את המלך להראות את כישוריו בתחום קליעה למטרה. הרים המלך את רובה הצלפים המשוכלל שלו, ובתנועה קלילה החל יורה למרכזו של לוח הקליעה. צלף מומחה היה המלך, וכל הכדורים קלעו במרכז המטרה. העיגול שסימן את המטרה המרכזית, שהיה בגודל סנטימטרים בודדים, נוקב כולו, מקו לקו. אחרי המלך קם המומחה האגדי, נעמד מול לוח המטרה, הרים בתנועה פשוטה את רובהו והחל יורה. עשרות קליעים ירה הצלף וכולם פגעו באותו מקום, בשורה השלישית שמעל לנקודה המרכזית. כיוון ששום קליע לא פגע בנקודה המרכזית, מיהרו השופטים להכריז על נצחונו של המלך בתחרות לקול תרועת הנוכחים. עם סיום התחרות לחץ המלך את ידי מתחרהו והזמינו לסיור מלכותי בארמון המפואר. כאשר היו השניים לבדם, פנה הצלף אל המלך ואמר: "שמח אני על ניצחונך בכל לבי, אולם רציתי כי תדע שהיה בכוחי לנצח בתחרות, אך מפאת כבודך הסטתי את הרובה מעט מעל המרכז ולשם קלעתי את כל הכדורים. תוכל להבחין, כי בניגוד לחור הגדול שנוצר במרכז המטרה שלך, בלוח שלי קיים רק חור בקוטר של כדור בודד. עשרות הקליעים שיריתי פגעו באותה נקודה בדיוק.

**הנמשל:** מחשבה של חיפוש מעט פחות כבוד, מעט פחות הערכה, ובלבד שהזולת לא יישאר מנוצח. בכוחה של מחשבה זו להפוך את האדם לזרקור רב עוצמה המאיר בכנותו את הסביבה כולה.

(מתוך מאמר)

אולם למרות זאת הוא הרגיש רגש של השתתפות בצערו של היהודי. יחד עם זאת התייסר הרב במחשבה אולי לא נהג כהוגן ששלח את היהודי בידיים ריקות, אולי היה צריך לעשות משהו, לחשוב על איזה "תיקון" עבורו, אולי התכוון הלה באמת ובתמים לחזור בתשובה, והרי שערי תשובה לעולם אינם ננעלים. הרב נע וזע על משכבו כל הלילה ולא מצא מנוח לנפשו, רק לפנות בוקר הוא נרדם, והנה בחלומו הוא יושב ליד שולחנו וגמרא פתוחה לפניו. פתאום נכנסים שני מלאכים ואוחזים בידיו משני הצדדים ואומרים לו ללכת אתם. לאן אתם מוליכים אותי? שואל בקול רועד. לבית דין של מעלה, נשמעת התשובה הפסקנית, שם מתנהל עכשיו דין ונוכחותך הכרחית. אצל המלאכים הרי אין מרחקים, וכל הענין לא נמשך יותר מהרף עין, הם כבר למעלה. בפני בית דין של מעלה.

להפתעתו כי רבה מוצא שם הרב את היהודי שהיה אצלו אתמול בבקשת תיקון, ולמרבה הפלא, הנה הפלא ופלא, פני היהודי קורנות ממש ואור גדול בהיר וחזק מוקרן ממנו. ליד היהודי ניצבים מאזוניים, כשעל כף אחת, יש כר מלא בנוצות, ואילו על הכף השניה יש ארגו כבד שחור. והנה שוב פלא, הכר עם הנוצות שוקל כמעט כמו הארגו השחור. הרב תוהה ותוהה בשביל מה בעצם הזמינו אותו לכאן? אולם חיש מהר התברר לו הכל.

( )

## הודעה משמחת

החל משבוע זה ניתן לתרום עבור הפצת העלון

החשוב והמבוקש "סיפורי צדיקים"

בעמדות נדרים וקהילות המפוזרים

בבתי כנסיות בכל רחבי הארץ.



## צ'ין אדם לחברו

### בזכות פדיון שבויים

פעם הוצרכו היהודים שבארץ ישראל לגשם, כבר היה חשש שתהיה לשנת בצורת, גורו חכמינו זכרונם לברכה שכל העם יצום, ירבה בתפילה ויחזור בתשובה, אולי ירחם ה' ויוריד מטר. והנה נראה להם בחלום שבעירים יש איש פשוט ועני, מלאכתו אינה מן המכובדות, הוא חמר, כלומר נוהג בחמורים ומוביל סחורות וגם בני אדם, וכך נאמר להם בחלום, אם איש זה יתפלל עבורכם ירד מטר לברכה כי צדיק הוה, בזכותו תהיה ישועה לכולכם. מיד עם בוקר שלחו החכמים להזמין את האיש אליהם, ואכן הוא בא, לא ראו החכמים בו שום דבר מיוחד, עני ככל העניים, אדם פשוט כמו יתר החמרים היה נראה, אבל מכיוון שלא רצו לשפוט על פי מראה עיניים בלבד, שאלו אותו מה מלאכתך? ענה האיש בחוסר רצון למה תשאלו? הלוא רואים אתם שפועל עני אני, פרנסתי מהובלת סחורות על גבי חמור, ולפעמים אני מרכיב עליו גם בני אדם ומחמר אחריו עד שיגיעו למחוז חפצם, אבל אם קראתם לי מפני שרציתם לרכוב לאיזה מקום, עליכם לדבר קודם עם בעל החמור, כי לי אין כבר חמור משלי ועלי לעבוד בעבור אחרים. הוסיפו החכמים לחקרו: האם עשית פעם איזה מעשה טוב במיוחד? ספר נא לנו. הררה האיש וענה יתכן שמה שעשיתי לפני זמן מה יכול להיחשב למעשה טוב. או עוד היה לי חמור, יפה וחזק היה, ממנו הייתה לי פרנסה בריווח. ומעשה שהיה כך היה, יום אחד באה אישה ושכרה את החמור כדי להגיע לעיר אחרת, יצאנו לדרך, האישה יושבת על החמור ואני הולך אחרי ומזרוז. ראיתי שאישה זו עצובה מאוד יושבת כפופה ואינה מדברת

כלום. את פניה כיסתה במטפחת שעל ראשה, אבל בכל זאת הרגשתי שהיא בוכה. שאלתי אותה מה לך, מדוע את כל כך עצובה, ומדוע את בוכה? ענתה האישה בבכי, הרומאים אסרו את בעלי, ומחזיקים אותו בבית הסוהר, מפני שלא היה יכול לשלם להם את כל המסים שדרשו, אם לא יקבלו את כל הכסף לא ישררו אותו. איפה אשיג סכום כזה, עלי לראות מה לעשות כדי להוציא אותו לחופשי, הוא הרי עלול חלילה למות שם תחת ידם האכזרית. איני יודעת עוד מה לעשות אולי אמצא עצה בעיר הגדולה.

ריחמתי עליה המשיך האיש בסיפורו, אבל במה יכולתי לעזור לה, גם בידי לא היה סכום כסף כנדרש, המשכנו את דרכנו בשתיקה. לפתע עלה לי רעיון הרי יש לי חמור בריא וטוב, בעדו אפשר להשיג מחיר הגון. כשהגענו העירה אמרתי לאישה חכי כאן שעה קלה עד שאלך ואחזור אולי אוכל להשיג כסף בעבורך. הלכתי לאחד ממכריי שזמון ביקש לקנות את חמורי ומכרתי אותו לו. חזרתי ונתתי לאישה את כל הכסף שקיבלתי ממורת חמורי, ואמרתי לה הנה הכסף לך ופדי את בעלך, מאז כבר אין לי חמור, הוא היה כל רכושי, אבל אני שמח שהצלתי את השבוי ואת אשתו, סיים החמר את דבריו, ורצה ללכת לדרכו. אך החכמים הסתכלו עליו בהתפעלות, כמה גדול המעשה שעשה איש פשוט זה, והוא אינו מתגאה בזה כלל. התפלל נא איתנו ועם כל הציבור, ראוי אתה שתפילתך תיענה. וכך היה, בזכותו של חמר זה ירד גשם וכל העם ניצל מרעב.

## חילולא דצדקיא

### שבת קודש כ"ג סיון

רבי אהרן מברעזנא ב"ר חיים (תרפ"ו)

### יום ראשון כ"ד סיון

הרה"ק רבי יצחק יעקב מבלענדוב ב"ר חיים

מאיר יחיאל ממאנגלינצא (תרמ"ב)

### יום שני כ"ה סיון

רבן שמעון בן גמליאל (ג"א - תתע"ה)

רבי ישמעאל כהן גדול בן אלישע

(ג"א - תתע"ה)

הרה"ק רבי דוב בעריש מביאלא ב"ר אברהם

מטשעכינב (תרל"ו)

הרה"ק רבי חיים סופר אב"ד פעסט ב"ר מרדכי

אפרים פישל (מחנה חיים - תרמ"ו)

### יום שלישי כ"ז סיון

הרה"ק רבי יחיאל מיכל מקורימא ב"ר צבי מנחם

מאניפאלע (תרט"ו)

### יום רביעי כ"ז סיון

רבי חנינא בן תרדיון (ג"א - תת"ל)

הרה"ק רבי מאיר מאייזנשטאט ב"ר יצחק (פנים

מאירות - תק"ד)

הרה"ק רבי שמואל שמעלקא מחוסט ב"ר

ישראל יעקב (תרצ"ד)

### יום חמישי כ"ח סיון

הרה"ק רבי משולם פייש הלוי מטהאש ב"ר

מרדכי (תרל"ה)

### יום שישי כ"ט סיון

הרה"ק רבי שמואל שמריה מאוסטרובצה

(תלמיד ה"חודה" ב"ר יעקב (תר"ז)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

## פרפראות

### מודה אני לפניך

מסופר: כשהרה"ק רבי ברוך ממעזבוז ויע"א אמר את התפילה "מודה אני לפניך ה' אלקי וכו' על כל החסד אשר עשית עמדי ואשר אתה עתיד לעשות עמי ועם כל בני ביתי", נשתתק והתעמק במחשבתו שעה קלה, ושאל בקול: למה להודות על העתיד? הרי אפשר להודות לשם יתברך על כל חסד בשעתו. והשיב מיניה וביה: שמא חס ושלוש ארד ממדרגתי ולא יהיה לי השכל והרצון להודות לך על כל טובה בשעתה, לכן אני מקדים ומודה לך לאלתר על הכל.

# שבת טיש

וקראת לשבת ענג

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

## פנינים

**לתור אתהארץ (יג, טו) - מרגלים נטריקון**  
ממחשבה רעה גרמו לישראל לישיבת מדבר, וכן מפני רשעים גרמו לעצמם יסורים מיתה. **המרגלים** בגימטריה שבת, פי שכהו את ה', וכן **כחש**, שפחשו בהשגחתו. (מחמדי שמים)

**ויבכו העם בפילה ההוא (יד, א) - אמרו חז"ל**, שפיון שפכו באותו לילה **בכיה שליחנם**, קבע להם הקב"ה **בכיה לדורות**, פי בו נחרב הבית בתשעה באב. ורמז לזה בתבת **פילה** שהיא נטריקון בכיה לדורות ישראל להם הקבע, ואף הגלות דומה **לפילה החשוף**. (ישמח משה)

**ויין לנסף (טו, ה) - למה נסמכה פרשת הנסכים** לפרשת המרגלים? כדי שיבוא הבן ויכפר על האב. הם חטאו באשכול ענבים, יבוא היין שהוא תולדת הענבים, ויכפר עליהם **בנספי היין** שעולים עליהם המזבח. (החיד"א)

**תורה אחת ומשפט אחד (טו, טז) - בפסר אותיות** דרבי עקיבא למד מאן, שהתורה היא מקשה **אחת** ולכן היא רמוזה באות אל"ף שמשפחה **אחת**. ורמז לזה, כגון שתבת **אחת** במלואה אל"ף ח"ת ת"ו, וכן תורה במלואה ת"ו, וא"ו ר"ש ה"א - בגימטריה 935. וכן ראשי התבות בראשית ברא אלקים ב"א במלואן, הן בגימטריה 935, וכן סופי התבות של תחלת התורה שבעלפה, במשנה מאימתי קורין את שמע בערבית משעה, הן בגימטריה 935. והמספר קטן של 935 הוא 17, כגון תורה במקסר קטן, וכגון משנה, ו"ז בגימטריה טו"ב, פי אין טוב אלא תורה. (כפתור ופרח)

**ראשית ערסתכם (טו, כ) - המחשבה נקראת ראשית**, ומחשבת האבילה צריכה להיות במטרה של תרימו, דהיינו לשם קדשה והעלאת הניצוצות שבמאכלים. ואז יהיה חלה דהיינו ה' פעמים ח"ל בגימטריה ק"ץ, ועל ידי זה יתקרב קץ הגאולה. (צמח צדיק)

**ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם (טו, לו) -** אחר האותיות בתבת ל"ב באות האותיות ג"ם, לשון רבוי המרמז לנאווה, ואחר האותיות בתבת ע"ן באות האותיות כס"ף, ועל שתייהן נאמר שאין לתור אחריהן, לא אחר הנאווה ולא אחר תאוה לממון. (ויקח משה)

## ספורים בפרשה

למטה יהודה כלב ברי"פנה (יג, י).

מאז עלה רבי מנחם מנדל מויטפסק לארץ הקודש בשנת תקל"ז, נשא את משא העם עלי לבו ונחשב במנהיגים של יהודי הגליל מחדשי הישוב. בהיותו ממנה על חלקת מעות ארץ ישראל, הגיע אליו פעם אחד, וטען פי חלקו פחות באפן נפר מחלקו של רבי אברהם מקליסק, הארי שבחבורה, ואין ביניהם אלא נקדה קטנה בלבד. נענה הרבי ואמר: "אמנם בגשמיות אין לנקדה קטנה שום משמעות, אך ברוחניות כל משהו קטן הרי זה בגדר מציאות אחרת לחלוטין". וכדי להמחיש לו את הדבר, המשיך ואמר: "ראה נא את נשיא שבט יהודה כלב ברי"פנה. מהו ההבדל בין כלב הצדיק לבין כלב שהוא בעל-חי מאוס ונבזה? רק הנקדה הקטנה שבין השמות..."

ראשית ערסתכם חלה (טו, כ)

רבי מאיר נתן בן הדברי חיים מצנז, שבת פעם בילדותו אצל רבי אליעזר מדז"קוב. באמצע הסעודה, פנה אליו רבי אליעזר ושאלו: "מדוע נוהגים החסידים לטל שירים מהרבי מכל מאכליו, למעט מהחלה שאינו נוטלים ממנה שירים?" חיד הגיד והשיב בשנינות: "הרי החלה נקראת ראשית, שנאמר בפרשת שלח 'ראשית ערסתכם חלה', ואין ראשית שירים..."

וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת (טו, לב)

אל רבי מאיר מפרמישלאן, הגיע פעם אחד מחסידיו של הסבא קדישא רבי ישראל מרוז'ין. כיון שהחסיד היה דבוק ברבו, הביט בעין בקרתית בצדיק מפרמישלאן, ובלבו רהרר כי רבו הוא צדיק אמת לעמת רבי מאיר. חש הצדיק מפרמישלאן במחשבתו, ובפנתו אליו אמר: "שמא תוכל לומר לי, מדוע נענש מקושש העצים בענש פה חמור והוציאוהו לסקילה? נבדף האיש, ורבי מאיר המשיך: "יודע אתה מן הסתם פי העצים נקראים צדיקים, כמו שנאמר בתחלת הפרשה אצל המרגלים 'הישיבה עץ אס-און, ומפרש רש"י אם ישיבה אדם פשר שגן עליהם בזכותו, ואס-און זו היא הנהגתו של מקושש עצים, שהוא מקושש צדיקים לפניו ואומר זה רבי וזה אינו רבי, זה צדיק וזה מאחז עינים. ואדם כזה צריך להענש בחמרה..."

ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם (טו, לו)

רבי שמואל מועד, מגאוני ירושלים התריפים, נודע בתשובותיו השנונות ורבים השתעשעו באמרי השפר שלו. פעם הגיע בהרגלו אל הישיבה בלח' שבמאה שערים לשם תפלת ערבית, והביט במחזה התמוה שלפניו. בחדר אחד התכנסו תשעה מתפללים ורק אחד היה חסר למנון, ומאידך עמד יהודי בודד בחדר הסמוך וצעק אף הוא: "מעריב!" פנה אליו רבי שמואל ושאל: "מן הסתם שרוי אתה בשנת אבלות ויש לך חיוב להתפלל לפני העמוד, ולכן אינך מצטרף אל המנון ההוא", אך האיש השיב בלחשיה: "לא, איני חיוב, אלא שהיהודי הלז אשר מתבונן לעבר לפני התבה אינו אלא פושע ישראל, ואיני רוצה להצטרף לתפלתו. שפן רעיתו מתהלקת פרועת-ראש, ועוברת על דת משה ויהודית". "וזאת מנין לך?" שאל רבי שמואל בפקחות, והלה השיב בלהיטות: "והרי כמו עיני ראיתי זאת!" חיד רבי שמואל ואמר: "אם כן, יכול אתה להתפלל עם האיש במנון שלו..."

# היה היה

## וה' אתנו אל־תִירָאם!

לפני למעלה ממאה שנה, עוד בטרם פרצה מלחמת העולם הראשונה, הגר רבי מרדכי צבי שורן מסייגט שהיתה אז תחת השלטון האוסטרו־הונגרי, ועבר לאנגליה הרחוקה. מיד עם הגיעו, נחלץ רבי מרדכי צבי לבצור חומות היהדות והחל לפעול להרמת קרן התורה ושמירת השבת. במשך שנים כהן כרובה של העיר ההיסטורית האל שבאנגליה, ובמסגרת פעילותו במסגרת ועד הרבנים החרדים, של אנגליה, הקים את 'הקברת שומרי שבת', במהלכה נחשף לספור המפלא דלהלן.

פעילותה העקרית של החברה, היתה לערוך מסע תעמולה בין בעלי מפעלים ובתי־חרשת באנגליה, כדי לשכנעם בחשיבות שמירת השבת, והענקת האפשרות לפועליהם לשמור את השבת מהלכתה, ללא אינם בפטורים. באותם ימים רחוקים, לא היה הדבר בגדר של מה־יבקר, ורבים מהפועלים נאלצו לשוב ולתור אחר מקורות פרנסה, לאחר שפטרו כזה אחר זה ממקומות עבודתם, עקב עמידתם בחרוף נפש על שמירת השבת. יום אחד, בעוד רבי מרדכי צבי עומד באחד המפעלים הוותיקים שבלונדון, וממתין לשוחח עם בעל המפעל בענין שמירת השבת, עבר שם חטי יהודי וכן ונלקב, וכאשר שמע כי עושה הוא נפשות למען שמירת השבת, אמר לו: "זה לי כבר ארבעים שנה מאז הגרתי אל לונדון הברייה, ומעיד אני עלי שמים וארץ, כי מעולם לא נאלצתי לחלל שבת בשביל פרנסתי. ולא רק זאת, אלא שאף הרוחני רוח גדול בזכות שמירת השבת". רבי מרדכי צבי הבין מיד כי החטי נושא עמו ספור חיים מעניין, ופנה מיד הצדה כדי לשמע את הספור במלואו. "זכרו", פתח הישיש, "חטי מקחה אני ובעל נסיון רב. מאז הגעתי הנה, התגיתי תמיד עם המעסיקים שלי, בי בימי ששי, שעה לפני בניית השבת, עליהם לשחרר אותי לביתי, כדי שאספיק להתבונן פראוי לכבוד שבת המלכה. התנאי שלי לא מצא אמנם חן בעיני המעסיקים שלי, אולם פיון שהייתי חרוץ ומימן בעבודתי, נאלצו הלכו להסכים לדרישתי זו, והכל זרם על מיימנוחות".

"עברו שנים מספר, והנה הגיעה תקופת מלחמת העולם הראשונה. באותה תקופה, עבדנו במפעל בקדחתנות כדי להכין את המלאי העצום של מדי הצבא שהזמנו אצלנו, וכמעט שלא עצמנו עין מרב עבודה מאמצת. והנה הגיע יום ששי ערב שבת־קדש, וכזהרלי ארזתי את חפצי כשעה לפני בניית השבת, ופניתי ללבש את מעילי על־מנת לצאת לביתי. אלא שכאן קפצה עלי רגזו של בעל המפעל. 'מה לך מתעצל בעבודתך?' גער בי, 'הרי שעת חרום היא עתה, עת מלחמה. עליך להשלים את מכסת התפוקה שלך, ואין השעה כשירה למנוחת הדת שלך'. עמדתי על שלי בתקף, והזכרתי לו את התנאי הברור שהתגיתי עם פניסתי לעבודה במפעל, אולם הלה נותר בעקשנותו. 'אם אתה יוצא מקאן טרם סימת את המכסה שלך, אני מפטר אותך לאלתר!' איים הלה, אולם אני לא הגבתי פלל. לבשתי את מעילי בקרירות ויצאתי החוצה. בעינים קרועות מתדהמה הביט עלי בעל המפעל, ומהר לזלע בעקבותי. 'אל תהיה סכלי וטפשי, פנה אלי באתקשפותי, והאם צדי לך לאבד פרנסה כה בטוחה בשביל שעות מספר של עבודה?' אמר, אולם אני המשכתי ללכת בבטחה ובכלי שום הסוס. עקשנותי לא הפתה את־דיו, שכן ידע את ערפי הרב ואת הרומתי הגדולה למפעל, ולכן המשיך לרוץ בעקבותי ונסה שוב ושוב לדבר על־לבי, כשהוא תמה על עזרוחי לעזב מקור פרנסה מבטח והמרתו בחיי דלות ועני. לפתע פניתי אליו ואמרתי לו בלי הסוס: 'ראה נא, מה הייתי עושה אם חלילה וחס לא היית קם ממטבתך בבקר, ובית החרשת היה נסגר? הרי במקרה כזה הייתי נאלץ לחפש מקום עבודה חלופי, והרי איך יכול להבטיח לי שדבר זה לא יקרה... ומה אפוא הייתי עושה ללא מעביד וללא בית־חרשת? הייתי נושא עיני אל בורא העולם ומפציר בו שימצא לי מקום עבודה אחר. ואת זה בדייק אני עושה עכשו, אני מדמין ששבתך חיים והמפעל נסגר, ואני מתחנן לאבינו שבשמים שימצא לי עבודה אחרת'. נקל לשער שאחרי דברים כה חריפים שהשמעתי באזני המעביד, היו הפטורים מזידים, ואני שבת לביתי מתוך בטחון מלא בקב"ה. השבת עברה עלי בשמחה ובאמונה, וביום ראשון פגשתי מפר ותיק ששמע את ספור הפטורין שלי. הלה עסק אף הוא בטקסטיל, והציע לי לעבד אצלו, כשהוא מקציב לי משכורת גבוהה ומכבדת יותר מאשר שלם לי מעבידי הקודם, יצאתי אפוא נשכר מהפטורין שלי עקב עמידתי האיתנה על שמירת השבת, ולא רק שמשפחתי גדלה באופן נפר, אף זכיתי במקום עבודה מסודר אצל יהודי שומרי תורה ומצות, בו אני מבטח בשמירת השבת ללא שום חשש ומורא".

ספורו המדהים של החטי היהודי, העניק לרבי מרדכי צבי שורן את ההשראה לפרש את הפסוק שבפרשת השבוע, פרשת שלח, בדרך זו. בדברי בלב ברי־פניה ויהושע ברינון אל העם לאחר שהמרגלים שבו והוציאו את דבת הארץ רעה, נאמר כד: "ואתם אל־תִירָאוּ את־עַם האֶרֶץ כִּי לַחֲמוּנוֹ הֵם, כִּי צִלְמֵם מַעֲלֵיהֶם וְה' אִתְּנוּ אִתְּוֹם, וְהָרַב אֶת־הַדְּבָרִים: "ואתם אל־תִירָאוּ את־עַם האֶרֶץ" - אין לאדם מישאל לחשש מפני אימיהם של עמי הארץ, אשר טוענים "כי לחמונו הם", כאלו הם אלו שמעניקים לנו את לחמונו ואת פרנסתנו ואנו תלויים בהם. כי באמת "כִּי צִלְמֵם מַעֲלֵיהֶם" - הרי סופם למות ככל־האדם, ועליו לדמות כאלו כבר עתה מתים הם ועברו מן־העולם, ואלו "וְה' אִתְּנוּ" - הקב"ה נמצא אתנו לעולמי עד והוא מנן ושומר עלינו, ולכן "אל תִירָאוּ"...

## מאורות

רבי יעקב פולק 'צעל החלוקים' ז"ל  
ליום ההולולא כ"ג בסיון ש"א

ממניחי היסוד לתורת גאונים פולין, ומחדשי שיטת הלמוד בפולין ותרופות עליה המלוצי: "בקופא דמקטא עיל פילא, אם משקמת תורה הריא בפלפולא". משערים שמוצאו מפולין ומכאן שמו פולק, ודושי רשומות אף מצאו רמו נאה בשמו לשלש מקומות רבנותו: פרג לבלין וקרנא נוסרין פולק, אולם יש הטוענים שמוצאו מאשכנז, בה למד אצל רבי יעקב מרגליות מצינברג, וממנו ינק את יסודות שיטת הפלפולים. תחלה הריבץ תורה וישב על־מדין בפרג, ולאחר מחלקת בהלכה בענין מאון קטנה בקדושתו, עבר לקרנא שבפולין בשנת רנ"ב. בזמן גרוש ספרד, והפך אותה ל'קרנא דכלא בה'. מאות תלמידים נהרו אליו במשך שלושים השנה שהריבץ שם תורה, ורבים מהם נעשו לגדולי הדור הבא והפיצו את שיטת למודו שעל־פיה לומדים במשך מאות שנים בעולם הישיבות. תלמידו המפורסם הוא רבי שלום שכנא מלובלין, רבו וזוהנו של הרמ"א, והוא מלא את מקומו ברבנות ובהרבת תורה בפולין. שמו נשא לתהלה בפי גדולי דורו, אף שרבים מהם התנגדו לשיטת למודו, והוא מקנה בספר "צמח דוד" לרבי דוד גזן תלמיד מהר"ל מפרג: "גדול הדור", וכתב עליו: "אשר שמעו יצא מסוף העולם ועד סופו". לא נותרו ממנו חבורים, אולם ולשמו ולזכרו תאונת־נפש. לדעה אחת עלה בערב ימיו לארץ ישראל, ובה נפטר בשנת ר"ץ בשם 'רבי יעקב איש ירושלים', אך הדעה הרווחת היא שנטר בקרנא, בה נטמן ומצבתו השתמרה.

## יוסיף דעת

המקור הראשון למנהג השתטחות על קברי צדיקים, הוא מדברי חז"ל בסוטה, על כלב ברי־פניה שהשתחו על קברי האבות בחברון, כפי שנאמר בפרשתנו: "יעלו בניב וביוו עד חברון", למה נאמר ויבוא לשון יחיד? הוא כלב שפירש מעצת מרגלים והלך ונשתטח על קברי אבות, ובקש רחמים שייציל מעצת מרגלים. המנהג מובא גם במסכת בבא מציעא, על ההוא מרבין שלמד עם אלה הנביא וכשהביט במרכבת התנא רבי חייה, נסתמאו עיני מרוב קדושה, ולמחרת השתטח על קברו של רבי חייה ואמר שהוא לומד את הבריות שלו והתרפא. וכן מסופר על רבי מני שהלך להתפלל על קבר אביו רבי יונה, לאחר שאנשי ראש הגולה ציערוהו, וכאשר עברו פעם שם נדבקו רגלי סוסיהם לקרקע שלדי קברו, עד שקיבלו על עצמם שלא לצערו יותר. ענין התפילה בקברי צדיקים הוא עקב היות המקום מקודש ומשוג, ומסוגל לקבל את התפילות, וגם כדי שהצדיקים יעתיירו בעבור המתפללים על קבריהם. אך מפני האיסור של 'ורש אל המתים' אסור להתפלל אליהם עצמם, אלא אל הקב"ה שבזכות המנוחים יקבל את התפילה, ולא ישים מגמתו נגד המתים, אלא יבקש מה' יתברך שיתן עליו רחמים בזכות הצדיקים שחנינו להתפלל ממש אל הצדיקים שיעתירו בעבורם, אך לא לבקש ישועה מהמתים עצמם. לעומת זאת תבא חומ"ם "הצדיקים אין בונים להם נפש על קברותיהם, שדבריהם הם זכרונם, ולא יפנה אדם לבקר בקברות", ומסיבה זו לא נהגו יהודי תימן לפקוד את קברי אבותיהם למעט קברי צדיקים ודועים בתימן, כמו המשוור אבא שלם שבזי ועוד, וגם שם נהגו להתרחק ארבע אמות משעת התפילה. אולם הרדב"ו מפרש את דברי הרמב"ם כי כוונתו לפקוד את המת בקבר ממש כדרכי האמורי, אך מבחין כבר "נהגו כל ישראל לפקוד מתים ולהשתטח" על קבריהם, ואף הרמב"ם עצמו התפלל במערת המכפלה כמסופר באיגרותיו.



# משפח

פרשת המגולגלים מתחילה בחסרון אמונת חכמים של המרגלים, שכן משה שלח אותם לראות את הארץ, והם הוסיפו מדעתם דברים שלא נצטוו. וסופה במעפילים שלא שמעו בקולו של משה ויעפלו לעלות אל־ראש ההר, אולם ארון ברית ה' ומשה לא־משו מקרב המחנה, כי הפורש מהחכם כפורש מן־התורה, וסופם לאבדון כמו שארע להם, ויבוס ויכרתם עד־החרמה.

הרבנית של רבי אלעזר מנדל מללוב ספרה לו פעם, כי פגשה את אשתו של אחד מתלמידי החכמים שפירושלים, והיא השיחה בפניה את לבה בדאגה, על־פי ראיתו של בעלה נחלשה לאחרונה ואינו רואה אלא בטשטוש את צל האותיות שבספרים. הרבי הכיר את האישה, שכן היה מתפלל בבית־מדרשו למרות שלא היה נמנה על מקהלות החסידים, ושמר את־הדבר בלב. בשבת־קדש הקרובה, פנה הרבי לבנו ושלחו אל אותו תלמיד־חכם ליעץ לו ללמוד מעט מתוך הספר "מאור עינים" של רבי מנחם נחום מטשורנוביל. שמע האישה את העצה, וכאשר שב לביתו ספר את הדבר לאשתו, מתוך נימה של ספק באמונת צדיקים. לשמע דברי הרבי, נענתה אשתו ואמרה לו: "פיצד מהיון אתה לעבר על דברי הרבי?" ובכח האמונה שבה, דרשה ממנו לעשות כמצותו. שמע האישה לקולה, והחל לעין מדי יום זמורה בספר "מאור עינים", ותוך תקופה קצרה שב מאור עיניו אליו כבתולה בדרך נס. ומעשה בחסיד רבי שמעון הויזמן, שלקה בדלקת חמורה בעיניו עד שהרופאים אמרו לו נואש. "שתתן יין אסורה לך בתכלית האסור", הזהירוהו הרופאים, "שכן כמות כסס־המעות לעינים, והיין יכלה את עיניך בחמו". פנה רבי שמעון אל הרבי וספר לו על הסכנה הצפויה לו באבוד מאור עיניו, ובמקום תשובה מזג לו הרבי כוס יין מלא והגישו לו. התעטף החסיד באמונת־אמן, שתה את הכוס עד־תמה, ועיניו אורו בארח פלא.

בימים ראשונים, התנגדו גדולי ישראל להוצאת עתון למחנה היראים לדבר ה', אולם כאשר ראו בכך צורך השעה כדי להעמיד תרים ומגן נגד נגעי ההשפלה שפשה באמצעות עתונייהם המשקצים, ראו את הדבר בעין־רעה ותמכו בכך בכל־דרך. פעם שוחח ר' ליבל ציויאק, מנהלה של ישיבת ליקווד, עם ראש הישיבה רבי אהרן קוטלר, ובין הדברים ספר לו על סבו רבי יצחק מאיר, שפאשר שמע על ההוראה של ה"אמרי אמת" מגור לתמוך בעתון החרדי "דאס יודישע ווארט" שהחל להופיע אז, הוציא מפיסו פמה מטבעות ובקש ממכדו זה לרכש עתון אחד אצל חקל מוכר העתונים. לאחר שהעתון הובא אליו, הציץ בו הסב אחת ושתים, ומיד לאחר מכן קרעו לגזרים כשהוא קורא בקול "מצוה לשמע דברי חכמים" מתוך התלהבות דקדושה, באלו הוא מקים עתה מצוה דאורייתא בהנחת תפלין. למחרת נשא רבי אהרן קוטלר דרשה מוסרית בישיבה בענין אמונת צדיקים, ובדגמה חיה לאמונה תמימה כזו, ספר את הספור הנפלא הזה.

הבבא סאלי נהג לבקר מדי פעם בצרפת, שם היה מחזק ברבים פושלות ומפרסם את דבר ה' ותורתו. בין הבאים שצאו לחלות את־פניו, היה יהודי אחד שהיה מניח בפניו הצדיק מעטפה עם סכום פסף נכבד, אך הבבא סאלי היה מסיט הצדה את מנחתו, והיה משיבה לו באמצעות שמשו לאחר זמן, כדי שלא לבישו על־אתר. הדבר חזר ונשנה שלש פעמים, עד שהלה בא אל הבבא סאלי ושאל בבכיה מדוע אין מנחתו מתקבלת לרצון, ובמה חטא לעמת האחרים שמתנתם רצויה ומקבלת. הסביר לו הבבא סאלי פנים גרב חמלה, והתנצל בפניו כי אינו יכול להנות ממתנת־ידו לאחר שאינו מקפיד על שמירת השבת. "מבטיח אני לך", אמר לו הבבא סאלי, "כי אם תתחיל לשמר שבת מעתה ואילך, אקבל ממך את ספסף ואף אבקר בביתך לאות הוקרה וכבוד". בא האישה במיצר, שכן את רב ספפו הרויח בהנותו דוקא בשבת, אולם הבבא סאלי דחק בו לקבל על־עצמו את שמירת השבת, והבטיח לו כי הקב"ה ישיפע עליו פרנסה טובה וישפע גדול. נפתח לבו של־האישה, והוא קבל על־עצמו לנעל מעתה את חנותו מדי שבת, אולם בקש עצה פיצד לתקן את אשר ענת בחולו השבת הרבים שלו במשך השנים. "ובכן, עליך להשליך את כלי־הפציעה אשר רכשת בפסף שהרוחת תוך כדי חלול השבת, ואל תותיר לעצמך אפלו שרוף נעל", צוה עליו הבבא סאלי, והוסיף: "ולא עוד, אלא שאסור לך להעניק את הפציעה במתנה לשום אדם, כדי שלא תרויח מן שבת הנאה בכך שהמקבלים יפירו לך טובה". תחלה נבהל האישה לשמע הוראתו של הבבא סאלי, וברב מבוכה שאל: "וביצד אוכל לרכש חפצים חדשים במקומם?" ונענה: "הסר דאגה מלבך, כי מבטח אתה שלא תצוק". האישה נזקק לכחות נפש אדירים ולאמונת חכמים איתנה כדי לבצע את המוטל עליו, אולם הוא עמד בכך בגבורה. ביתו התרוקן בבת־אחת מכל תכולת הבית, והחפצים בלם השלכו החוצה פדמן אשר על־פני השדה. כששב אל הבבא סאלי, היה נגר כי פניו מאירות ושמחות, והבבא סאלי ברכו מעמק לבו והעניק לו ארבעה פרנקים צרפתיים, כשהוא מורה לו לרכש בהם פרטיס־הג'לה. ואכן, פרטיס־ההג'לה שהאיש רכש, עלה בגורל בסך נכבד של מאתים אלף פרנקים, ובהם רכש פלים חדשים לביתו. אך כיון שחפציו היו מרבים לא הספיק הסכום שעלה בגורל, והבבא סאלי העניק לו שוב ארבעה פרנקים וגם הפעם זכה בגורל בסכום נכבד, ויהי לפלא. מאז, שמר האישה על קלה כבתמורה, והבבא סאלי התארח בביתו פעמים רבות ותמיד עמד לימינו לשרתו והעניק צדקה ביד נדיבה.

## מטעים

למטה אפרים הושע בן־נון (י.ח.)

הטעמים שונים משאר השבטים, שכלם בטעמי מנח וקף קטן טפחה סוף פסוק, וכאן מרכא טפחה מרכא סוף פסוק, ואף שגם הפסוק למטה יוסף למטה מנשה גדי בן־סוסי שונה בטעמיו, אולם שם הסבה לך עקב חוספת התבות וכפילות התבה למטה, וכאשר בא טעם אתנהתא באמצע הפסוק, בא זקף קטן לפניו להפסק אמצעי. ונראה כי השנוי כאן נעשה עקב הטעמת השם אפרים שהוא היחיד מכל שבטי ישראל ששמו מלעיל, והוא מהשמות הנדירים בתנ"ך שמטעמים מלעיל, ואף שם אביו של הושע הוא נון שהוא בעל הקרה אחת בלבד, לעמת שאר שמות האבות שכלם בעלי שתי הקרות, כמו זכור, חור, ופנה וכדומה, ולכן אין צורך בהטעמת טפחה בשם הושע. (על־פי תורת אמת)

תבת הושע במרכא. בשונה משאר השבטים שהם בטעם טפחה, מפני שמרכא הוא לשון מרד־לב וטפחה הוא לשון אספה כמו טופח בשמן במסכת שבת. ובה לרמז למדת הענוה של הושע ברנון, כפי שתרגם כאן יונתן ברוצניאל כאשר ראה משה את ענותנותו של הושע, קרא לו יהושע. (תפוחי חיים)

הלוא טוב לנו שוב מצרימה (י.ד.)

תבת טוב במרכא בפולה, לרמז שגם בלי טענה זו היה בדעתם לשוב מצרימה ולהסיר מעליהם על תורה, ולכן אמרו הלא בלשון שליחה. (דברי ישרים)

## מדגש

בפרשה ישנה תוספה נדירה, ומזכר בה שם אדם המתחיל בוא"ו, הוא ופסי אבי נחבי נשיא נפתלי. על השמות וא"ו וענה בני אביו נחלקו המפרשים אם הוא וא"ו החבור כפי שמוזכרים בדברי הימים איה וענה, או שזה שמם, על השם את־זוהב בסופה מפרש רש"י שהוא במקום ו"ד כמו את־זוהב, במדרש מובא שהוא שם אדם, ולפי הרד"ק נכתב את־זוהב יחד, אך לפי אברבנאל הוא שם מקום שלא בלשון הקדש, כי אין תבה שרשית המתחילה בוא"ו חוץ מווי העמודים, והשמות הנוספים המתחילים בוא"ו כמו ושתיה אשת אחשוורוש וכן ויזאת ברהמון אינם בלשון הקדש, ואף השם ושני קו שמאל הנביא בדברי הימים, בהנה לומר ושני דהינו תבו השני. ויתכן, שאף השם וניה המוזכר בעזריא, הוא שם זר. גם הרביעי במלחמת המלכים, ותדעל מלך גוים, מסתבר שהוא וא"ו החבור.

## ממלה

ישב פעם רבי הושע מודי־קוב וישח אודות בני ארץ ישראל שאינם מקבלים מרות עליהם, ואינם רגילים ללמע לצדיקים פאנשי הגולה. "יודעים אתם", אמר למסבים, "זו היתה טעותם של המרגלים. שכן בשעה שבאו לארץ והכירו בטבע האנשים שבה, חששו שמא יאבדו מעתה את נשיאותם וירדו מנדלתם. לכן אמרו 'תנה ראש ונשובה מצרימה', ולשם כך הביאו אתם רמון מארץ ישראל, לרמו שהריקנים שבארץ מלאים מצות ברמון ואין הם צריכים לצדיקים. ואילו הם העדיפו לשוב לגולה, רק כדי שיוכלו להמשיך להשתרר על הצבאו ולהתנהג כצדיקים..."

"למטה אבתיו תשלחו כל נשיא בהם" - בתבת נשיא נמצאות שתי התבות 'יש' ו'אין'. ללמךך מיהו נשיא אמתו ומי היה ראוי להמנות בין תרי הארץ. נשיא המחשיב את עצמו ל'יש', הריהו בבחינת 'אין', ואין הוא נשיא. אולם נשיא המחשיב את ל'אין', הריהו נשיא שיש בו... (דגל מחנה אפרים)

פְּרֻשֶׁת שְׁלַח לָךְ | תשע"ז

אָסוּר לְקַרְא בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה | נָא לְשׁוּמַר עַל קְדוּשַׁת הַגְּלִיּוֹן



יִצְחָק לְאֵאוֹר ע"י בֵּית הַכְּנִסִּית שְׁכֻנַּת עֵין חַמָּד - אֲבִשְׂרַת צִיּוֹן

לרפואת כל חולי ע"י ובכללם ציון בן צ'חלה ולרפואת והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

פְּרֻשֶׁת שְׁלַח לָךְ – חֲטָא עֲזִיבַת הַתּוֹרָה



"עַד מָתִי לַעֲדָה הָרַעָה הַזֹּאת אֲשֶׁר הִמָּה מְלִינִים עָלַי אֶת תְּלֹנוֹת  
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִמָּה מְלִינִים עָלַי שְׁמַעְתִּי" (במדבר יד, כז)

במפורש, כי משימה זו בלתי אפשרית, ולא ניתן לכבוש את הארץ, ואם כן, מה היה להם לבני ישראל לעשות?

ועוד, מדוע לא יאמינו למרגלים הללו, שהיו מנכבדי העדה? ובו בזמן אנו מוצאים, כי חטא זה של המרגלים חמור יותר. האמנם?

וביאר בספר 'מקדש הלוי', שהחומרה המיוחדת שבחטא המרגלים נעוצה במילים "וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו: נִתְּנָה רֹאשׁ וְנִשְׁוָבָה מִצְרַיִם" (במדבר יד, ד).

אילו בני ישראל היו רק בוכים ומתלוננים על האסון לקראתו הם הולכים במלחמה על יושבי הארץ, לא היה חטאם חמור כמו חטא העגל.

אולם, הם הגדילו לעשות, שכן בדברים הללו, שאמרו לשוב מצרימה מרצונם החופשי וכביכול להשיב לאחור את כל המאורעות הגדולים, שאירעו מאז, כמתן תורה ו"נעשה ונשמע" - הם למעשה ביקשו לסלק את התורה מחייהם, לאחר שכבר קיבלו עליהם בהר סיני!

מכאן החומרה הגדולה המיוחדת למעשה זה, חומרה גדולה אפילו מחומרתו של חטא העגל - שבו בני ישראל לא ביקשו להתעלם מהתורה לחלוטין.

כשאנו מנסים לעמוד על העונש, שהוטל על עם ישראל בחטא המרגלים, והעונש שהוטל עליהם בחטא העגל, הרי, לכאורה, עלינו לעמוד על נקודה אחת הטעונה ביאור.

**בחטא המרגלים** - הקב"ה לא סלח לבני ישראל, ולא ויתר על עונשם הנורא, אשר היה בו בעצם משום גזירת כליה כמעט מוחלטת על בני אותו הדור ומניעת כניסתם אל הארץ המובטחת.

לעומת זאת, **בחטא העגל** מוצאים אנו, כי תפילתו של משה רבינו הועילה לבני ישראל להצילם מעונש, זאת אף על פי, שנאמר בפסוק "וַיְבִיֹם פְּקֻדֵי וַיִּקְדָּתֵי (שמות לב, לד)", דהיינו שלדורי דורות בכל מקום שבו ראויים ישראל לעונש, פוקד עליהם הקב"ה אף מקצתו של חטא העגל. **מכל מקום, לא נענשו באותה שעה בעונש מידי ומוחלט.**

ולכאורה, הלא היינו סבורים, כי מן הראוי היה להיות ההיפך בדיוק: בחטא העגל, הלא ככלות הכול במעשיהם של ישראל היה משום שמץ של חטא עבודה זרה, אשר חומרתו הינה גדולה ביותר.

לעומת זאת, כשאנו מתבוננים על חטא המרגלים, התביעה כלפי בני ישראל הייתה אמורה להיות קטנה יותר.

עשרה מתוך שנים עשר מרגלים, אשר נשלחו לבדוק את כיבוש הארץ אמרו

העלון מוקדש להצלחת

יצחק אריאל בן טובה  
שמואל אימן בן אסתר זרי  
משפ' שטרית  
מאיר ישראל בן רחל ברכה-  
ליאור יהושע סומך וב"ב  
יהודה אריה בן רחל ברכה  
עינת בת רחל ברכה  
רחל ברכה בת פדילה דליה ארז מזרחי וב"ב  
נעם יצחק בן רחל ברכה חי הפקות ואירועים  
יוסף ליאור בן דליה אפרת פרנסה בקלות ובשפע  
נטלי בת יונית  
קסיר אפרים וב"ב  
י.מ.י.ש כדורי  
אקבלי יוסף חיים בן נוסכה  
שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

ציווג הגון וכשר במהרה

אורן בן אסתר  
תרצה בתיה בת ימנה ניט  
עמית בת טובה  
חגית בת גילה  
נתנאל בן ג'ינה  
אילן בן ג'וליאט  
אסף בן סופיה  
מיטל בת מלכה

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי  
אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי  
סיון בת אסתר  
דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא  
ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים  
מרדכי ניזרי בן פרחם- בריאות ואריכות ימים  
מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה  
גילה בת אקבאל - בריאות ואריכות ימים  
אסתר בת סוליקה סימי בת סוליקה  
אורן בן אסתר דינה בת מזל  
יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים  
נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל  
אקבאל בת נושפארין שירה שילת בת אורלי  
תמר פורטונה בת מיסה רפאל משה בן רחל  
מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה  
יהודה אריה בן רחל ברכה טובה בת אורה  
שלו בן מזל פתימה אליהו בן מאיה  
יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה  
מישא אסתר בת זוהרה שאול בן סילביה  
עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט  
רינת רחל בת עפרה יצחק בן פנינה  
רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה  
רונית בת סבריה קסנש בת דגטו  
יצחק בן חנון ר' אליעזר בן עטיה

Table with prayer times for 17/06/2017. Columns: Date, Day, Night, Morning, Afternoon, Evening. Rows: Y"ב, T"א, חזיפה, ב"ש.

בברכת שבת שלום  
הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א  
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

Table with 4 columns: Title, Author, Date, and other details. Rows: העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה, העלון מוקדש לעילוי נשמת מרים בת שרה ע"ה, רפואה שלמה לאיידה חיה בת אסתר ויליד אלחנן רפאל בן איריס ויליד אורי חיים בן שלי, זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

# שואל ומשיב בהלכה – בשולי גוים - חלק ו'

ההלכות מוקדשות לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

מהו הדין לגבי ספרדי כאשר נמצא במסעדה והגוי נתן את התבשיל על האש?

שאלה: **?**

תשובה: **!**

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת ציון מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

בתי מלון ומסעדות הנמצאים בבעלות ישראל ויהודי מדליק את האש בלבד, בדיעבד, יש להתיר גם לבני ספרד לאכול, אף שהגוי נתן את התבשיל על האש. **הערה:** היות ויש אומרים, שבבית של יהודי אין איסור בישולי עכו"ם, ושמה הלכה כדעת הרמ"א שהדלקת האש מספיקה. כן מבואר בשו"ת יחווה דעת ח"ה (סימן נד). ובשו"ת יביע אומר ח"ט (חיו"ד סימן ו) חיזק את הדברים ומשמע ממנו שאף לכתחילה יש להתיר. ראה עוד מ"ש בשו"ת מעין אומר ח"ה (עמוד רא).

הניחו ישראל והגוי ביחד סיר עם מאכל על גבי האש, התבשיל מותר, אפילו אם היה יכול הגוי להניחו לבדו. **מקורות:** שו"ת דברי דוד ח"א (יו"ד סימן ח) על פי דברי מרן השו"ע (יו"ד סימן קכה ס"ג) שאם כוח ישראל וגוי מעורבים יחד, כגון ששניהם הערו ביחד, מותר בדיעבד, ואפילו אם היה הגוי יכול לבדו להעלות בלא סיוע ישראל. ועיין שו"ת שבט הקהתי ח"ד (סימן קצז) אודות מפעלים גדולים, שנותנים את המאכל אל תוך עגלות גדולות וכבדות, והפועלים דוחפים את העגלות אל התנור, שמועיל שהמשגיח ידחוף יחד עם הגוי. וכ"כ הרב להורות נתן בספר נועם הלכה (סימן יט ס"ד) באופן ששניהם מניחים יחד את הקדרה, שפיר דמי גם לדעת השו"ע. וראה עוד בקובץ בית הלל (אלול תשס"ט עמוד נט) מה שכתב בזה ידידי הרב אליהו בוחבוט שליט"א. אך לא יעשה זאת לכתחילה.

## ובלבד שלא לפגע

הגאון האדיר שר התורה ר' משה פיינשטיין זצ"ל השתתף פעם בברית מילה לאחד מנאמניו, ונשאר להשתתף גם בסעודת הברית- שלא כדרכו, שכן כל אימת שהשתתף בברית, היה נשאר רק לברית, ואח"כ היה חוזר לעבודת הקודש שלו, ולכן לפלא היה השתתפותו גם בסעודת הברית, ובפרט שלא הייתה זאת משפחתו הקרובה. ניגש אליו אחד מהאנשים הקרובים ושאלו מדוע שינה כאן ממנהגו והשתתף בסעודת הברית. השיב רבי משה ואמר לו: "אכן בדרך כלל איני משתתף בסעודות ברית למיניהם, אבל כאן כן השתתפתי באופן יוצא מן הכלל, שכן בעל הברית נתן לי איזה כיבוד חלש בעת הברית".

"והגם שלא אכפת לי, ברם חשבת, שאם אלך לדרכי מיד בגמר הברית, הדבר יכול להתפרש אצל קצת אנשים, ואולי גם בעיני בעל השמחה, כי הלכתי מפני הפגיעה בכבודי, כי לא נתנו לי כיבוד ראוי, ואולי יהיה לבעל השמחה חלישות הדעת, וירגיש אי נעימות, לכן החלטתי לחרוג ממנהגי ולהשתתף בסעודת הברית שלא כדרכי, למרות שזה על חשבון זמני היקר..."

## בזכות מעשה חסד

עד כמה גדולים וחשובים מעשי החסד שאנו עושים בעולם הזה- זאת לא ניתן לתאר ולשער. אולם, עלינו לדעת ולהבין, כי כאשר אנו עושים מעשה חסד- מעשה זה הוא לטובתנו ולתועלתנו. או כפי שאמר זאת האדמו"ר הצדיק הרב שלמה גולדמן זצוק"ל (האדמו"ר הרביעי של חסידות זוועהיל)- על כל פגיעה שאדם פוסע עבור הזולת, חוסך בכך אלף פגיעות עבור עצמו!

להלן סיפור המעובד מתוך 'קול ברמה'. דברים הנאמרים מפי הרב הגאון יצחק זילברשטיין שליט"א ומובאים ע"י ר' מיכאל צורן הי"ו. אחד מבניו של רב מפורסם בארץ ישראל 'נתקע' בשידוכיו בצורה שאי אפשר לתאר. **למרות שנפגש כבר עם עשרות משודכות, לא הצליח למצוא את זיווגו ולהקים בית נאמן בישראל.** והנה באחד הימים נפגש הוא עם פלונית, וגמלה בה ההחלטה לאחר הפגישה להודיע תשובה שלילית. השניים ישבו בבית קפה, ולקראת סיום הפגישה הזמין הבחור **שלוש כוסות קפה.** המשודכת התפלאה למי מיועדת הכוס השלישית, וכשהציגה את תמיהתה באוזני הבחור, השיב הלה ואמר:

"כוס אחת היא בשבילי, השנייה בשבילך, ובאשר לכוס השלישית - התבוננתי וראיתי את המאבטח שעומד בחוץ, ושומר על המקום, וכיוון שאנחנו בתקופה קרה מאוד, מן הסתם גם הוא היה מעוניין בכוס קפה מהביל, ולכן החלטתי להזמין גם עבורו". הבחורה שמעה את הדברים, ובו במקום החליטה, שאם אלו הן תכונותיו של הבחור, היא מעוניינת להתארס עימו... כיוון שעסק 'בחסד ואמת', זכה להשיג שידוך.

### אירוע למהדרין

אתה עושה שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין- גלאט"?  
צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל אזור בארץ. ההשגחה החל מזמן הספקת הבשר ועד למנה האחרונה.  
בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 0526329144

#### מנויים

לקבלת העלון חנם ב-email  
מידי שבוע, שלח את כתובתך אל:  
PnineEH@gmail.com

#### הקדשת העלון

נתן להקדיש את העלון לעילוי נשמת, לרפואה שלמה, להצלחה, זוג הגון,  
חזרה בתשובה וכו"- נא לפנות לליאור בטל" 0504-115673  
כתבת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבשם 26 ת.ד. 83375 מבשרת ציון. מקוד 90805

#### לשאלות בהלכה

לשאלות נא לפנות לרב  
אליהו חיים פנחסי  
בטל" 052-6329144

**הגאון רבי שמשון אהרן פולונסקי זצ"ל** - נולד בשנת ה'תרל"ו (1875) בווהלין (מחוז צ'רקאס פלך קייב). בילדותו כבר נודע כעילוי בשקידתו בתורה הקדושה ונראו בו גיוני גדולה. בגיל כ"ד שנה הוסמך להוראה. שמו התפרסם כמי שבקי בכל ד' חלקי שו"ע וכבר בצעירותו התבקש לשמש כרב בעיר מידובה שבקייב. בשנת ה'תר"ס (1900) לאחר פטירת הגאון ר' פישל מעץ התבקש לשמש כרבה של העיר טפליק שבפולדיה ולמעלה מעשרים שנה שימש בתפקיד זה. **נודע כמשכין שלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו. ואף בשנות חייו האחרונות בהן היה חולה אנוש וכל צעד מיותר שלו היה כרוך בפקוח נפש לא נמנע מלגמול חסדים בגופו הרצוף. בעל רוח-הקודש.**



שמו הלך לפניו ועל אף שערים גדולות ביקשו שיבוא לכהן כרב בערים - סירב רבינו. אחרי שהשלטון הבולשביקי השתלט על רוסיה ולעיניו נטבחו רבים מיהודי העיר נאלץ לברוח מרוסיה. בתחילה ברח לעיר קישינב ובהתערבות גדולה של רבה ירושלים ר' יוסף חיים זוננפלד קיבל אישור לחונן את ארץ ישראל (סרטיפיקט) ואכן בשנת ה'תרפ"ה (1925) עלה לארץ עם אשתו ושתי בנותיו והתמנה לרב ודומ"ץ שכונת בית ישראל בירושלים.

שם השתכן בדירה שניתנה לו. הייתה זו דירה עלובה ששכנה בקומת מרתף מתחת למפלס הרחוב בחצר ביה"כ 'בית יעקב', ובכל עת ירדת גשמים בשפע, המים היו חודרים בעד החלונות שהיו בגובה פני הקרקע, והדירה כולה הייתה מוצפת במים... למרות זאת שכן בדירה זו עד יומו האחרון. בשנת ה'תש"ב (1941) הקים ישיבה בשם 'ישיבת רבינו חיים יוסף' ועמד בראשה. שנותיו האחרונות היו מלווים ביסורים. גאון. דאגתו לזולת הייתה מופלאה. את כל כספו חילק לעניים. בעל רוח-הקודש. נפטר ב- כ"ח סיון ה'תש"ח (1948- בזמן המלחמה) ולכן נקבר בבית-העלמין סנהדריה בירושלים. חי כ-73 שנים.

**אביו:** ר' אברהם יצחק מקלינבלט (מגדולי התורה המפורסמים והיה בקי בע"פ בכל כתי החת"ם סופר). **אמו:** מרת אסתר רייזל. **אשתו:** מרת מליא מרים (בת ר' מרדכי מקונסטנטין). **מרבתי:** ר' שמואל אברהם בלכמן (הידוע בשם ר' אלטר אב"ד קונסטנטין ישן שבוואהלין- רבינו נחשב לתלמידו המובהק), ר' דוד אורטינברג (ראב"ד ברדיטשוב בעל ה'תהילה לדוד' על אור"ח). **מתלמידי:** ר' אברהם אהרן פרג, ר' חיים אורי ליפשיץ, ר' יוסף שאול אלישר. **מספרי:** ידברי אהרן (חידושי הרב מטפליק)- דברי תורתו.

**○** יפך האדמו"ר מרחמיסטריווקא זצוק"ל על רבינו, אשר בהתקרב חג הסוכות היה תמיד מאוד טורח למצוא אתרוג מהודר בכדי לקיים מצות ד' מינים בהידור, שנה אחת לא מצא הגאון אתרוג מהודר שימצא חן בעיניו, ורק בערב סוכות מצא אצל הסוחר החשוב ר' מנדל פרידמן אתרוג מהודר וקנה אותו במחיר מוזל עקב השעה המאוחרת, ובשעת המקח היה נוכח שם יהודי אחד מחשובי העיר.

ויהי ממחרת ביום טוב הראשון של חג בא הגאון לביה"כ בלא ארבע מינים בידו, וביקש אצל אחד מהמתפללים ארבע מינים מהודרים במתנה על מנת להחזיר, ובכלל לא היה לגאון ד' מינים לנענועים, והיהודי החשוב הזה, שהיה נוכח בשעה שהגאון קנה האתרוג התפלא מאוד, כי הרי ראה בעצמו שרבינו קנה אתרוג מהודר, ומיד אחר התפילה ניגש אל הצדיק ושאלו על כך.

ענה לו הגאון: "ביום טוב בבוקר בקומי לפני הנץ כדי לקיים מצות ד' מינים לפתע שמעתי מהדירה הסמוכה ילד בוכה ואמו צועקת עליו ובוכה מרוב פחד, ורציתי להיות לעזר, יצאתי ונקשתי על הדלת לשאול מה קרה, ונודע לי שהאשה הזאת התאלמנה ונישאה לאחרונה לשכן שלי, והבן הזה הוא בנה ולא בנו, והנה הבעל הלך לטבול במקווה, ועוד מעט יחזור כדי לקיים את מצות ד' מינים, ובנה שהיה משועמם לקח את האתרוג ושיחק בו, וכלי משים לב פסל אותו, והיא התמלאה פחד כי עוד מעט יחזור הבעל, וכאשר ישים לב למה שקרה ישפוך חמתו על בנה"

המשיך הגאון וסיפר: "הרגעתי אותה והלכתי להביא את האתרוג שלי, ואמרתי לאשה, שלא תאמר לבעלה דבר וחצי דבר ממה שקרה, רק תשים את האתרוג הזה במקום האתרוג שלו, וכך היה. האשה לא אמרה לו דבר, והוא לא הרגיש בכך, והגאון מטפליק נשאר בלא אתרוג..." והאדמו"ר מרחמיסטריווקא היה מפליא מאוד את רבינו באומרו: "רב בקהילה בלא ארבע מינים הלא זה אוושה מילתא, מה יחשבו עליו? ובכל זאת כדי שהאלמנה לא תצטער, הכול כדאי!"

**פ**עם נכנס רבינו לביהמ"ד מספר ימים לפני פסח, וראה אברכים שוקדים על תלמודם בהתמדה גדולה. הוא עלה על הבימה והכריז, שיש בידו רשימה ארוכה של נשים אלמנות, שצריכות עזרה בדחיפות לצורך החג. ושאל: "מי מוכן לסייע להן?". מיד התייצבו כולם כאיש אחד בלב אחד לעזור ולסייע לאותן אלמנות. כזה חסד עצום - מי מוכן לזוטר?! הסתדרו האברכים בשורה, והצדיק נתן לכל אחד פתק ובו פירוט הכתובת היכן עליו לעזור. כאשר פתחו את הפתקים, ראה כל אחד את כתובת דירתו שלו ושם עליו לעזור... בזה הוכיחם, שאמנם מצווה רבה לעזור לאלמנות, אבל דרך התורה היא קודם כל - "ומבשרך לא תתעלם". (באר החיים - הגש"פ)

**ב**אחד הימים קיבל רבינו מברק מרוסיה מאדם, שלא היו לו ילדים. הלך הרב להתפלל עבורו ביום שישי בציון ה"אור החיים" הקדוש. ביום ראשון כתב לאותו אדם: "הייתי בציון האוה"ח הק' והתפללתי עבורכם, ויהיה לכם 'בת' על המלה 'בת' העביר את קולמוסו ומחקה וכתב במקומה 'בן'. ואכן כעבור זמן נולדה להם בת ולא האריכה ימים, ולאחר מכן נולד להם בן! המכתב עדיין שמור אצל אותה משפחה.

**ח**תנו סיפר, שכשחלה רבינו את חוליו האחרון, שלח לומר לחתנו: "יש לי קבר מוכן בהר הזיתים, אבל בעוד חודשיים אסתלק מהעולם, ואז תפרוץ מלחמה, ואי אפשר יהיה לקבור אותי בהר הזיתים. לכן, תקברוני בקברות סנהדריה, ואם כעבור שנתיים יהיה אפשרות להוציא עצמותי להר הזיתים, תעשו כן, ואם לא, תשאירו אותי בבית החיים של סנהדריה". ניבא וידע מה ניבא. הוא נפטר בעצם מלחמת ה'תש"ח, בכ"ח בסיון. ("גדולי הדורות" ח"ג, ע' 1168)



מתוך תלמידי הרבנים של הגאון רבי אליהו מוילנא, בלטו שניים: היו אלו האחים רבי משה ורבי יצחק אשכנזי. שניהם נודעו כבחירי תלמידי של הגאון, ור' משה אף התפרנס בזכות הספר אותו חיבר, 'ברית עולם', שנודע כספר עמוק בחכמת הקבלה.

ביום מן הימים, החליט ר' משה, כי יקבל עליו הלכה כלשהי, שאותה יקפיד לקיים בכל עת ובכל מצב, לכל פרטיה ודקדוקיה, ואפילו אם המחיר לכך יהא כרוך במסירות נפש. לאחר מחשבה, גמר בדעתו, כי ההלכה, שהוא מקבל על עצמו היא **שלא ללכת ד' אמות בלא ציצית.**

מאז, הקפיד שלא להתהלך רגע אחד ללא ציצית, והציצית – מהודרת תהיה בתכלית ההידור. ממון רב, השקיע במצווה זו, ואף כאשר נדרשו לכך מאמצים רבים – לא הביט כלל על הקושי שבדבר. הדברים הגיעו לשיא, כאשר נאלץ למסור לשם כך את כל כספו, והוא עשה זאת בשמחה וללא כל פקפוק.

וכך היה המעשה: היה זה כאשר ר' משה עשה את דרכו לביתו, לאחר ששב מהכפר, שבו שימש כמלמד. הפעם האחרונה שבה עשה את הדרך הזו, הייתה לפני חצי שנה. מאז ועד עתה במשך כל התקופה לא פקד את ביתו ואת בני משפחתו. השמש עמדה ברום השמים, זמן 'מנחה גדולה' הגיע. הורה לעגלון, כי יעזור את הסוסים ממרוצם, והוא נעמד בצד הדרך לתפילת מנחה.

עודו עומד בתפילה, גופו מתנועע בלהט, והנה נתפסו ציציותיו בענפי אילן. הניסיון לחץ את חוטי הציצית המסובכים מן העץ לא עלה יפה, ואחד החוטים נתלש מחבריו. ר' משה ידע: ללא ציצית כשרה – אין הוא זכאי למקום שבו צעד. אולם, המקום שבו עמד, נחשב כמקום סכנה, ואף בלא ציצית הוא רשאי להסתלק משם – אך הוא לא יקל ראש לרגע במצווה, שקיבל על עצמו, ואשר לקיומה מוכן הוא למסור את כל מאודו ואף את נפשו.

הוא פנה אל העגלון ואמר: "ראה, ציצית טליתי נפסקה, ועתה איני יכול לזוז מכאן. אולי תואיל להיכנס לעיירה הקרובה, והבא לי משם 'טלית קטן' שציציותיה כשרות?" העגלון מילא את פיו צחוק: 'יצאת מדעתך?' שאל בלעג, 'לחזור מרחק של שעתים והכל כדי להביא טלית בד? עלה על העגלה וסע לביתך, שם תוכל להתעטף בטליתות רבות, ככל שתאווה נפשך...'

חילופי הדברים נמשכו עוד זמן רב, עד כי פקעה סבלנותו של העגלון, והוא איים להמשיך בדרכו בגפו. סוף דבר, לאחר התמקחויות ושידולים, מסר ר' משה לעגלון את צרור כספו, כדי שהלה יאות להביא עמו מהעיירה הקרובה טלית חדשה. הצרור, אגב, הכיל את כל כספו של ר' משה. המשכורת שאותה קיבל בעד עבודתו משך כל מחצית השנה האחרונה, ואשר בה התכוון להאכיל את ילדיו ובני ביתו בכל התקופה הבאה...

העגלון, מופתע מהסכום העצום המונח בחיקו, ואשר אותו לא ישתכר גם במאמץ של חודשי עבודה רצופים, לא ידע את נפשו משמחה: סכום כה גדול, והכול בשל חומרה טיפשית ובלתי מוסברת. מימיו לא נתקל בחסר דעה שכזה, שימסור לו את כל כספו תמורת שליחות קלה שכזו...

מסתבר, שהסוסים בהם נהג, טובים היו ממנו. שכן לאחר מחשבה נמלך העגלון בלבו והחליט לוותר על כל הטיחה. מוטב יעשה דרכו לביתו, והיהודי יישאר במקום לבדו, אלא אם כן יחליט בסופו של דבר ללכת גם בלא טלית כשרה.

וכך נותר מיודענו במקום. גם את הלילה עשה במקומו תחת האילן, אך הוא לא חשב לרגע לסגת מהחלטתו: זו ההלכה, שקיבל על עצמו, ולמענה הוא מוכן אף למסור את נפשו. יום חלף וגם יומיים, האוכל המועט שבצקלונו תם, וכמעט שכלתה נשמתו. ביום השלישי חלפו לידו עגלה ובה יהודים הנוסעים לויילנא, בשארית כוחותיו קרא להם לעצור, והם עצרו תחתם בבהלה.

חיזור כמת עמד במקומו, ללא נייע. הנוסעים חששו, שמא אירע לו דבר מה. ירדו מהעגלה והביטו בו. 'טלית כשרה', הייתה בקשתו היחידה של האיש. אחד הנוסעים פתח את קישורי תרמילו, שלף מתוכו ציצית כשרה שהניחה את דעתו של ההלך. ר' משה לבש את הטלית לגופו, וניאות לעלות על העגלה הנוסעת לעירו. לאשתו, שציפתה בכליון עיניים למשכורתו של בעלה אחר שישה חודשי היעדרות, לא גילה ר' משה דבר מכל שאירע. 'נגנב' הסכים לומר, ולא יסף. וזו הייתה אכן האמת לאמיתה...

שנים אחדות חלפו, ולר' משה הגיעה הידיעה המעציבה: אחיו, ר' יצחק, חולה אנוש, והוא עושה את שעותיו האחרונות בעולם הזה. מיד אץ לאתר עגלה, שתביאהו לבית אחיו. בהגיעו, כבר שוה אנשי 'החברא קדישא' לצד מיטת החולה. פרט לנשימותיו החלושות, לא נראה כל קשר בינו לבין החיים.

ר' משה עמד למראשותיו רגע ושניים, לאחר מכן פנה לסובבים בבקשה, כי יצאו מן החדר. הבקשה, המוזרה אמנם, התקבלה. אנשי 'החברא קדישא', התלמידים ובני המשפחה יצאו מן החדר, תמהים, מה מבקש האח לומר לחולה ברגעיו האחרונים.


ר' משה פנה לקרן זוית והתייפח בתפילה: "ריבונו של עולם", זעק במר, "הורית בתורתך על מצוות ציצית, ואני קיימתיה כהלכתה בכל מאודי ובכל נפשי: מסרתי את כל כספי כדי לקיימה, אף שידעתי, כי בכך גוזר אני עליי ועל משפחתי חיי רעב. כמעט ומסרתי עליה את נפשי, כאשר כפסע היה ביני ובין מיתה ברעב ובצמא על אם הדרך".

"מצווה נוספת יש בתורתך, 'מבשרך אל תתעלם'. הריני מוסר את שכר המצווה לאחי, תעמוד מצווה זו, שקיימתיה במסירות נפש, לזכותו, ותשלח לו רפואה שלמה מן השמיים". בסיימו לא השתהה רגע נוסף בחדר.

ר' משה חש החוצה ולבני המשפחה שנכנסו, התגלתה עובדה מפליאה: פני החולה העלו סומק, אגלי זיעה השתקפו על מצחו הקודח ועיניו נפקחו לרווחה. "מים" זעקו אלו, "הביאו את הרופא", זעקו אחרים. בחסות ההמולה חמק ר' משה מהבית.

כעבור ימים אחדים קם ר' יצחק ממיטת חוליו, בריא ושלם ללא זכר ממחלתו. מאז חי חמש עשרה שנים נוספות, שבהן לא נזקק לפקוד את חדרו של הרופא ולו פעם אחת. בזכות מצוות ציצית, שאחיו מסר את נפשו עליה... (מעובד מתוך ניצוצות).

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שבתי בן אסתיא אטון זצ"ל	הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	שמאל בן בלה ע"ה	אסתר בת בלה ע"ה
אביבה בת איירן ע"ה	גאולה בת טובה ע"ה	נעמי בת כחון ע"ה	מרים בת בלה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	עמירם בן דבורה ז"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל	שני בת אסתר ע"ה
יצחק בן חביבה ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	מסודי בת חביבה ע"ה	יונה בן סעדה ז"ל
אהרון (אורי) בן ברקה ז"ל	דורר יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל	יונה בן סעדה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
חי יזיז בן קלרה ז"ל	דב בן יצחק ז"ל	יפה בת רבקה ע"ה	שרה בת מורברי רחל ע"ה
יוסף בן סעדה ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה	יצחק בן חנה ז"ל	יצחק בן חנה שושני ז"ל
אסתר בת נעמי ע"ה	סלים בן פרחא ז"ל		
יעקב בן סלימה ז"ל	לטיף בן פרחא ז"ל		
ספירנס תקוה בת נעימה ע"ה	דינאל רפאל בן חגית ז"ל		
מישא אסתר בת הדרה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל		
אברהם בן דינה ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה		



לע"נ  
תנצב"ה

הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל

הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל

שמאל בן ברקה ז"ל

משה בן רוזה ז"ל

אביחי בן אסתר ז"ל

נעימה בת גורג'יה ע"ה

קונפטיה בת פורטונה ע"ה

רפאל בן אסתר ז"ל

שמעון בן שמחה ז"ל

ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל

אורה בת נעימה ע"ה

שמעון בן חנה ז"ל

גורג'יה בת נעימה ע"ה

# אגעד אנק

## על פרשת השבוע

פרשת שלח תשע"ז

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת.

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

ויקרא משה להושע בן נון יהושע (יג, טז)

במספר הימים אשר תרתם את הארץ ארבעים יום יום לשנה יום לשנה תשא

את עונותיכם ארבעים שנה (יד, לד) בשם רבי יצחק חריף מובא כך: המרגלים היו בארץ ישראל ארבעים יום - שהם 960 שעות. כנגד ארבעים הימים שהיו בארץ, נענשו להיות במדבר ארבעים שנה "במספר הימים אשר תרתם את הארץ יום לשנה יום לשנה תשא את עונותיכם ארבעים שנה", (במדבר יד, לד) ארבעים שנה הן 480 חודשים. נמצא שכל חודש במדבר היה כנגד ב' שעות שהיו המרגלים בארץ ישראל. על כל שעה שהיו בארץ ישראל נענשו להיות חצי חודש במדבר.

מתוך ארבעים השנים שהיו ישראל במדבר לא כולן ממש היו כנגד חטא המרגלים "אחד עשר יום מחורב דרך הר שער עד קדש ברנע" (דברים א, ב) אחד עשר יום היה מהלך הדרך מחורב לארץ ישראל ודרך זו הרי היה עליהם לעבור בכל מקרה. אם כן יש להחסיר מארבעים השנים אחד עשר יום. זאת ועוד, עם ישראל יצאו ממצרים בט"ו בניסן ונכנסו לארץ ישראל כעבור ארבעים שנה ב' בניסן, אם כן נחסרו עוד ארבעה ימים ממנין ארבעים השנים התמימות נמצא אפוא שמתוך ארבעים השנים, יש להחסיר חמישה עשר יום שלא באו כנגד חטא המרגלים. וכאמור, חמישה עשר יום במדבר - מחצית החודש - היו כנגד שעה אחת שהיו המרגלים בארץ ישראל.

וזהו שאומר רש"י: "ואותה שעה כשרים היו" - שהשעה האחת שבה היו כשרים, מתוך סך 960 השעות שהיו בארץ ישראל - שעה זו יורדת להם ממכסת ארבעים השנים במדבר, ולכן היו ישראל במדבר ארבעים שנה חסר חמישה עשר יום.

(שו"ת פני ארי')

ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת: והיה לכם לציצת וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות ה' (טו, לח לט)

בגמרא סוטה (יז, א) "דתניא היה ר"מ אומר מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד וכו'".

מביא בספר "עלי ורדים": שאל פעם איזה "חכם" את מרן הרב מבריסק זצ"ל על דברי הגמ' האומרת שכשאדם רואה את הציצית הוא נזכר ברבש"ע, שאינו מבין את השייכות ואינו רואה דמיון בין הדברים. ענה לו הרב מבריסק זצ"ל: "חז"ל אומרים (ע"ז, כ, ב) שאסור להסתכל בגדי צבעונין של אשה שלא יבוא לידי הרהורי עבירה. האם את זאת אתה כן מבין?" - "כן" ענה ה"חכם" - "ובכן הראש שלך תקין, הבעיה היא לא בחוסר הבנה, אלא היכן הראש מונח... אם היית שקוע בירא"ש היית מבין גם את הקישור בין תכלת לכסא הכבוד".

(עלי ורדים)

### מאוצרות המגידים

ויקרא משה להושע בן נון יהושע (יג, טז)

פירש רש"י: "התפלל עליו י-ה יושיעך מעצת מרגלים".

מדוע משה רבינו התפלל רק על יהושע?

אחד הביאורים שמבארים, כי כלפי יהושע היה לו באמת חשש גדול שידבר לשון הרע על ארץ ישראל, כי לגביו היה חשש של יצר הרע לשם שמים, ועל יצר הרע מהסוג הזה יש צורך ברחמי שמים מרובים.

מדוע ליהושע יכול להיות יצר הרע לשם שמים? כי יהושע ידע שמיד כשנכנסים ובאים לארץ ישראל משה רבינו ע"ה לא יכנס, וכדי שרובן של ישראל יסארו לחיות, ועם ישראל יזכה להיות עם הרבי הגדול - שמא כדאי לדבר לשון הרע. וכי יש לך לשם שמים גדול מזה? - שמשה רבינו יחיה ארבעים שנה נוספות? היכן אפשר למצא כזה "לשם שמים"...

תבינו, יצר הרע של לשם שמים - כנגדו אנו זקוקים לרחמי שמים מרובים, מולו צריך תפילה מיוחדת, ולכן עמד משה רבינו ע"ה בתפילה על יהושע. אבל יצר הרע גלוי כמו שהיה למרגלים הוא פחות קשה, ולא נדרשה עבורו תפילה מיוחדת של משה רבינו. רצוני לומר לכם חידוש נוסף.

התרגום יונתן מביא: "וכדי חמא משה עינוותנותיה קרא משה להושע בר נון יהושע, התפלל: י-ה יושיעך מעצת מרגלים".

שואלים: איזה עונה הוא ראה בו?

ומבארים על פי מה שהזכרנו. הרי במדבר היה מאורע מיוחד שאלדד ומידד התנבאו במחנה. ומה היתה נבואתם? - "משה מת ויהושע מכניס לארץ". את

ויקרא משה להושע בן נון יהושע, ובתרגום יונתן "כד חמא משה ענוותנות" דיהושע בן נון קרא שמי' יהושע", ותמוה למה קראו כך דייקא בגלל ענוותנותו? לכאורה היה לו למשה להתפלל על יהושע - בנוסף מה שהתפלל עליו שיוושע מעצת המרגלים - גם על אריכות ימים, שהרי עד שיכנסו לארץ כבר יעברו שנים רבות וישנו החשש שיהושע וכלב לא יאריכו ימים כל כך.

אבל באמת, איתא בגמ' פ"ק דהגיגה עה"פ "יש נספה בלא משפט", שאותן השנים של המתים קודם זמנם ניתנים לת"ח שמעבירים על מידותיהם. וזה מה שראה משה, "כיוון דחמי משה ענוותנות" דיהושע שהוא מעביר על מדותיו אמר "ישה יושיעך מעצת מרגלים" דהיינו שדי לו בברכה זו שינצל מעצתם הרע ואינו זקוק לברכה נוספת על אריכות ימים, שכן מעביר על מדותיו הוא.

וזה גם מה שכתוב (יד, לח) "ויהושע בן נון וכלב בן יפונה חיו מן האנשים" פ"י משנותיהם שנתקצרו - חיו הם, שנתוספו אלו השנים על שנות יהושע וכלב וחיו. (חתם סופר)

בספה"ק "אוהב ישראל" (ליקוטים חדשים - פרשת ברכה) ביאר את דברי התרגום יונתן הנ"ל בדרך זו: איתא במדרש שלעת תחיית המתים יקראו אותם על שמם, ע"פ אלפא ביתא. אברהם בנימין. ועוד איתא שמי שיש בו מדת ענוה יעמוד תחלה בתחיית המתים. ועפ"ז יבואר התרגום יהונתן (במדבר יג, טז), כד חמא משה ענוותנותיה קרא להושע בן נון יהושע, פ"י כי כשרצה לקראו יהושע. אמר פן יתרעם יהושע על דבר זה כי יאמר שגרמתי לו בזה שיתאחר לעמוד בתחיית המתים כי מתחלה היה התחלת שמו בה"א ועתה ביו"ד. אמנם כשראה בו מדת עניות נמצא הוא יעמוד בתחלה לתחייה ואז קרא אותו יהושע, והבן:

(אוהב ישראל)

והימים ימי בכורי ענבים: (יג, כ)

במדרש פליאה כתוב: מפני מה לא הצליחו מרגלים מפני שהימים ימי בכורי ענבם, ולכן כתיב ותצפנהו שלשה ירחים, ולכן כתיב ענבם חסר י' עכ"ל. והנראה דאיתא שהס"מ (השטן) יש לו שליטה בג' חדשים שהם טבת תמוז אב, והנה אמרו רז"ל ששילוח מרגלים הי' בכ"ט בסיון וכתוב וישבו מתור הארץ מקץ ארבעים יום ובערב תשעה באב חזרו, והוקבע בכיה לדורות הרי משך הליכתם לרגל היה בתמוז עד תשעה באב שעיקר שליטת סמא"ל בהם. ולכן איתא ברש"י ז"ל כולם אנשים לשון חשובים ואותו שעה כשרים היו, ר"ל דוקא באותה שעהדהיינו כ"ט בסיון שעדיין לא היה שליטה לס"מ ע"כ היו כשרים ומן הזמן ההוא והלאה שלט בהם.

והנה האותיות שקודם "ענבם" הוא אותיות הס"מ (ע-ס, נ-מ, ב-א, מ-ל) ור"ל שסמא"ל שולט בהם וזה שאמר הכתוב "והימים ימי בכורי ענבם" ר"ל אותיות הבכורים וראשונים לענבים' דהיינו אותיות ס'מ'א'ל, שאז באלו הימים יש לו שליטה כנ"ל, ולכן כתיב "ענבם" חסר יו"ד, כדי לרמז זה וזה רומז גם כן ותצפנהו שלשה ירחים כי בג' ירחים הנ"ל יש לו שליטה.

(לקוטי שושנים להגה"ק ר"ש מאוסטרופלי)

ושם ראינו את הנפילים בני ענק מן הנפלים ונהי בעניינו כחגבים (יג, לג)

יש להבין את כפל הלשון "את הנפילים בני ענק מן הנפלים". עוד יש להבין למה בפעם הראשונה כתוב נפילים מלא, ובפעם השנייה הנפלים חסר. גם, למה אמר "בני ענק" וביהושע כתיב "ויכרת יהושע את הענקים" ולא כתוב "בני הענקים".

ויובן בהקדם דברי המדרש שמובא בהדר זקנים מבעה"ת ר"פ שלח, ונמצא במדרש פתרון תורה פ' שלח: פעם אחת נכנסה בתו של ענק בפרדס ואכלה רמון, והשליכה קליפתו, והיו המרגלים טמונים בקליפה שבבורים המרגלים שהקליפה היתה מערה ונכנסו בתוכה. י"ב מרגלים. לאחר אותה שעה נזכרה הבת שאכלה רמון, ופחדה שמא יראה אביה את הקליפה ויודע לו שאכלה רימון מהרדס, נטלה את הקליפה והשליכה אותו אל מחוץ לפרדס (תוך כדי שהמרגלים היו בפנים) ולא הרגישה שהקליפה כבידה יותר מחמת האנשים. אמרו המרגלים זה לזה ראו כמה גבורה יש בנשים וק"ו באנשים. ולכן הוציאו דיבה" ע"כ דברי המדרש.

וי"ל דזה כוונת הפסוק "מן הנפלים" היינו ממה ש'נפלו' מתוך הקליפה, משם ראינו את בתו של הענק, והפסוק אומר כך: ושם ראינו את הנפילים בני ענק, דהיינו שראינו את הבת של הענק, והיכן ראינוה? "מן הנפלים" מהנפילה של הקליפה. ונפלים בתרא ל' נפלו הוא, ולכן נכתב חסר, ולכן כתיב ג"כ "בני ענק" שלא ראו את האם והענק עצמו, רק בת קטנה שלו, וכמ"ש בפ"ק דחולין "בני יונה" קטנים ולא גדולים. (טעמא דקרא)





זה שכרו וזו ישועתו של מי שמקדש את השם, וקובע בליבו באופן מוחלט לא לעבור על רצונו של השם יתברך, גם במחיר של אי נעימות גדולה. וכי יקשה בעיניו של אדון הכל, מלך מלכי המלכים, הרוצה לשלם לו שכר על כך, ולגלגל לידיו 25,000 דולרים?

השאלה היא כיצד היה מותר ליהודי לקחת את הכסף מהגוי, הרי הגמרא (בבא בתרא, דף י' עמוד ב') מספרת שרבי אמי סירב לקבל כספים שכאלו בגלל הפסוק (ישעיהו, פרק כ"ז פסוק י"א) 'ביבש קצירה תשברנה', וכו', וברשי"י שם מסביר: 'כשתכלה זכות שבידן, ויבש לחלוחית מעשה צדקה שלהן, אז ישברו, וכך נפסק גם בשו"ע (יו"ד, סימן ר"ב).

יוצא, שגם מאפשרים לגויים לעשות מצוות, ולהרבות את זכויותיהם, מקיימים בכך את שלטון הגויים בעולם, ומאחרים את שברונם; ואם כן כיצד היה מותר לקחת את הכסף?

בדברי תשובתו הביא הרב את הוראת חמיו, מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שאפשר לסמוך בענין זה על דברי ה'חסד לאברהם' הכותב שבמקרה שהגויים תורמים כסף מפני שהם מבקשים מהשי"ת 'שיחיה בני', הרי שהם עושים זאת בגדר 'עסק', והיינו שהגויים יודעים שהדבר 'משתלם להם', ולכן הם תורמים, ואין בכך משום ריבוי זכויות לגויים.

ואם כן, גם במקרה הנ"ל, כיון שניתנת הצ'ק לוותר בצילומים, והגוי הנותן קיבל על כך כבוד רב, אפשר לומר שהוא עושה זאת לשם הכבוד, ולא יהיה לו בכך זכויות... (ברכי נפשי)



### יום לשנה - רבי יעקב גלינסקי זצ"ל

רבים היו בעלי הבתים עמי הארץ, שאייתה נפשם לזכות את בתם ואת ביתם בחתן בן תורה. עולים היו לשיבה ומבקשים חתן בן עליה, בהבטיחם נדוניה הגונה ושנות מזונות על שולחנם הגדוש ברוב טובה.

אחד מהם זכה בחתן לתפארת, ששקד יומם ולילה על תורתו והתעתד להיות לגדול בישראל. חותנו העריך מאוד את אישיותו ומידותיו, חוכמתו ופקחותו, אבל העריך פחות את תורתו ושקידתו. אדרבה, שמח היה אילו יצא לסחור בנצלו את חכמתו כדי להתעשר. אבל הבטחה זו הבטחה, הבטיח עשר שנות מזונות לעשר שנות שקידה והתעלות!

כשזממה קריאת התורה בפרשת שלח, אורו עיניו: המרגלים תרו את הארץ ארבעים יום, ובני ישראל נענשו בארבעים שנות נדודים במדבר, "יום לשנה יום לשנה" (יד, לד) -

"השומע אתה", אמר לחתנו, "יום לשנה - כבר אכלת עשרה ימים על שולחני, והרבה מעבר להם. זהו, כלו 'שנות' המזונות, ועליך להרויח את לחמך!" טיעון למדני, אין מה לומר.

"אין בעיה", השיב החתן השנון, מסור בידי את דמי הנדוניה, ותחפש לך חתן חדש."

"מה זה?!"

"אנו מתגרשים".

"מדוע?" הדדעק הכפרי.

"כי שהייתי עם בתך עשר 'שנים' ולא ילדה..."

"טוב, טוב, המשך ללמוד", הפטיר החותן, "לא אמרתי דבר..."

ידוע שאיני מספר סיפורים מבדחים סתם כך, אלא כ"מילתא דבדיחותא" לפני השמעתתא (שבת ל, ב) -

לצערינו, תופעה זו של "מוסר כפול" רווחת כל כך!

חותנת אחת שפכה זעמה על חתנה, באוני חברתה: "לחתני לב של אבן! הוא משאיר את אשתו עם ארבעת ילדים, ונוסע לו לטיול בצפון. שהיא תקרוס תחת הגטל, והוא יהנה לו עם חבריו..."

החברה גיששה: "שמעתי שגם בן מצטרף לטיול, ומשאיר את אשתו לבד..."

"לא!" מיהרה למחות, "בני אינו משאיר את אשתו לבדה, הוא משאיר אותה עם חמישה ילדים..."

אהה!

ואנחנו?! הרי כל אחד מאיתנו מלא טרונות כרימון, על חבריו או בני משפחתו. ומדוע, כי אנו הרי עושים עבורם את המינימום, אז מדוע אינם עושים כלפינו אלא את המינימום?!

ואף אל הבורא פונים אנו בעתירה: ריבונו של עולם, למה חסר לי דבר פלוני, ודואב לנו איבר פלוני, למה אושרינו ובריאותינו אינם מושלמים?!

ככה? ומה עושים אתם עבור הקדוש ברוך הוא?!

טוב, נכון שאיננו מושלמים. אבל את המינימום הרי אנו עושים!

אז מה הטרוניה, כשגם הוא עושה את המינימום למענינו?!... (הגדת)

## בדרך הדרוש

לעולם יסלח ה' לפושעים וחטאים, ואם עד כה האריך אפיו להם עתה הרבו לפשוט ועוד לא יסלח. נ"ל הנה משה רבנו ע"ה אמר ואמרו מבלתי יכולת וכו', פירש רש"י שלא יאמרו כי בחטאם נעשו רק מבלתי יכולת, והנה בוודאי גם מצרים וכל האומות יודעים כי אם חטא אדם לה' יענשו, ולמה לא יתלו גם בישראל חטאם, אבל להיות יודעים מצרים כי גם במצרים היו רעים וחטאים עובדי ע"ז, ו"מ"מ הצי"ל ה' מידם, ואם שוב יראו כי ה' מנקה אותם לכן יאמרו מבלתי יכולת כנ"ל. והיינו דאמר משה סלח נא וכו' וכאשר נשאת לעון העם הזה ממצרים ועד הנה, וא"כ יש לחוש שעתה יאמרו מבלתי יכולת ה' לכן טוב שתסלח להם, כנ"ל וק"ל.

והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ וסמיאכ ליה והימים ימי בכורי ענבים. ותמוה מה צריך התחזקות בלקיחת אשכול ענבים ובפרט שהימים ימי בכורי ענבים. ובס' לקט יוסף בשם הגאון המפור מהר"מ גאלאנטי תי עפ"ד הרמב"ם בדבין לעשות חוקה די בלקיחת אשכול אחד של ענבים. והוא שאמר הכתוב "והתחזקתם" ר"ל צריכים אתם לעשות חוקה בא"י ועל כן ולקחתם מפרי הארץ כי בלקיחת הפרי די, והוא דוקא בכרם וע"כ שפיר סמך והימים ימי בכורי ענבים.

(ליקט האורים) סלח נא לעון העם הזה כבודל חסדך וכאשר נשאת לעם הזה ממצרים ועד הנה וגו' (יד, ט) צריך להבין מאי כאשר נשאת, ואטו

שלה לך. (יג, ב) פירש"י לדעתך וכו'. ונ"ל בדרך דרוש, עפ"י מש"כ לעיל בפ' בעלותך [ד"ה עוד נ"ל], כי באמת היה חשש גדול בענין שליחות המרגלים שלא יוציאו דיבה על הארץ, אך שהיה סברא לומר דיקחו מוסר ממרים שלא להוציא דיבה, אבל כיון דבאמת משה רבנו ע"ה היה מבחר הברואים, וא"כ אין ראוי ממה שלקחת מרים, ואיכא חששא, רק משה לפי דעתו שהיה שפל מכל אדם, א"כ יש ראייה ממרים, וליכא חששא בשליחות המרגלים כיון שיש להם מקום לקחת מוסר, וז"ש שלח לך לדעתך כיון שאתה עניו מכל האדם. (אפריון)

והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ והימים ימי בכורי ענבים (יג, ב)





# איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל  
רעיונות, עובדות  
והנהגות מגדולי  
ישראל,  
על מדות טובות  
שמביאות לאהבת  
הזולת הנלמדות  
מפרשת השבוע

**מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת**

ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402  
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן  
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת  
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש כג סיון תשע"ז: הדלקת נרות: ירושלים 7:11 תל-אביב: 7:26 חיפה: 7:19 מוצאי שבת: ירושלים: 8:29 תל-אביב: 8:32 חיפה: 8:34 ר"ת: 9:03

## פרשת שלח

### זיכוי והטבה לרבים

**ככל שירבה אדם בלימוד התורה וקיום המצוות,  
כן יגדל להיטיב בכך עם אנשי מקומו !**

נלמד מהפסוק "היש בה עץ אם אין" (פרק יג-ב)

ופירש רש"י: היש בה עץ – אם יש בהם אדם כשר שיגן עליהם בזכותו. ואמרו חז"ל בגמרא: הכי קאמר להו [=כך אמר להם] משה לישראל, ישנו לאותו אדם [איוב] ששנותיו כעץ ומגין על דורו כעץ (בבא בתרא טו.). וכתב בעל התורה תמימה לפרש ש"עץ" הוא תואר לצדיק לפי הנדרש בגמרא (תענית כה:): על הפסוק: "צדיק כתמר יפרח כארז בלבון ישגה" מה אוכל טעמו מחליף, אף צדיק. וכן על הפסוק "סר צילם מעליהם... אל תראום" (יד-כ) הביא רש"י: "סר צילם" – מגינים וחזקם, כשרים שבהם מתו, איוב שהיה מגין עליהם (סוטה לח.). והכלי יקר מצא רמז לכך: סר "צילם" בגימטריה "עץ".

רואים מדברי חז"ל, בכמה מקומות, עד כמה גדול כוחו של הצדיק כדי להגן על אנשי דורו וכפי שמובא בתנחומא (נצבים): "כל העולם עומד בזכות צדיק אחד שיש ביניהם". ומובא במדרש (אגדת בראשית): "וכן אתה מוצא בירושלים שהיו רשעים וביקש מהן אפילו צדיק אחד, שצדיק אחד מעמיד את העולם על יסודו".

עוד אמרו חז"ל (מד"ר ויקרא-כז): מה ההרים ראוים להזרע ועושים פירות, כך הצדיקים עושים פירות ומטיבים לעצמם ולאחרים. וידועים דברי חז"ל בגמרא (יומא לח:): אפילו בשביל צדיק אחד העולם מתקיים שנאמר "וצדיק יסוד עולם".

יתירה מזו מצינו בגמרא (סנהדרין צט:): מה שלמדו חז"ל מהפסוק "אם אמצא בסדום חמישים צדיקים..." שיש בכח הצדיקים כדי להגן על כל תושבי העיר, ואף אם הינם רשעים שכבר נגזר דינם לכליה!

וזה לכאורה קשה מדברי חז"ל (בתנחומא נצבים) עה"פ "אתם נצבים היום כולכם" ש"כולכם" ערבים זה לזה, שאפילו יש ביניכם רק צדיק אחד כולכם עומדים בזכותו, ולא אתם בלבד אלא כל העולם בזכותו עומד שנאמר "וצדיק יסוד עולם". ואם זה מדין ערבות, כיצד יכלו הצדיקים להגן על רשעי סדום, הרי לא היה אז כלל דין "ערבות" שמכוחה יכול הצדיק להגן?!

ונראה לבאר, שמדיו "ערבות" שיש בישראל מועילה זכות הצדיק להגן באופן אישי על כל אחד ממשאל שנכלל ב"ערבות", אך באומות העולם ובסדום בכללם, אין זכות הצדיק מגינה על כל יחיד אלא רק על המקום שבו הם גרים, שאם נגזר עונש על היחיד אין זכות הצדיק יכולה להגן עליו (שהרי אינו בערבות) אך המקום שבו נמצא הצדיק מוגן וממילא ניצלים אנשי המקום. וכלשון הפסוק: ונשאתי לכל "המקום" בעבורם.

סח כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל שנוכח לראות כאשר שהה במחנות העבודה באשוויץ בשנות השואה האיומה, היו מעבידים אותם בפרד עד כלות הכוחות, והיו שם יהודים שהכינו לעצמם כמה דפי גמרא ופרקי משניות, ובכל פעם תוך כדי העבודה היו ממללים משניות בעל פה וכך גם שיננו מסכתות וגמרא בע"פ והיו חוזרים עליה שוב ושוב.

והעיד האדמו"ר שכל אלו שהיו שוקדים לעסוק בתורה בכל מצב שהוא, נשארו בחיים מכח זכות לימוד התורה! והעיד על עצמו שכך ניצל כמה וכמה פעמים במקרים שהיה בטוח שהורגים אותו, וניצל בניסי ניסים.

#### "לא יאונה כל רע"...

בימי מלחמת העולם הראשונה היתה העיר דווינסק נתונה באש המלחמה. ביתו של הגאון רבי מאיר שמחה הכהן זצ"ל (בעל האור שמח) היה ממוקם על יד הנהר, רחוק ממרכז העיר. במקום זה היתה הסכנה גדולה ביותר והיוה מטרה נוחה לכדורי האויב.

פעם כאשר הופגזה העיר, פגע פגז בביתו של רבי מאיר שמחה ונתקע בקיר החדר שבו ישב ועסק בתורה. השכנים הבהילו למקום את אנשי המשטרה והם מיהרו לרוץ ולפרק את הפגז מחמת הסכנה שמא יתפוצץ.

אולם רבי מאיר שמחה לא נתן להם לנגוע בקיר ואמר להם בגודל בטחונו בזכות התורה: "אם רצונו של הקב"ה בכך, לא יתפוצץ הפגז ולא יאונה כל רע". בעלי הבתים לא האמינו וחששו ופחדו לחייו, אבל רבי מאיר שמחה עמד איתן בבטחונו.

מתוך מאמר

#### בזכות לימוד התורה...

סיפר הגאון רבי שלמה ברמן זצ"ל: "בהיותי בחור תלמיד בישיבת פוניבז', ישנתי בביתו של בעל החזון איש. לילה אחד כאשר הגעתי לישון שם, עיכב אותי החזו"א והתיישב ללמוד עמי בעיון סעיף מסויים בשולחן ערוך יורה דעה, עם כל המפרשים, ואף הוסיף לומר חידוש משלו.

"כשהבעתי את תמיהתי על כך, אמר לי החזו"א: עכשיו מתקיים באמריקה ניתוח בסיכון גבוה לאשה, שקשור לסעיף שלמדנו, ולמדנו זאת לזכותה ולרפואתה. ואכן לאחר זמן נודע שהוכתר הניתוח בהצלחה גדולה בס"ד.

שיחת בין השמשות



## שלא לדבר לשון הרע ושלא להוציא שם רע על זולתו!

נלמד מהפסוק: "וינסו אותי זה עשר פעמים" (פרק יד-כב)

ואמרו חז"ל: בא וראה כמה גדול כח של לשון הרע. מנלן? ממרגלים. ומה המוציא שם רע על עצים ואבנים כד. המוציא שם רע על חברו על אחת כמה וכמה (ערכין שם). וצ"ב: אם הוציאו שם רע רק על עצים ואבנים מדוע נענשו בעונש כה חמור? אלא משום שיש בהוצאת שם רע, חסרון נוסף, שמגנה את מעשה השי"ת. ובמיוחד חמור הדבר כשהוא נסוב על ארץ ישראל אשר בחר בה ה' וקידשה מכל הארצות.

קדושתה המיוחדת של ארץ ישראל משפיעה לטובה גם על תכונות האנשים הנמצאים בה. כפי שמצינו מסופר בגמרא (נדרים כב). שכאשר עלה עולא לארץ ישראל ליווהו שני יהודים מהמקום חוואי. לפתע קם אחד על חברו והרגו.

כשהגיע עולא לארץ ישראל והציע ספק הלכתי לפני רבי יונחן בנוגע למעשה זה, תמה רבי יונחן: איך יתכן שבארץ ישראל יגבר כל כך כעסו של אדם עד שיהרוג לרעהו? אמר לו עולא: המעשה אירע בתחום של חוץ לארץ, ועדיין לא הגענו לתחום של ארץ ישראל.

רואים מגמרא זו - כותב הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל (בספרו יערות דבש ח"א - דרוש א) - כי לב לרגוז ולכעוס, מיוחד הוא למקום שהוא חוץ לארץ ולא לארץ ישראל. וכל כך למה? משום שבמקום של קדושה אין רגוז וכעס, ורק במקום ששורה שם הטומאה שייך רגוז.

וכמו שנאמר על פמליא של מעלה: כולם אהובים, כולם ברורים, אין ביניהם שנאה ותחרות, כן למטה במקום קדוש אין כעס. הוא שאמרו חז"ל "לב רגז בבבל כתיב", כי שם אין קדושה כל כך, ולכן השיבו עולא "האי שעתא לא קעברו הירדן" ופירש הר"ן, כי הרבה קדושות לא נתקדשו במקום זה, וכפי מיעוט הקדושה, מתרבה הכעס. עכ"ד.

והנה ידוע שארץ ישראל מרוב מעלתה אינה סובלת אנשי תועבות כפי שכתב הרמב"ן (עה"ת - בראשית יט-ה) בענין סדום: "ודע כי משפט סדום היה למעלת ארץ ישראל, כי היא מכלל נחלת ה' ואינה סובלת אנשי תועבות, וכאשר תקיא את הגוי כולו מפני תועבתם, הקדימה וקאה את העם הזה שהיו רעים לשמים ולבריות..."

מוסיף ע"ז החפץ חיים וכותב (מעשי למלך): מי חכם ויבין זאת, עד כמה צריכים להזהר בקיום המצוות המעשיות בארץ הקודש פלטרין של מלך. וכמש"כ בתהלים (קה-מד) "ויתן להם ארצות גוים... בעבור ישמרו חוקיו ותורותיו ינצורו". ומסיים הח"ח: וגדולי התורה בארץ הקודש המגינים בכל עוז על לומדי התורה ומקיימי מצוותיה, המה הגיבורים המקיימים את הישוב. עכ"ד.

וצריך לדעת כי עיקר מעלת ארץ ישראל היא בקיום התורה והמצוות בה. לכן אומרים אנו בהגדה של פסח: "אילו נתן לנו את התורה ולא הכניסנו לארץ ישראל דיינו". ומדוע לא אומרים גם להפך: "אילו הכניסנו לארץ ישראל ולא נתן לנו את התורה דיינו", שהרי יש מעלה גדולה לדור בארץ ישראל?

אלא התשובה היא - מבאר בספר 'קרבן פסח' - שהדברים הללו אמורים על אלו שטועים וחושבים לבנות את ארץ ישראל בלי תורת ישראל, שעליהם לדעת כי ארץ ישראל בלא תורה אינה טובה יותר מחו"ל, ואדרבה, אם עושים עבירות, עדיף כבר לעשותם בחו"ל מאשר להכעיס את הקב"ה בפלטריין של מלך.

וכפי שמפורש בדברי הרמב"ן (שהבאנו לעיל), וכך כתב הרמב"ן ביתר באור גם על הפסוק "אל תטמאו בכל אלה" (ויקרא יח-כה): "כי ארץ ישראל היא נחלת ה' ומיוחדת לשמו. והארץ שהיא נחלת ה' הנכבד, תקיא כל מטמא אותה, ולא תסבול עובדי כוכבים ומגלה עריות... וכן אנשי סדום לא נענשו אלא כיון שהיו בארץ ישראל, ואחיהם שבמצרים לא נענשו אעפ"י שעשו גם כן כמעשיהם."

### "מרגל, צא מכאן!"

סיפר הגאון רבי יעקב אייזלשטיין זצ"ל: בני משפחתו של הנצי"ב מוולוז'ין זצ"ל נדהמו לשמוע פעם צעקות, מחזרו של הנצי"ב: "מרגל, צא מכאן! מרגל צא מכאן".

לאחר מכן התבררו פשרן של הצעקות:

הגיע יהודי אורח מארץ ישראל וישב אצל הנצי"ב, וסיפר לו על מחלוקת כזו שישנה בארץ ישראל ועל מחלוקת אחרת שישנה בארץ ישראל... ואז צעק עליו הנצי"ב שזה לשון הרע, ואם זה על הנעשה בארץ ישראל הרי זה ממש כמו חטא המרגלים... ולכן צעק עליו "מרגל, צא מכאן!"

שיחת בין השמשות

### "כשיש בשביל פת לחם, לא

עוזבים..."

מעשה בצעיר שעזב את הארץ, בחקופת הצנע, ונסע עם אשתו אל קרובים בחו"ל עפ"י בקשתם, ואולם, אף שהיה שם משופע בעושר ונכסים, לא חפצה אשתו להשאיר באותה מדינה ורצתה לשוב לארץ ישראל. אך מכיון שהוא נטה להשאיר בחו"ל, שלח שליח לשאול את החזון איש מה דעתו?

השליח הגיע לביתו של החזון איש שהקשיב לשאלתו כבר בעומדו על מפתן הדלת. החזון איש שאל אותו האם הפרנסה היתה מצויה לו פה בארץ ישראל, והלה השיב שהרוויח טוב, המשיך החזון איש ושאלו, ומה אומרת אשתו? והשיב שהיא רוצה לחזור ארצה. "אם כן" - אמר החזון איש - "עליו לשוב ארצה!"

והוסיף: "כשיש בשביל פת לחם לא עוזבים את ארץ הקודש".

מעשה איש

### להבחין במעלת ארץ ישראל

מעשה בעשיר שנסע לביקור בארץ ישראל. כאשר שב לארצו ביקר אצל הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זצ"ל. לשאלת הרבי כיצד מצאה ארץ ישראל חן בעיניו, ענה בשפה רפה כי הוא לא מצא בה מאומה.

אמר לו הרבי: מעשה היה בגביר אחד, שלקח לבנותיו חתנים מיוחסים, עלויים שקדנים ששמש הלך לפניהם. הוא לא חסך בקניית מלבושים ותכשיטים לבנותיו, כדי שתשאנה חן בעיני בעליהן. ויחדיו יבנו בתים של תורה וגדולה.

כאשר בגרה בתו הצעירה, לא מצא עבורה חתן תלמיד חכם, והוכרח להשיאה לחייט בור ועם הארץ, ביקש לקנות גם לה מלבוש יקר ותכשיטים. אמרה לו הבת במר ליבה: אחיותי היו צריכות להתקשט כדי לשאת חן בעיני בעליהן. אבל לחייט זה, אני נאה כמו שאני...

סיים הרבי: כך היא ארץ ישראל. ליודעים את רום ערכה ומעלתה היא מתקשטת ומתגלית במלא יפעתה, כלולה בהדרה. אך לאנשים פשוטים, אינה נגלית לעיניהם בזיוה והדרה ואין הם רואים בה מאומה...

שערי ארמון

# אל התחבר לרשע

## להתרחק מאנשי רשע, שלא להיות מושפע ממעשיהם ודרכם הרעה!

**נלמד מהפסוק: "ויקרא משה להושע בן נון יהושע" (פרק יג-טז)**  
וכתב רש"י (מהמד"ר): התפלל עליו י-ה יושעך מעצת מרגלים. וכן בפסוק "ויעלו בנגב ויבא עד חברון" (יג-כב) דרשו חז"ל בגמרא (סוטה לד): "ויבואו" מיבעי ליה: אמר רבא, מלמד שפירש כלב מעצת מרגלים והלך ונשתתח על קברי אבות והתפלל שינצל מעצת מרגלים. נמצאנו למדים, כי אף האדם הגדול ביותר, חושש מהשפעה השלילית של סביבתו. ולכן התפלל משה על יהושע, ולכן פרש כלב, והתפלל על קברי אבות שינצל מעצת המרגלים. ואם כך בגדולי עולם, על אחת כמה וכמה בכל אדם.

על כח השפעת הסביבה לטוב או למוטב, כותב השל"ה הק' (מסכת תמיד פרק נר מצוה) את הדברים הבאים: כשיהיו שכני האדם היושבים עמו מתפללים בכוונה, יקל עליו לכוון לבו גם הוא. אך כשיהיו יושבין אצלו אנשי לצון מתפללים שלא בכוונה, יקשה גם עליו לכוון. ועל זה נאמר בגמרא (סוכה נו): או לרשע אוי לשכנו. וכן אמרו חז"ל (אבות פ"א מ"ז) "הרחק משכן רע ואל תתחבר לרשע".

**ומביא השל"ה מש"כ רבי יהודה החסיד ז"ל (בספר חסידים - תשע"ב) בזה"ל: צריך האדם שהוא ירא שמים, כשמתפלל לא יעמוד ולא ישב בתפלה אצל רשע, שכשעומד רשע בתפלה, מהרהר בהרהורים רעים ושכינה מתרחקת ממנו ומעלים עיניו ממנו ככתוב (ישעיה א-טו) "ובפרשכם כפיכם אעלים עיני"...** עכ"ד.

**בפרשת במדבר (ג-כט) נאמר:** "משפחת בני קהת יחנו על ירך המשכן תימנה". ופירש רש"י: וסמוכין להם דגל ראובן החונים תימנה, אוי לרשע ואוי לשכנו, לכן לקו מהם דתן ואבירם ומאתים וחמישים איש עם קרח ועדתו שנמנו עמהם במחלוקתם.

**דברי חז"ל** אלו נוקבים - מעורר הגר"מ שטרנבוך שליט"א (בספרו **טעם ודעת**) - הנה משפחת קהת היתה החשובה והקדושה מבין משפחות בני לוי, ולפיכך זכו בנשיאת המשכן לשאת את כלי השרת, ושבת ראובן נפלה לו הזכות לשכון בקרבתם. ברם היה בתרעומת ואש המחלוקת שעוררו בני לוי במשה ואהרן, כדי שתכווה גם חלקתם של בני ראובן ותביאם לערער על המלוכה שנתנה לשבת יהודה.

**נמצאנו** למדים מכאן - מסכם הגר"מ שטרנבוך - עד כמה חשובה בחירת שכן שיהיו דעותיו והליכותיו אמונים על דרך התורה, ויוכל להשפיע עליו לטוב, כמו שמצינו שבני זבולן הושפעו מקרבתם ליששכר, שאם לא כן, הנהגת הדרך הרע בידה להשחית כל חלקה טובה, וכן מצינו אצל בני ראובן שהיו סמוכים לבני קהת הקדושים. רק מכיון שנעורר מחלוקת, היה על בני ראובן לעזוב, ולא עשו כן, לכן הושפעו עד שנאמר בהם אוי לרשע ואוי לשכנו.

### מצודתו פרוסה למרחוק...

אחד מראשי הישיבות הידועות בארה"ב (שהוא גם חבר במועצת גדוה"ת שם) נהג לפני כל החלטה גורלית בהנהגת ישיבתו, לשלוח ולברר מה דעת כ"ק האדמו"ר מגור בעל הבית ישראל זצ"ל, בנידון. מקורביו, המה ראו כן תמהו, מה לראש הישיבה הליטאי ולרבי החסידי המתגורר במרחק אלפי מילין מהישיבה... והחליטו פעם להביע בפניו את פליאתם לפשר מנהגו התמוה.

**נענה** ראש הישיבה וסיפר להם: "כאשר ביקרתי פעם בארץ הקודש ופקדתי את מעונותיהם של גדולי ישראל, קיבלו אותי כמובן בסבר פנים יפות, ואף ליבנו אותי סוגיות ציבוריות כבידות משקל שעל הפרק. והנה כשנכנסתי גם לכ"ק האדמו"ר הבית ישראל, מיד כשנכנסתי לחדרו פתח ואמר: "לומד בישיבתכם בחור פלוני שמעשיו מקולקלים ומקלקל את חבריו. יש לטפל בו ולמנוע את השפעתו הרעה..."

**"בתחילה** נדהמתי, מה לו לרבי ולישיבתי בארה"ב. מיד התקשרתי לאחד המשגיחים בישיבתנו וסיפרתי לו דברי הרבי וביקשתי לבדוק את הענין. והתברר כמה צדק..."

**"אמרתי** אז לעצמי: יהודי כזה שנושא על כתפיו אחריות לבחורים בקצה העולם, הוא יהודי עם אחריות לכלל ישראל, וממילא כל מה שאחליט בעניני הישיבה צריך להיות מתואם עמו..."

# ללמד תורה לאחרים

## אדם שזכה ללמוד תורה ולהבינה, ראוי שילמדנה גם את זולתו!

**נלמד מהפסוק: "כי דבר ה' בזה" (פרק טו-לא).**

ודרשו חז"ל: תניא, היה רבי מאיר אומר "הלומד תורה ואינו מלמדנה הרי הוא בכלל "כי דבר ה' בזה" (סנהדרין צט.). ואמרו חז"ל: אם יש אדם שהוא מבין בדברי תורה, יפרנס מתורתו גם כן לאחרים, כדי שתרבה חכמתו לו ומוסיפין לו עליה. וכל העושה כן, אינו נמנע מן הטובה העתידה לבוא על ישראל לימות בן דוד. ועליו הכתוב אומר (תהלים נ-כג) "ושם דרך - אראנו בישיע אלוקים"... אבל אם יש באדם דברי תורה, ואינו מפרנס מתורתו לאחרים - גורם רעה לעצמו שבסוף חכמת תורתו מתמעטת בידו, ואין צריך לומר, שאין מוסיפין לו עליו. (תנא דבי אליהו רבה - פרק כז)

**הגרי"א וינטרוב זצ"ל** הביא (בספרו עיני ישראל) את ביאור הגר"א ז"ל שרב המלמד תורה לתלמידים, אינו רק מסירת דברי התורה, אלא מהות הענין הוא שהרב מכניס מרוחו ומציאותו על התלמיד, ובונה את קומתו הרוחנית, והתלמיד נהיה "שיכפול" של הרב, כמו שהבן הוא שכפול של אביו, דהבן הוא "כרעה דאבוה", ורואים בו בבואה של אביו, כן הוא בדברי תורה שהתלמיד נהיה בבואה של רבו. (והרבה השלכות מיסוד זה בדמיון התלמידים לבנים, עיי"ש).

**כבר** הזכרנו (בעלון במדבר) את אמרת חז"ל "אם דומה הרב למלאך ה' יבקשו תורה מפיהו"... ואת אחד הביאורים ליישב איך נדע טיבו של הרב ומדוע צריכים זאת. יש להזכיר בזה גם את ביאורו של הגאון רבי עזרא עטיה זצ"ל שהמלאכים נקראים "עומדים" (כמו שכתוב "ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה") מפני שלא ממשיכים לעלות במדרגה הרוחנית מכפי שנבראו, בעוד הצדיקים נקראו "מהלכים" שהולכים תמיד ומתעלים מדרגא לדרגא.

וזה מה שדורשים מהרב להיות כ"מלאך" מבחינה זאת שיהיה כולו נתון לטובת תלמידיו, גם אם מקפח עצמו מעליתו הרוחנית ונשאר בבחינת "עומד" (למרות שלימוד זה עצמו מקדם אותו מעשית וסגולית ואינו "עומד" כמש"נ במקור"א).

**נוכל** להוסיף רמז לרעיון זה, שזה מה שאמר יתרו למשה רבינו (שמות יח-כג): "אם את הדבר הזה תעשה וציוך אלוקים ויכלת עמוד"... היינו להיות כמלאך ה"עומד" כאמור. וממילא כל העם יבקשו תורה מפיהו...

### "שולחתי במלאכות שולחי"...

**סיפר** הגאון רבי שמואל רזזובסקי זצ"ל: "כנסתי פעם אל הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל. בדיוק באותה שעה הגיע לידי מכתב מהגאון רבי ראובן כץ זצ"ל אב"ד פ"ת וראש ישיבת לומז'ה, בו הוא מבקש מרבי שמעון לבוא לכהן פאר כראש ישיבה בישיבתו. אך רבי שמעון סירב להצעה.

**וכך** נימק את סרובו: ידועה השאלה באמרת חז"ל: אם דומה הרב למלאך ה'... יבקשו תורה מפיהו... מה פשר דמיון זה? וביאר עפ"י הפיוט בתפלת ימים נוראים: "שולחתי במלאכות שולחי" היינו שמלאך נברא לתפקיד אחד, ומשהסתיים תפקידו, מתבטלת מציאותו, כי רק לשמו נוצר.

**והוסיף:** "יודעני שתפקידי הוא "הרבצת תורה" לתלמידים. פה אני משתדל לעשות זאת בכל כוחי, אם כן מה לי לחפש במקומות אחרים".

תורה יבקשו מפיהו

# ומי כעמך ישראל

## בין איש לרעהו - סיפורים בני זמננו

### סוד האושר / הרב נפתלי וינברג

נפשית, עם חוסן פנימי ושמחת חיים ולא כעלה נידף - ערער בערבה. מכיוון שמדובר בטובת הבן, ממילא האבא או האמא שעומדים על שלהם שמחכים אותו לכבד רק מתחסדים עם הילד.

\* \* \*

תא חזי, בוא וראה, יקר מצות כיבוד אב ואם כפי שזה משתקף במקבץ הקצר הבא. ואם אפילו קורא אחד בלבד יתחזק מכך, והיה זה שכרו ושכרנו.

באמצע שטח בית המקדש - מהרה יבנה - עובר גבול בין הנחלות של שבטי יהודה ובנימין. אם עשויים לחשוב שקודש הקדשים, מקום השראת השכינה, היא בחלקו של יהודה, מלך השבטים, אין הדבר כן. דווקא שבט בנימין, הקטן שבשבטים, זכה שתשרה שכינה בחלקו! ומדוע? בזכות מצוות כיבוד אב ואם (ראה 'משך חכמה' שמות כ"ח)

**"כִּבֹּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ לְמַעַן יֵאָרְכוּן יְמֵיךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר דָּ' אֱלֹקֶיךָ נָתַן לְךָ"** (שמות כב, יב) הפסוק כולל שתי הטבות (א) אריכות ימים בעוה"ז ובעוה"ב (ב) אריכות ימים בארץ ישראל, שאף אחד לא יוכל לגרש אותנו מפה! (רמב"ן)

**"ואם אין אדם מכבד אביו ואמו גזרות קשות באות עליו"** ('מעלות המידות') [שלא נדע].

צריך לאהוב אביו ואמו יותר מגופו, נפשו, רוחו ונשמתו - כך אומר הזוהר הק' (פרשת כי תצא). ומוסיף: וכל מה שיש לו נחשב לאין כדי לעשות בו רצון אביו ואמו.

"אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא" מה מופיע בראש הרשימה שבמשנה הידועה? "כיבוד אב ואם!"

מדוע נסמכו מצוות שבת וכיבוד אב ואם זה לצד זה בלוחות הברית? ללמד שכל זמן שאדם מכבד את אביו ואת אמו, אין חטא חלול שבת - ושאר חטאים - באים לידו (תנא דבי אליהו) פירוש הדבר שמלבד עצם קיום המצווה החשובה, היא מהווה 'שכפ"ץ' של סייעתא דשמיא שלא להיכשל בעברות!

ועוד מ'תנא דבי אליהו' (כ"ז) על הפסוק בישע'י נ"ח הלוא פרוס לרעב לחמך. בזכות כיבוד אב ואם תפילתו של אדם נשמעת - ומי איננו משתוקק שתפילותיו יישמעו!

היוצא מדברינו, ממקורות רבים למדנו כמה חשוב כיבוד אב ואם לכל ההצלחה של האדם למשך חייו. האם יש מצב אפשרי שת"ים שלנו לא לוקחים זאת ברצינות? החבורות שלנו נותנים מסגרת לימודית מסודרת לנושא זה, לדעתי חוב גמור ללמוד בהם.

אנא התקשרו אלינו להתייעצות איך להכניס את החבורות לת"ים שלכם. 02-5671812

לפני כשנה התבקשתי להשתתף בפגישה שהתקיימה בבית ראש ישיבת מיר שליט"א. מטרת הפגישה הייתה נושא שהוא בבחינת "חמורות שבחמורות" - כהגדרת הירושלמי על מצוות 'כיבוד אב ואם'.

הרקע להזמנתי, הייתה העובדה שבמסגרת תכנית הלימוד שלנו למוסדות החינוך בעניינים שבין אדם לחברו, מושם דגש על מצווה זו (בחומר של כיתות ג,ה,ו, מותאם לפי הגיל). בפגישה נאמר שהמצב בתחום - אפילו בקרב הציבור שלנו - זקוק לחיזוק גדול, והתבקשתי לחלוק מניסיוני.

היו שטענו שחובה להציע את חומר הלימודים בתחום, בפני מורות בסמינרים ואף בפני רמי"ם בישיבות הקדושות. אמרתי שזה בוודאי לא יזיק, אבל אם רוצים ליצור שיפור משמעותי, חובה להשקיע בילדים בעודם קטנים - החל מהגיל הרך - ולא להמתין עד שייכנסו לעול תורה מצוות. כך קבע מרן רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל, והסכימו עמו גדולי ישראל ולכן חוברות הלימוד שלנו מיועדות לגילאים הנ"ל.

\* \* \*

באחד התנ"ים שמשלב את חומר הלימודים שלנו בכיתות, נחשפנו לתופעה: מלמדים דילגו על הפרקים שעסקו בכיבוד אב ואם! לשאלתנו מדוע נהגו כך? השיבו: אנחנו לא מסוגלים ללמד הלכות שאיננו מקיימים בעצמנו! אז יש כאן נקודה יפה של הכרה באמת, ושל מתנד שלא עושה שקר בעצמו, אך זה לא מיישב מדוע אותם מחנכים אכן לא מקיימים את כל ההלכות המובאות בשולחן ערוך בנוגע לצורת קיום המצוה?

בשורות הבאות נציג את התשובה, ותופתעו לגלות שה'אשמה' מתחלקת גם עם ההורים...

לפעמים מתעורר הרצון לבכות נוכח המצב. אך בהרהורים אודות "הדור האטום" וכדומה דרוש מאמץ אדיר לפתור את המצב וזה אפשרי אם רק יתעוררו הציבור.

לגורם המרכזי לנסיגה שחלה בתחום כיבוד אב ואם בדורנו קוראים: **דמוקרטיה.**

כאשר כולם שווים פחות או יותר, ההורה מתבייש לדרוש את הכבוד המגיע לו לפי ההלכה. לבקש מילד לעמוד כשאתה נכנס לחדר? נשמע כמשהו ארכאי ולא מתקדם. אכן, זו האמת ואין בלתי. הורים בדורנו איבדו את הגוף הזקוף לעמוד על שלהם - וזה שורש ההתדרדרות בתחום. כי אם ההורה מוחל מראש על כבודו, מה יעשה הבן? העובדה שהורים שמחוייבים לחנך את ילדיהם לקיום מצוות וכיבוד אב ואם לא מרגישים מסוגלים לעשות זאת, האם אין זו סיבה לבכות!?

על מנת שההורים ישכילו לדרוש את המגיע להם, חובה לומר בקול רם: **מי שירוויח מכיבוד אב ואם זה הבן יותר מאשר האב!** ראשית הוא יזכה בברכות האמורות בתורה בזה ובבא, ושנית הוא יגדל עם יציבות

## מבצע החיבורים השלישי של: "הליגה למלחמה בשחפת

### ובמחלות ריאה בישראל ירושלים" 0548-535811

#### דרושים מתנדבים לפעילות המבצע

#### נא לפנות ל- 0548-535811

- תנאי המבצע: במסגרת המבצע מוזמנים בחורי ישיבות לשלוח חיבור בכתב, שינמק מדוע יש להמנע מעישון בכל סגנון שתבחר.
- 1) על החיבור להכיל תוכן מקורי, מעניין ומשכנע בכל סגנון שתבחר: למדני/ הלכתי / אגדי / סיפורי / פובליציסטי / מוסרי / היתולי / ספרותי / מחקר וכו'.
  - 2) אורך החיבור בין 500-100 מילה בכתב יד ברור וקריא (עדיף מודפס במחשב)
  - 3) יש לציין שם, כתובת ומספר טלפון מוזיקים של השולח. במידה והסיפור נסוב על אדם מסוים, יש לציין גם את פרטיו. (המעוניין שפרטיו ישארו חסויים, יציין זאת במפורש)
  - 4) על החומר להגיע לא יאחר מראש חודש אב תשע"ז
  - 5) החומרים לא יוחזרו אלא יהפכו להיות רכוש 'הליגה למלחמה בשחפת ובמחלות ריאה - סניף ירושלים', ולו שמורה הזכות, לפרסום לתועלת הציבור - ללא בקשת רשות נוספת מהשולח [אלא אם צויין אחרת] ובמידת הצורך לערוך ולעבד את החומר.
  - 6) הפרסים יחולקו אך ורק באירוע חלוקת הפרסים לידי הזוכים או מיפוי כוחם. בהצלחה

זו השנה השלישית ברציפות: הפעם, הצטרף גם אתה אל הזוכים הרבים מקרב בחורי הישיבות במבצעים הקודמים.

מבצע החיבורים השלישי יש בו שתי בשורות טובות: הקלה בתנאי ההשתתפות והגדלה בכמות הפרסים הכספיים!

בחורי הישיבות הק' מוזמנים לנמק בכתב, באופן משכנע מדוע יש להמנע מעישון! [לפחות 100 מילים]

**פרס ראשון - 1000 ₪ 50 פרסים בסך 200 ₪**

הכתובת למשלוח: (1) אצל הנציגים בישיבות (2) ת.ד. 1008, מיקוד 9100901 ירושלים (3) בפקס 02-5375618



# כאיל תערוג

פנינים על פרשיות השבוע וליקוטי ענינא דיומא  
מרבן של ישראל מרן הגרא"ל שטיינמן שליט"א

בס"ד | גליון 209 | שנה ד' | פרשת שלח | שנת תשע"ז

## פניני הפרשה

### אין מרובע בבריא

"אפס כי עז העם הישב בארץ והערים בצרות גדלת מאד וגם ילדי הענק ראינו שם" (שלה יג, כה) פרש"י לשון חוזק ותרגומו כרכין לשון בירניות עגולות. משמע שמבצרים עגולים יותר חזקים ממרובעים? וי"ל משום שבדבר עגול אין פינות מהיכן להתחיל לנתוף והכל תפוס יחד בחוזק.

והנה בירושלמי ס"פ ה' דמעשרות איתא שאין דבר מרובע בבריא, ויתכן שהטעם בזה הוא כדפירשנו שעיגול יותר חזק ממרובע והבריא נראה בתכלית החוזק. ועוד י"ל דכיון שהקב"ה אין לו קץ וגבול מטעם זה הוא ברא את הבריא בלא ריבועים לדבר עגול אין קצה וגבול.

ובאמת אדם נצטווה בכמה מצוות לעשות ריבוע וכגון ציצית ותפילין וכלי המקדש וזה משום שאדם מוגבל ויש קץ ליכלתו ולכן יש דברים שנצטוו לעשותם מרובעים אבל הקב"ה ברא בריא עגולה, ובספר תולדות אדם ח"א פ"ה כתב ולא תמצא בכל הברואים בריה אשר תמונתה מרובעת כי רחוקה היא מאוד מתמונת העגולה אשר היא בתכלית השלמות וכל מעשי ה' המה בשלמות היותר אפשרי להם.

והנה בספר עליות אליהו הערה את פ"ב כתב שדעת הגר"א שהארץ מרובעת דכתיב לאחוז בכנפות הארץ ואמרו בספרי הכנף למעוטי עיגולא.

ולכאורה בירושלמי הנ"ל כתוב שאין מרובע בבריא, ואולי י"ל שהארץ לא נחשבת מן הבריות ועדיין צ"ב ממש"כ תוס' בע"ז מ"א א' שאלכסנדרוס מוקדון עלה למעלה עד שראה את העולם ככדור והתוס' לא פירשו איך הוא עלה ואיך ראה,

ובפני משה בירושלמי שם פ"ג ה"א כתב עשה דבר אחד וישב על הנשר להגביה עצמו למעלה ולראות ע"פ הארץ ככתוב בד"ה שלהם עכ"ל. הרי משמע שהעולם עגול, ואולי י"ל שכך זה נראה לאנשים מלמעלה אבל הרואה את הארץ מתחת הים רואה שהעולם מרובע, ועי' מהר"ץ חיות נדה כגא.

והנה בקידושין (סו, א) איתא שא"י גבוהה מכל הארצות, ולכאורה אם העולם עגול מה שייך שא"י גבוהה מכל הארצות? אבל להגר"א א"ש ומה שזה לא נראה כך לאנשים. י"ל דאע"פ דגבוהה פני הים א"י אינה גבוהה מכל הארצות מ"מ המים המקיפין את א"י הם יותר עמוקים משאר המקומות ומשו"ה היא גבוהה מכל הארצות.

ובהגהות ר' ארי' ליפקין בסוף ברייתא דמזלות מביא דברי הגר"א הנ"ל, וכתב ולכאורה הוא לא כדרך התוכנים אבל נראה שאין כאן שום מחלוקת והכל אמת, כי מפורש בקרא בראשית ויקרא אלקים ליבשה ארץ ולמקוה המים קרא ימים וא"כ רק היבשה הוא הנקרא ארץ והוא מרובע פ' שטח היבשה ובקצוותיה מקום גבולה שבין היבשה ובין המים הוא מרובע ממש בצלעות ובזוויות כמו שנראה במפת הארץ את קצוות היבשה איירי ששם הם יושבים ואפי' אם היא בת ה' או ו' רחות ג"כ הוא מרובע כידוע בדין הציצית שגם בגד בת ה' ובת ו' ג"כ חייב בציצית עי' מנחות מ"ג ב' ובזה הכל מודים ואין כאן מחלוקת כלל עכ"ד. אמנם קשה שהרי אומרים מארבע כנפות הארץ משמע שיש ד' זוויות וי"ל.

### לקחו ביד או בכלי

"ויבאו עד נחל אשכל ויכרתו משם זמורה ואשכול ענבים אחד וישאהו במוט בשנים ומן הרמנים ומן התאנים" (שלה יג, כג)

יתכן שבזמורה זו היו כמה אשכולות והם לקחו רק אחד או שה' רק אשכול אחד ע"ג זמורה זו, ובאמת בדרך כלל משתמשים בלשון כריתה לכריתת עץ שלם ולא לקציצת פרי. וכשנבחנו בני ישיבת היכל טוביה [בערב ת"ב תשע"ו] אצל רבנו שאל אותם האם חתכו את הזמורה ביד או בכלי?

### נתרם לעילוי נשמת הרבנית הצדקנית מרת תמר שטיינמן ע"ה

במלאות ט"ו שנים לפטירתה

וכך חרט רבנו על מצבתה: פ"נ האשה הצנועה מרת תמר שטיינמן ע"ה בת הרה"ח ר' שרגא שמאי קורנפלד הי"ד חניכה בנות ישראל ליראת שמים, לא הלכה בגדלות, מקבלת כל אדם בסבר פנים יפות, נלב"ע כ"ה סיון תשס"ב תנצב"ה.

### היש בה עץ

"וראיתם את הארץ מה הוא ואת העם הישב עליה החזק הוא הרפה המעט הוא אם רב" (שלה יג, כ) ופרש"י 'אם יש בה אדם כשר שיגין עליהם בזכותו, עי' שפ"ח. ועוד י"ל דבפשוטו קשה שהרי ארץ שאין בה עצים זה מדבר. והתרגום יב"ע מפרש שהכונה אם יש שם עצי מאכל, ובספורנו מפרש אם יש שם מ' המינים שנשתבחה בהם א"י.

והנה מה שלא מזכיר בדבריו חטה ושעורה י"ל כיון שהם אינם עצים, אמנם למ"ד בברכות מ' א' דעץ הדעת הי' חטה ע"כ שנקרא עץ. והדמיון של אדם כשר לעץ פרש"י בקהלת (יא, ג) שמינין מכוחו כעץ המסיך על הארץ.

והנה אדם כשר אצל עכו"ם הכונה ששומר ז' מצוות בני נח. וצ"ב הרי הקב"ה הבטיח לבניו את הארץ וגם בני"ו היו טובים יותר מהכשרים שבעכו"ם השומרים ז' מצות. ובתחילת פרשת בשלח

(יג, יז) כתיב ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים וגו' פן ינחם העם וגו' ולא כתוב שא"א עדין להכנס לארץ ישראל משום שאיוב חי. ואולי אם יש צדיק בא הם לא יכבשו את מקומו בלבד וכמו ששנים רבות לא כבשו את היבוסים שהיו בירושלים, או י"ל דאע"פ שבנ"י יותר טובים מהם מ"מ כיון העכו"ם היו מוחזקים בארץ יותר קשה לגרשם אם יש להם זכות של אדם כשר. ויל"ע אם משה אמר למרגלים לחפש בכל א"י אם יש אדם כשר?

ואולי הבין שאם יש שם אדם כשר הוא מפורסם אמנם בגמ' משמע דהתכוין לאיוב (עי' רש"י להלן י"ד ט') והם ידעו על מי הכונה. (ובדברי התעוררות לפואת רבנו [כסלו תשע"ז] בבית הכנסת בני תורה בהר נוף) העירו מלשון הגמ' (ב"ב טו, א) 'היש בה עץ. מי דמי? הכא עוץ, התם עץ! הכי קאמר להו משה לישראל: ישנו לאותו אדם,

ששנתיו ארוכות כעץ ומגין על דורו כעץ. דמבואר בגמ' דכה המגין על דורו הוא דוקא במי ששנתיו ארוכות, וכנראה דריבוי השנים במעשים טובים זה נותן כוח להגין על כל הדור, ולכן יש חובה להתפלל יותר על מי ששנתיו ארוכות להגן על דורו ואיוב האריך ימים כמבואר בחז"ל).

### קנין חזקה בפירות

"ומה הארץ השמנה הוא אם רזה היש בה עץ אם אין והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ והימים ימי בכורי ענבים" (שלה יג, כ)

צ"ב למה הם צריכים להתחזק בשביל לקחת פירות? והרמב"ן מפרש שלא יפחדו בלקחם מפרי הארץ פן יכירו בהם שהם מרגלים.

וצ"ב למה חשבו שיחשדו בהם בריגול וכי מרגלים לוקחים מפרי הארץ. והתרגום יב"ע מפרש דוהתחזקתם הנו שיעשו חזקה, וכן אכילת הפירות הי' לצורך זה וצ"ל שיעשו החזקה עבור כל ישראל.

ומ"מ משמע שהם לקחו את הפירות בלי רשות, וכן משמע ממש"כ הכלי יקר דלפי הימים ימי בכורי ענבים והבעלים מקפידים על הלקיחה התחזקו והיו לאנשים כי ה' עמכם עכ"ד. והנה למ"ד בב"ק (ק"ג, א) גזל עכו"ם אסור צ"ע איך הם לקחו פירות בלי רשות? ואולי הותר להם בהוראת שעה לקחת מפרי הארץ ובמימים שריגלו את הארץ לא ירד להם מן והוצרכו להשיג אוכל בעצמם.

והנה במד"ר שיר השירים [פ"ד] על הפסוק שלחייך פרס רמנים יש מ"ד הנסכים שהביאו במשך ארבעים שנה שהיו במדבר הי' מאשכול ענבים זה הביאו המרגלים. וצ"ל המרגלים הקדישו את האשכול או דהקדש קנה מהם ולמ"ד זה אע"פ שכונת המרגלים הי' לרעה מ"מ יצא מהאשכול דבר טוב שהביאו מזה נסכים למזבח ולא שייך בזה ענין מצוה הבאה בעבירה. והנה למש"כ שהי' הוראת שעה להתיר גזל. ק"ק לומר שהביאו נסכים מאשכול זה שהרי הקב"ה שונא גזל בעולה, ועוד לדעת היראים סימן תנ"ב דאפי' למ"ד גזל עכו"ם מותר מ"מ זה לא נחשב שלכם.

יל"ע אם אפשר לעשות מזה נסכים למזבח ואולי מספיק לזה מה שמוותר להשתמש בהם. ועמש"כ באילה"ש ב"ק צ' א' רש"י ד"ה הקדש. ויל"ע אם גם בכיבוש מלחמה ס"ל ליראים כך.

“לֹא תִתְּנוּ אֶחָד מֵאֲחֵיכֶם לְבָכְיָם וְאֶחָד מֵעֵינֵיכֶם וְכוּ’ וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם” (פרק טו, לט-מ)

## סכנת הפלאפונים

בשנת תשס"ה עת שראו בנזקים הגדולים שיש לבחורים בהחזקת פלאפונים [שעדיין לא היו כשרים] כינס רבנו בביתו את גדולי ראשי הישיבות ועלו תקנות. ואז אירגן כינסו אדיר בירושלים בחודש כסלו תשס"ה בהשתתפות מרגן הגר"ש אלישיב והגר"ש וואזנר והגרמ"י ליפקוביץ והגר"ש וולבה ועוד גדולי ראשי הישיבות והאדמו"רים, ונביא כאן חלק מהדברים.

**דברי סיום ממרן רבנו שליט"א בכינוס הנ"ל:** כל אחד יודע את הסכנה הגדולה שהיא לא רק על היחידים מה שכל יחיד ויחיד הוא בסכנה, אלא גם הציבור בסכנה זאת אומרת שכל הישיבות הם בסכנה גדולה.

אין זה כינוס סתם אלא הכנס הזה צריך להיות הצלה, פשוט כנס הצלה וכפי ששמענו יש הרבה שכבר חלילה וחס ירדו מאד א"כ הסכנה גדולה ואם לא נבלום את זה עכשיו מי יודע עד היכן נגיע יש בודאי כאלה שלכתחילה לוקחים את המכשיר הזה וכוונתם באמת לדברים לא טובים ועל בחורים כאלה אין מה לדבר שבודאי אין להם שום מקום בישיבה, אבל רוב הבחורים הם מסתמא לא ככה רק שכל אחד חושב על עצמו אני ח"ו אני לא הולך להסתכל בדברים הגרועים וככה מסתמא חושבים רוב הבחורים שהרי רוב רובם של הבחורים לא חשודים לעשות בכונה רק שהוא בטוח בעצמו שהוא לא ישל, ולזה צריך להוסיף רק דבר אחד. הגמ' בסנהדרין דף כ"א ע"ב אומרת אמר רב יצחק מפני מה לא נתגלו טעמי תורה שהרי שתי מקראות נתגלו טעמן ונכשל בהן גדול העולם ומי זה גדול העולם שלמה המלך שהיה גדול לא רק בדורו אלא גדול כל הדורות והוא היה החכם מכל האדם, כתיב לא ירבה לו נשים אמר שלמה אני ארבה וכתיב ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו, כתיב לא ירבה לו סוסים אמר שלמה אני ארבה ולא אשיב וכתיב ותצא מרכבה ממצרים בשש וגו' ע"כ.

א"כ מי יכול להיות גדול יותר משלמה המלך שהיה איש גדול מאד שאין כמותו ואפי" שיהיה בטוח שלא יפול בכל זאת הוא נכשל, ואע"פ שהוא היה צדיק כה גדול מה שעד עכשיו הוא נחשב לצדיק, שהרי בסליחות אומרים עננו בזכות דוד ושלמה בנו, משמע ששלמה נשאר צדיק ואע"פ ככתוב נשיו הטו את לבבו אדם כזה גדול, לא רק גדול הדור אלא גדול העולם והיה בטוח שלא ישל ובסוף... א"כ האיך אדם צעיר יכול לומר שהוא לא יפול.

ממילא דבר כזה זה מסכן אותו בעצמו ומסכן את כל הציבור מסכן את כל כלל ישראל כי אם ח"ו אין ישיבות אז חלילה וחס אין כלל ישראל וממילא על דבר זה צריך להיות חזקים בכל החומר שאחד שלא יבין את זה... ובעצם צריך כל אחד תיכף ללכת עד כמה שאפשר ולהחזיר את המכשיר אבל אפילו אם לא יעשה את זה אם ימצאו אחד צריך להגן על עצמו מן הסכנה בכל החומר ולדעת כי אין לו מקום ואחרת ח"ו זה חורבן של הישיבות. ועל חורבן הישיבות צריך כל אחד להתנהג עם כל החומרא, ולא לעשות

שום רחמנות, האם זה רחמנות זה לא רחמנות הרי זו אכזריות, וכמו שהיה בשמים מה שהפסוק אומר שפינחס עשה כזה דבר מה שלכאורה היינו מתפללים האיך הוא עושה כזה דבר להרוג בן אדם אבל התורה משבחת אותו היות שהיה סכנה שכלל ישראל ח"ו, וכאן אצלנו ח"ו אי אפשר לדמות ולא מדובר ח"ו להרוג אבל זה מעין זה ואין לנו ברירה רק לנהוג בכל החומר כי אדם שימצא אצלו דבר זה, זה סכנה בשבילו וסכנה בשביל הישיבה וממילא כל עולם התורה בסכנה, ואם אין תורה אין כלל ישראל. הקב"ה יצילנו ויעזור שבאמת נוכל לבער את הנגע הזה שלא יהי' בשום ישיבה.

## מכתבי רבנו בחומר הענין

בס"ד, לכ' ראשי ישיבות הקדושות שליט"א. רואים אנו לנכון לשוב ולהבהיר את דעתנו אודות המכשיר הסוללרי אשר חדר למחנינו ולנישיבות הקדושות, והוא סכנה עצומה ורעתו רבה עד מאוד, ומי שמחזיקו אין מקומו בישיבה, גם הוא בגדר מחטיא את הרבים.

אי לכך אתם ראשי הישיבות הקד' אשר הופקדתם לשמור על פך השמן הטהור אשר נותר לנו לפליטה, אנא עמדו על משמרתכם בכל תוקף ועשו משמרת למשמרת על הצד היותר טוב. ונקוה שאם תעמדו על משמרתכם כראוי נזכה לטהר מחננו ונוכל להשריש בקרב התלמידים יראת שמים ולימוד התורה בטהרה כרצונו יתב' שמו.

ג.ב. הדברים אמורים להזהיר את התלמידים לא רק כשנמצאים בתוך הישיבה אלא גם חוץ למסגרת הישיבה ובבין הזמנים. וגם נבקש להעמיד את ההורים על חומרת הדבר.

\* \* \*

בס"ד, הן ידוע שיצר מחשבות לב האדם נוטה לירידה ברוחניות, וכתוב בתה"ק כי יצר לב האדם רע מנעוריו, ומבואר בחז"ל קידושין דף ל' ע"ב בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין.

ומבואר בחז"ל כי אין אפשרות לינצל מן היצר אלא בתורה, וכל מה שמתחזקים ומשקיעים עצמם בעמל התורה טוב להם וטוב לעולם, ובוזה כל עבודת היצר שלא יהיו ראשם ורובם בלמוד התורה.

והנה בכל הדורות היצר ממציא נסיונות קשים להאדם להתגבר עליו, ובדורינו השפל בעונותינו הרבים היצר פשט ללכוד מאד לומדי התורה ביחד עם ירידת הצניעות, אשר כל אחד מהם מן הגורמים להאדם לרדת מאד. וכמו שהיצר מתגבר אנו מחויבים לעשות כדי שנוכל לעמוד ולא לירד שחת, ולצורך זה התאספנו לעשות עצה איך להציל את הדור.

ואמרו בגמ' ברכות דף ו' מיום שחרב בהמ"ק אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד, והנה לומדי הישיבות אשר עליהם ועל ידיהם מתקיים הד' אמות של הלכה והם עתיד כלל ישראל, ואשר נוכל לומר עליהם "רוח אפינו" והם מבחר נפשות כלל ישראל, אליכם דברינו מופנים התחזקו מאד להסיר הדברים אשר יכולים להגיע להעבירות הכי חמורות, אשר נצטוונו אפילו ביהרג ואל יעבור, בלי שיצטרכו לנקוט צעדים כאובים מאד.

ותזכו לעלות במסילה העולה בית קל ותהי' מאושרים גם בזה וגם בבא ויהי נועם ה' עליכם.

\* \* \*

בס"ד, כ"ד באלול תשס"ה. בזמן האחרון התרבו מסיתים לדברים הגרועים ביותר ע"י המכשירים הסוללריים וגורמים לידי עונות חמורים. וכל א' מחוייב להתרחק מהם ומכיוצא בהם. א.ל. שטיינמן

להשתמש באינטרנט וכן טלפונים שאינם בקפוח רבנים יראי ה', המציאות הוכיחה כי רבים חללים הפילה, ושומר נפשו ירחק מזה.

אהרן י. לייב שטיינמן א' דר"ח מרחשון תשע"ב

## לחזק את המטהרים

בחנוכה תשס"ה הלך רבנו לישיבת בית מתתיהו עקב שקיבלו ע"ע הבחורים לזרוק את הפלאפונים ואמר שיחה: קודם כל אני שמח מאד על מה ששמעתי מראשי הישיבה כי זרקתם את הדברים הפסולים, וזה מאד משמח שהגעתם ב"ה להכרה הנכונה, ונדבר קצת ג"כ מענייני דיומא. וכאן האריך בעניני חנוכה.

וסיים: דבר טוב מאד מה שבטלו את הדברים שיכולים ח"ו להיות ההיפך, דברים שיכולים להרוס את הבן תורה, ולגרום שלא יהי' חכמי ישראל, שלא יהי' בני תורה אמתיים, ואתם צריכים כל אחד ואחד מכם להיות שמח על שבטלתם את זה, ותראו כולכם לעלות מה שיותר בתורה ויראת שמים, ומה שיותר יראת שמים, תהיו גדולים מאד, וכל אחד יכול להיות מחכמי ישראל אשר עליהם העולם עומד, וכלל ישראל ימשיך וימשיך עד שנוכה לגאולה האמתית במהרה בימינו אמן סלה.

## הסכנה משמיעת קווי נייעס

**דברי רבנו בכינוס ראשי ישיבות קטנות אור לכ"ט תשרי תשע"ג.** כולם יודעים שהענין של חינוך זה דבר מאד לא קל, ובכל הדורות זה לא היה קל, אבל ככל שהדורות יורדים הדבר נעשה יותר קשה, ובפרט בזמן האחרון שהתרבו כל מיני דברים שגורמים מאד קלקולים לבני הנוער. וביניהם מה שאומרים שהתחדש בזמן האחרון שאפשר לטלפן לאיזה מקום ולשמוע את כל הדברים הגרועים, לשון הרע ורכילות הוצאת שם רע... וכל הדברים הגרועים, וגם יש אינטרנט! כל הדברים האלה התחדשו בזמן האחרון, וגם הנוער ואפילו בגיל פחות מנוער כבר יכולים לעשות את זה, ובפרט שהם סקרנים מאד ורוצים לדעת את החדשות הגרועות האלה, ומאד צריך לטכס כל מיני עצות האיך לראות שלא יבואו לזה.

ודבר זה הורס את כל האדם, הוא לא יכול להיות כבר... לא רק שלא יכול להיות בן תורה, אלא הוא לא יכול להיות "בן אדם" כמו שצריך. וצריך מאד מאד לחפש עצות על זה האיך להשגיח על הנוער שלא יבואו לידי מכשולים כאלה.

זה מה שאני רוצה להגיד, ויותר מהדברים האלה אין מה להוסיף, הרי כולכם עושים מה שאתם יכולים לעשות, אי אפשר להגיד לכם חלילה וחס ביקורת, בודאי כל אחד עושה מה שיש בכחו, אבל זה דבר שהתחדש לאחרונה וצריך מאד להיזהר לשים לב. ופעם היה צריך לדבר על הקנאה והתאוה והכבוד, אבל היום יש דברים כאלו שבכל מקום שנמצאים אפשר להיכשל, אפילו עם דבר [מכשיר] קטן אפשר כבר להיכשל ולשמוע את כל החדשות האלה רח"ל. ממילא כל אחד ואחד צריך לדעת ולהשתדל לשים לב על התלמידים שלא יבואו לידי מכשולים כאלה, ומקווים שעל ידי ששימו לב על זה אולי יצילו מה שאפשר להציל.

הקב"ה יעזור באמת שתוכלו להציל, ותזכו לראות נחת מהתלמידים שילכו בדרך ה' במדות טובות ובדברים טובים, ויהי' לכם הרבה נחת, הקב"ה יעזור לכולכם.

## הוספות והערות לגליונות קודמים

גליון 208 פר' בהעלותך | העיר הרה"ג ר' אריה ל. שליט"א, בענין השבת אבידה של שבט דן, כתבתם שלשיטת הרשב"א בדמקום שרבים מצויים וכו' עיי"ש, ולכאן טעות הוא, שהרי הרשב"א בב"מ דף כ"ד ע"ב פסק שהרי אלו שלו רק כשרוב עכו"ם ובמדבר לא היה רב עכו"ם, ובס' אילת השחר עה"ת כתב את הד"ת הזה בשם הרא"ש, אבל גם הוא טעות עיי"ש, ונראה שצ"ל רשב"א וכוונתו לר' שמעון בן אלעזר, ויש צד בגמ' שם שאפילו ברוב ישראל הרי אלו שלו.

## פת שחרית

בכתר ראש אות ע"ד כתוב לאכול פת שחרית כדחו"ל אך שלא לאכול הרבה פת מפני שמטמטם המוח ויאכל מעט רק כדי לסעוד הלב עכ"ד.

ולא מפרש עד כמה זה מעט. ויל"ע אם מעלת פת שחרית זה דוקא באכילת לחם או גם במזונות או אפי' באורז ותמרים דזייני ועי' בפמ"ג או"ח סימן קנ"ה במשב"ז ס"ק ג' דפת בעינן מה' מיני דגן וברך לחמך וסתם לחם הכי הוי ככל לחם בתורה לאפוקי תבשיל מה' מיני דגן אי"ז בכלל פת שחרית עכ"ל. אמנם באשל אברהם שם ס"ל שאין קפידא בפת דוקא וכל אכילה ושתייה שדעתו מפוסת בה עד זמן קביעות הסעודה היא בכלל הברכה. (ימלא פי תהלתך עיונים בתפילה עמ' שב)

**ורבנו מרבה להזהיר למקורביו לזוהר באכילת פת שחרית שמבואר בגמ' כמה מעלתה, ולפני שמחפשים רפואות לחולי וכדו יש להקפיד בזה ולקיים דברי הגמ'.**

## בטחון בזה"ז

שמעתי פעם ממרן הגרא"ל שטיינמן שליט"א שאמר בשיעור בפני אברכים, דאיתא סוטה דף מ"ח כל אדם שיש לו פת בסלו, ואומר מה נאכל למחר, הרי זה מקטני אמנה, ותמהו בפניו, האם עדיין נוהג בזמן הזה? אמר להם הביאו לי משנה ברורה בהלכות סעודה סימן קנ"ז (ס"ק ד) עיי"ש בהמשנ"ב הביא ד"ו. ואמר רבנו, כי כל מה שהמשנה ברורה כותב הוא להלכה, ולא סתם מעלות בעלמא, ומשמע שזה נוהג גם כיום. (אמרי אפרים עמ' קמ"ה)

## ריבוי המים

שו"ע או"ח סימן קנ"ח סעיף י' כתב דאע"פ ששיעור נט"י ברביעית יוסיף ליטול בשפע דא"ר חסדא אנא משאי מלא חפני מיא ויהבו לי מלא חפני טיבולת ואין המכוון דוקא לעושר ממון אלא לטובה.

והנה על הנצרך לטבול במקוה לא כתוב שיש מעלה לטבול במקוה עם יותר מים ממ' סאה ומ"ש נטילת ידיים? אלא רואים בכמה מקומות שיש שייכות לידיים עם הברכה ולכן תוספת בנטילה תוסיף ברכה, אבל טבילה לא שייך דוקא לידיים ולכן לא נזכר שיש מעלה בהוספה ובאמת מהיכן המקור של רב חסדא לזה.

ויל"ע אם המעלה הזאת יש רק בנטילת מים ראשונים ושניים או אפילו אם יוסיף עוד נטילות? ויל' וכל זמן שלא ניגב את ידיו הוא עסוק עדיין בנטילה וכן יל"ע אם זה נאמר רק לנטול את ב' ידיו בשפע או אפי' אם נטל יד אחת כרגיל ואת השניה בשפע, ועוד יל"ע אם זה קאי גם על נט"י בשחרית וכן בנטילה קודם התפילה או רק בנטילה לפני אכילה. (ימלא פי תהלתך עיונים בתפילה עמ' שב)

## הפסק בנט"י

במשנה ברורה סימן קס"ו ס"ק ו' כתב בדביעבד אפילו שהה הרבה או הפסיק בינתיים אי"צ לחזור וליטול ידיו כל שלא הסיח דעתו בינתיים משמירת ידיו.

והנה הא דאין להפסיק הרי זה משום דס"ל דתיכף לנטילה ברכה קאי על מים ראשונים, וזה הרי אינו משום דבלי זה יש היסח הדעת אלא דכך היא המצוה וא"כ למה אין מחיבינו אותו ליטול ידיים, ונהי דאין איסור לאכול דהא מה דצריך נטילת ידיים הוא משום ענין אחר מ"מ כיון דיש דין לעשות תיכף א"כ למה לא נצריך אותו ליטול ידיים כדי שיהי' תיכף לנטילה ברכה, אלא דבעצם כיון דידין טהורות א"כ אם יטול זה לא יהי' עליהם דין נטילה לסעודה דהא כשידיו טהורות אין עליהם שום מעלת נטילה לסעודה.

ויש להסתפק אם זה יועיל בתור תיכף לנטילה

ברכה? והנה לאלה דמפרשי דתיכף לנטילה ברכה קאי על מים אחרונים ודין נטילה שלהם אינו כדון מים ראשונים א"כ אפשר דלגבי שיהי' תיכף לנטילה ברכה הוי סגי בנטילת מים לא כדוני נטילה שצריך במים ראשונים והיינו כגון באופן דהותר לאכול בלי נטילה כדון וירחוץ ידיו לא כדון הצריך לסעודה אם יקויים בזה תיכף לנטילה ברכה, או דרך נטילה העשוי כדון לטהר הידים הם הצריכים להיות תיכף לסעודה.

ולפי"ז אפשר לומר עוד יותר דאפילו אם יטול כדון כיון דהם לא מטהרים הידים הוי כמו ששפך סתם מים, דעליהם לא נאמר תיכף לנטילה ברכה נמצא דלא שייך להצריך ליטול ידיו כיון דלא יועיל כלל להיות כדון תיכף לנטילה ברכה ומ"מ מסתבר דיועיל כיון דעשה נטילה המועילה אם הוי צריך לנטילה הנה מבואר דהא דאין להפסיק לאלה דס"ל דאסור להפסיק בין נטילה לברכה היינו משום דתיכף לנטילה ברכה אבל אינו תלוי בברכת על נטילת ידיים.

ולפי"ז פשוט דאם הפסיק לא שייך לומר דהי' ברכתו לבטלה ולא דמי להפסק בין ברכה להמצוה או בין ברכת הנהנין להאכילה דהתם אין עולה הברכה על הדבר שבירך משא"כ כאן דההפסק בין הנטילה להברכה הוא משום דיש דין להסמיך ומ"מ יש מקום לומר כיון דהצריכו להסמיך א"כ כשלא הסמיך הוי כלא נטל כדון ונמצא דברכתו הוי לבטלה אמנם כיון דאפשר להתנות על כל היום אם לא יסיח דעתו משמירתו הרי דאפשר ליטול אפי' אם לא יסמוך.

אמנם הא גופא צריך טעם דמשמע דמיעקר הדין אפשר בלי שום פקפוק להתנות אע"פ שאינו הולך לאכול, ובביאור הלכה סימן קס"ד עמד בזה ומה שחילק צ"ע דע"כ אי"צ נטילה לפני הברכה ומה גרע כשרוצה לאכול תיכף.

והנה יש להסתפק אם זה דין בהנטילה לסמוך או דין בהברכה של המוציא לסומכה להנטילה ותיורצו של הביאור הלכה א"ש אם נאמר דזה דין באכילה ומצד הנטילה מותר לעשות אע"פ שלא יסמוך וכיון שכן אם אינו רוצה לאכול לא שייך לחייב לאכול למי שאינו רוצה כעת לאכול, ומ"מ צריך קצת טעם למה מותר ליטול כיון שיודע שלא יוכל לקיים תיכף לנטילה ברכה, ואפשר דזה דומה ללובש טלית ולא יוכל להטיל בו ציצית. והנה כתבו דמותר להתפלל על מזונו בין נטילתו להברכה דהוי קצת כעין צורך האכילה והיינו קצת משום דאינו חיוב גמור כמו ליתן לבהמתו לאכול דאסור לאכול קודם.

והנה פשוט דאחרי ברכת המוציא אסור להתפלל על מזונו הרי דאין זה צורך אכילה ולמה מותר להפסיק בין נטילה להברכה דהמוציא וע"כ דאינו איסור להפסיק אלא דמצוה שלא להפסיק, משא"כ בין המוציא לאכילה דהוי איסור משמע דאם שומע בין נטילה לברכת המוציא שאחד עושה ברכה צריך לענות אמן דהא אם לא יענה אמן עובר איסור משא"כ אם עונה אפי' אם הדין דתיכף לנטילה ברכה קאי על ברכת המוציא מ"מ אינו עובר איסור. (ימלא פי תהלתך עיונים בתפילה עמ' שב)

## שעורי רבנו בהל' נט"י

**או"ח סי' קנ"ט סעיף א' במ"ב סק"ב.** וכל הכלים כשרים בין של עץ וכו', ומ"מ העושה צורת כלי מניר או קרטון לא מסתבר להכשירו לנטילה כיון שאינו ראוי לשמש לכלי דאחר שמתמשים בו כמה פעמים הוא מתקלקל, וכלים חד פעמיים י"א ג"כ דאינם כשרים לנטילה כיון שאינם עשויים להשתמש בקביעות עי' באגרות משה וכלי פלסטיק שעשויים מנפט י"א דאינם מקב"ט כיון שזה מים בעלמא ומ"מ לענין נטילה סברא דהוי כלי, ורוב

ספלים שלנו היום הם מפלסטיק. **סק"ט.** בטל מתורת כלי, בין אם הכלי היה מיוחד למשקין או לאוכלין כמו שביארתי בבה"ל. ושם האריך דאפי' שמצינו לענין קבלת טומאה דכלי המיוחד לאוכלין לא בטל ממנו שם כלי ע"י שניקב בכונס משקה מ"מ לענין נטילת ידיים בטל ממנו שם כלי ע"ש.

**סעיף ב' אב"ל** אם נוטל דרך הנקב שרי". יל"ע הא"ך זה מועיל דהא כשנוטל דרך הנקב נמצא שבאים המים על ידיו מהמים שתחת הנקב ומהמים שמעל הנקב ומתערבין מים כשרים עם מים פסולים והאיך עולה לו הנטילה. ואפי' אם רוב המים כשרים מ"מ אפשר דיהי' תלוי בדיון ביטול ברוב האם נותן דינים בבתבטל וגם מנין נוכל לידע שהרוב הם מים כשרים.

ואפי' אם הוי בכלי מים רק עד הנקב מ"מ בשעה שבא ליטול מהנקב ע"כ הוא צריך להטות את הכלי וברגע שמטה את הכלי עולים המים גם למקום שמעל הנקב ונמצא שבשעה שנוטל באים המים מב' המקומות ושוב מתערבים מים כשהרים עם מים פסולים ולמה מהניא הנטילה.

**במ"ב סק"ב,** וכן בשאר הכלים דאינם של חרס דלא נטהרו מטומאתן לכ"ע ע"י נקב וכו' נראה ממ"א דלכ"ע מותר ליטול דרך הנקב. ולכן בספלים שלנו של מתכות מותר לכ"ע ליטול דרך הנקב.

**במ"ב סק"א.** יש מהאחרונים שכתבו דכו"ז בניקב אבל בנסדק וכו' פסול. אמנם אינו מבואר מה הוא שיעור סדק ומה נקרא נקב. **שם.** אם אין הכלי יכול לקבל עתה החמין כצונן אין ליטול בו, ושיעור חמין לענין זה מסתמא הוא דוקא יד סולדת בן. **שם.** אם מועיל לסתום וכו', נמצא דכלי עץ שניקב יכול לתחוב גפרור וכדו' בנקב ויהי' כשר לנטילה, [וכן בכלי מתכות יכול לתחוב מסמר לסתמו]. ואפשר שזפת יועיל לסתום בכלי עץ כיון שזפת מעץ הוא נעשה כמבואר במתני' דכלים פ"ג מ"ח.

**סעיף ג'** כלי שמחזיק רביעית כשסומכים אותו ואם לא יתמכוהו ישפכו המים ולא יהא בו רביעית אינו כלי. ודוקא לענין נטילת ידיים לא חשיב כלי אך לשאר דיני התורה הוי כלי גמור.

**במ"ב סק"ב.** אבל כלי שנפחתה מלמעלה ויכולה לעמוד וכו' ואם בכלי זה ניקב אח"כ נקב קטן אפי' רק כמוציא משקה בלבד יש להחמיר שלא ליטול בו. יל"ע מ"ט אין נוטלין בו דהא עד מקום שנפחת הוא עדיין כלי גמור וכמו שבכל כלי כשניקב כמוציא משקה עדיין כשר ה"נ נכשר כלי זה.

**סקי"ז.** יל"ע בכל הנך סברות אם הם רק סברות דרבנו, להקל בנטילת ידיים דקשה להבין הטעם בכל זה דמצרפים סברות דיחידה למשקה חשיב כלי ובלא יחידה לא מהני.

**סעיף ד'.** שק וקופה שהתקינן לשבת וכו'. וה"ה לשקית מנילון אין נוטלין ממנה כיון שאינה עשויה כדי לקבל משקין.

**במ"ב סק"א.** דכובע לא נעשה לקבלה כלל. והיינו דגם כשמשמשין בו אינו אלא מונח על הראש ולא להכניס את הראש לתוכו. **שם.** וכתב הח"א דבשעת דחק גדול וכו' יטול ובלי ברכה וכתב דאז יכרוך ידיו במפה. צ"ב דממ"א אי' סמכינו על הנטילה לא ליבעי מפה ואם אינו יכול לסמוך על נטילה זו מה יועיל לו מפה הא מפה אינה מועלת בכל מקום אלא כשיש לו מכה וכדו' דהחיסרון הוא בידיים שאינם ראיות ליטול אך כאן שהחיסרון הוא בכלי למה יוכל לסמוך על מפה. ואמנם הבא בדרך התירו לו לכרוך במפה כשאינו לו מים כדלקמן סי' קס"ג ואולי ה"ה כשאינו לו כלי, אך מ"מ לא התירו שם אלא כשאינו לו מים עד ד' מילין והכא לא נזכר תנאי זה.

# עולם הישיבות

## ישיבת מאור התלמוד

השומעים עמדו נדהמים ונפעמים והדיבור ניטל מאיתם, עד שאמר מישהו למרן: "זה יהיה חיזוק עצום לבחורים, שישמעו מפורש יוצא מפי מרן שכל אחד מהם יכול לדעת ש"ס", ותגובתו היתה: "אתם צודקים. אם לא לומדים לבד מספיק טוב, לפחות תהיה הזכות לחזק אחרים שילמדו הם" ובזאת נעתר לבקשה ובא לישיבה לדבר.

### לברך על בנית החדר אוכל

שח ראש הישיבה: הבונה בית חדש והקונה כלים חדשים מברך על שמחת הקנייה, ודי שיהא הדבר נתון לו אבל השוכר בית אינו מברך. והסתפקנו לענין בית הכנסת ובית המדרש ושאר ממון של ציבור מה דינם לענין ברכה זו האם כל אחד מן הציבור הוא כבעלים הקונה או שדינו כשואל בעלמא?

ונקדים דנשאלה שאלה זו על חדר האוכל של הישיבה מקמי מרנן ורבנן הגרי"ש אלישיב שליט"א [צ"ל] הגרא"ל שטיינמן שליט"א והגר"ח קנייבסקי שליט"א והשיבו דלא בריא דין בעלות זו לענין הברכה ואי אפשר לברך.

אמנם הגר"ח שליט"א אמר להיכנס לחיוב דברכת שהחיינו בדבר אחר ולכוון לפטור גם על זה, והגרא"ל שליט"א אמר להיכנס לחיוב ברכת הטוב והמטיב ולכוון לפטור.

### מדברי רבנו בכינוס בוגרים י"ז טבת תשס"ג

בודאי שכל אחד יודע שיש תועלת בזה שמתכנסים לשם שמים ורוצים לקבל תועלת, אחרי שעברו עשרים וחמש שנים, תקופה של "דור" דור שלם, כי דור נחשב, עשרים, עשרים וחמש שנים. ובמשך הדור עברו בודאי כמה וכמה וכמעט כולם קבלו תועלת במקום הזה, אי אפשר שלא קבלו תועלת! ובפרט אלה שבאים זה סימן שיש להם שייכות עדיין במקום הזה, והם לא רוצים להתנתק, ויש בזה תועלת עצומה.

גם יש בזה קצת התחדשות, שיכול כל אחד לעשות חשבון, מה עבר במשך השנים האלה, האיך הוא עלה, או ח"ו לא עלה, האיך המצב שלו, והכונה בעיקר ברוחניות! ובודאי שיש תועלת גדול מכנס כזה, שיכול להיות מזה תועלת גדולה להרבה יחידים, ואולי אפי' רובם יש להם מזה תועלת. ומסתמא כבר דברו מה שצריך לומר, רק היות וליפטר בלא כלום אי אפשר, נאמר כמה מלים. וכו'.

### עיקר מלחמת היצר היא בימי הנעורים

א"כ מה אנחנו רוצים לומר, אנחנו לא מדברים מדרגות מדאי גבוהות שלא שייך לנו, אנחנו רוצים רק לדעת, כי כל מה שעבר בגיל הזה מה שבחורים לומדים בישיבות, בין בישיבה קטנה בין בישיבה גדולה, זה גיל הכי קשה! שאז מתפתח היצר, למרות שכתוב שהיצר בא קודם, ובכר מצוה בא היצר הטוב, אבל למעשה רואים שכשנבן אדם מתבגר, אז היצר גם מתגבר, ואז מאד קשה, וזה הימים הכי קשים, ואין במה לרסן את היצר.

כתוב באגרת הגר"א [לפי נוסח אחד] שאין דבר נגד היצר רק לזכרים תורה ולנקבות צניעות, תורה זה הדבר הכי קשה. אנשים מוכנים לעשות מצות ולעשות כל מיני דברים אבל לא תורה! תורה זה הס"ם המות נגד היצר הרע, ועל זה הוא לוחם בכל הכחות. כתוב בספר דרך עץ חיים של הרמח"ל בשם רבי שמשון מאוסטרופולא שהשביע את הס"ם למה הוא לא נותן ללמוד תורה, ואמר שהכל הוא מוחל להם הכל הוא יתן, העיקר לא תורה.

וזה באמת עובד היצר בעיקר בימי הנעורים, שאז הזמן הכי ראוי שבו אדם יצמח ויגדל להיות תלמיד חכם, אז הוא שם את כל הכובד המשקל להכשיל אותו, שיהי' מה שיהי' העיקר לא תורה!

ממילא בשנים האלה שבחורים נמצאים בישיבה, זה קובע את הגורל של האדם על כל החיים, אם יצמח להיות מה שהתורה רצתה ממנו, שיהיה אדם גדול, שיהיה תלמיד חכם, או שח"ו ההיפך.

ובזה הקב"ה מאד מתייחס למעשה צדיקים, צדיקים עושים עם היצר, הרי בלי זה אי אפשר, כי בן אדם שאין לו יצר הרי זה כלום, ועיקר האדם הוא מה שיש לו יצר והוא עובד, אז על זה הקב"ה מתייחס על זה הכי חזק כאילו בשתי ידים, לא שייך אצל הקב"ה ידים אבל כאילו כל הכובד הקב"ה מתייחס אל מעשה ידיהם של צדיקים.

ויש עמנו עוד כמה וכמה שיחות וענינים על הישיבה הקדושה, אבל קצר הגליון ועוד חזון למועד א"ה.

הישיבה הוקמה בשנת תשל"ח ע"י הגאונים רבי חיים זליבנסקי זצ"ל ויבדלחט"א הגרא"י קוק שליט"א בנשיאות הגר"ש קוק שליט"א. חיבה גדולה יש לרבנו לישיבה ולראשיה והרבה פעמים טרח להגיע לישיבה.

### רה"י הגר"ח זליבנסקי זצ"ל

אחר פטירתו התבטא עליו רבנו שליט"א: "היה לנו ראש ישיבה צעיר לימים מהמועטים ומהיחידים וגם את זה איבדנו".

### שמורה מכל השפעה

ביסוד הישיבה, לפני כארבעים שנה, כלל הגרעין הראשון קבוצה מצוינת מתלמידי הישיבה הקטנה של פוניבז', תלמידי מרן הגרמ"ל ליפקוביץ זצ"ל ומתלמידי השיעור של יבדלחט"א מרן ראש הישיבה שליט"א.

בראש היוזמה לפתוח את הישיבה ברחובות עמד אז מרן הרב שך זצ"ל, שאמר כי עיר ללא ישיבה ועיר עם ישיבה אינה אותה עיר. כדי שתיהפך העיר למקום תורה חייבת לקום בתוכה ישיבה. כמו כן, המליץ בחום על הישיבה גם מרן בעל הקהלות יעקב זצ"ל.

היה זה נפלא לראות, שבשעה שפנו תלמידים באופן פרטי אל ראש הישיבה שליט"א, לשאול אותו האם להיכנס אל המקום, לא סמך על שום מידע מכלי שני, ובדק וחקר היטב כי הישיבה שמורה מכל השפעה של העיר שסביבותיה, מבחינת חיי הקדושה והחינוך בתוכה, ורק אחר שבייר את הדברים בצורה הברורה ביותר, עמד לימינה של הישיבה במסירות שלא תתואר, בכל תחומי הנהגתה - הן בעצות חינוכיות ובעצות איך לרומם את שקידת הבחורים, והן בפניה לאנשים ששמענו מבני הבית שלא היה מדרכו לפנות אליהם מסיבות שונות, ואעפ"כ כשהיה הדבר נוגע לתועלת הישיבה ולעזרה לה מבחינה רוחנית, יצא מגדרו לפנות לאנשים אלו כדי לסייע לישיבה, והיה ניכר כי האהבה לתורה וללומדיה מקלקלת את השורה.

\* \* \*

כששוחח עמו נאמן ביתו, הרב רבי יצחק לוינשטיין זל"ה באיזה ענין, אמר לו: "הן יודע אתה, כי הישיבה ברחובות היא ישיבה טובה מאוד". כסיפור הר"ר יצחק את הדברים משום "אל תמנע טוב מבעליו" לפני ראש הישיבה הגרא"י קוק שליט"א, אמר לו שהוא שמח לשמוע, אבל היה רוצה לדעת למה מכוונים דבריו, ועל סמך מה הוא אומר זאת? והוא השיב כי אכן גם הוא שאל שאלה זו את מרן שליט"א, שענה לו:

"מה השאלה, הן ביקרתי שם כמה פעמים" [על הביקורים נספר בהמשך].

המשיך הגרא"י שליט"א שאל אותי: "אני מעיד שהתלוויתי אליו בכל הביקורים שביקר בישיבה, ומרגע ירידתו מהרכב, גם בשעה שדיבר לפני כל בני הישיבה ומסר בפניהם שיעור - ובפעמים אחרות שיחת חיזוק - לעולם לא הרים את עיניו להתבונן במה שנעשה מחוץ לד' אמותיו. ואמנם קיבל בסבר פנים יפות את כל הציבור שניגש אליו להתברך. אם כן, כיצד ניתן לדעת מן הביקור על טיבה של הישיבה?" והרב ר' יצחק זל"ה ענה, כי גם הוא יודע מהנהגתו זו של מרן שליט"א שלא להסתכל על הסביבה, והוא אכן שאלו איך אפשר לדעת מביקור כזה מה נעשה בתוך הישיבה, ומרן ענה לו: "בשעה שמדברים לפני ציבור דברי תורה או דברי התעוררות, יכול המדבר להרגיש אם הציבור שומע לו, וכמה היא רמת השמיעה וההקשבה לדברים, ואני אומר לך שהתלמידים שם יש להם אוזן שומעת היטב!"

\* \* \*

בזמן חורף תשנ"ה הסתלק לבית עולמו ראש הישיבה, הגאון רבי חיים זליבנסקי זצ"ל, ולמדו בישיבה אז מסכת יבמות, וגם מרן ראש הישיבה שליט"א למד בישיבת פוניבז' לצעירים בסוף הזמן כארבע-עשרה דפים ממסכת זו ואמר עליהם שיעורים. בקשו לנצל את ההזדמנות זו ולבקשו, שכיון שצריכים לחזק את הישיבה אחר הפטירה, יבוא למסור שיעור בישיבה על מסכת יבמות.

התגובה שהיתה באותו מעמד המיסה את לבו של כל מי שעמד שם ונתנה מושגים של ענווה ושברון לב לפני השי"ת ברמה בלתי ניתנת לתיאור, וכך אמר באותו מעמד נשגב: "מה אתם רוצים ממני?! אתם לומדים יבמות בישיבה גדולה, ואני לימדתי בישיבה קטנה. הבחורים שלומדים שם, הרי כל אחד מהם צעיר ויכול להספיק ולדעת את השי"ס, ואני - וכאן פרץ בבכי קורע לב - אינני יודע ש"ס, ואינני יודע אם אני יודע דף אחד בש"ס!..."

# סיפורים נפלאים פרשת שלח

## "הטובה היא אם רעה" (יג, יט)

הארץ טובה היא אפילו אם תראו כי רעה היא... קדושת ארץ ישראל מצויה וקיימת תמיד, אלא שהיא מכוסה ונסתרת. מתחת ה"רע" השטחי שלה מסתתר ה"טוב", וכאשר נכנסים אליה אזי נחשפת הקדושה הנסתרת. (ספר הזכות)

הגאון ר' יוסף חיים זוננפלד ז"ל רבה של ירושלים היה אומר: "וראה בטוב ירושלים" - ישתדל האדם לראות רק את הצד החיובי והטוב של ירושלים.

רבי יעקב-שמשון שפירא משפיטובקה, מתלמידי המגיד ממעזריטש, יצא בשנת תקנ"ד לארץ-ישראל, ולאחר מכן חזר ויצא לעירו, כדי להעלות את בני משפחתו.

כשהתקרב לעירו החליט לעצור באחת האכסניות, ושהה שם כמה ימים. למקורביו הסביר שטלטולי הדרך גרמו לו חולשה ופניו נראות נפולות, והוא מבקש להתחזק קודם שובו העירה. תהו המקורבים: "הלא העיר קרובה מאוד, והרבי יוכל להתחזק גם בביתו?"

הזדעק הצדיק: "ומה יאמרו הבריות, שארץ-ישראל מחלישה את האדם ומכחישה את גופו? וכי אוציא חלילה לעז על ארץ-ישראל?"

## "עין בעין נראה את ה'" (יד, יד)

סיפר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, בחור בגיל 30 שפשוט לא הלך לו בשידוכים היה אובד עצות עד שהחליט שהגיעו מים עד נפש ועליו לעשות מעשה.

הוא הגיע למעונו של מרן הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א ואמר לו שלא הולך לו עם שידוכים, ענה לו ר' חיים מי אמר לך שלא הולך לך אולי הכלה שלך עוד לא נולדה.

רפו ידיו של אותו בחור וחשב לעצמו מה אני אחכה עכשיו עוד 20 שנה, הדבר היה פלא אצלו.

לאחר כחודש התחתן עם גיורת שהתגיירה חודש לפני כן, ואז הבין את שר' חיים אמר לו אולי הכלה שלך עדיין לא נולדה, שהרי גר שנתגייר כתינוק שנולד. (אמונה שלמה)

## "וימלא אחרי" (יד, כד)

כבר היה מעשה אצל הגאון רבי מאיר שמחה הכהן מדווינסק זצ"ל בעל ה'אור שמח', אשר היה לו שמש מסור ששרתו באמונה, ומעולם לא העז להמרות את פי הרב ולסור מדבריו ימין ושמאל. פעם אחת ביקש ממנו רבי מאיר שמחה שיעשה דבר מסוים אשר היה נראה מוזר ותמוה בעיניו, ומחמת כן לא שמע בקול רבו ולא עשה ככל אשר נצטווה, למחרת שאלו ה'אור שמח' האם ביצע את ההוראה שנתן לו ביום אמש, הודה השמש על האמת שלא עשה זאת כי לא הוטב בעיניו. מיד החל לגעור בו רבי מאיר שמחה ואמר, מעולם לא היית נאמן אלי, ומעודך לא שמעת לקולי... ויתמה השמש בעיניו, רבי קדוש, על מה יצא הקצף ומה חרי האף הגדול הזה, הרי שנים רבות שאני ממלא אחר רצון הרב מבלי לזוז אפילו כמלא נימה מדבריו, ורק בזו הפעם שלא שמעתי בקולו כאשר הייתה באמנה עמי, וכי על פעם אחת מגיע לי קיתון של רותחין כזה... נענה לו רבי מאיר שמחה, אם אכן לא עשית את בקשתי כי בדעתך לא הבנת אותי, נמצא שכל עשיותיך עד עתה לא היו כי כך ציוויתי אותך, אלא כי כך הבנת בשכלך, ונמצא כי מעולם לא שמעת לקולי אלא הלכת אחר שכלך... (באר הפרשה)

## "ויוציאו דיבת הארץ" (יג, לב)

מסופר על יהודי אחד שבא מארץ ישראל והגיע לוואלוז'ין, קיבל אותו הגה"ק הנצי"ב זיע"א בסבר פנים יפות, אירחו על שולחנו, ושאל אותו למצב היישוב בארץ ישראל. החל להלל לקטרג על המתיישבים החדשים. הפסיקו הנצי"ב ואמר: דיבת הארץ רעה אינני רוצה לשמוע, אמר היהודי אבל מה שאני אומר אמת הוא. אמר לו הנצי"ב גם המרגלים דיברו אמת, אחרת היו נקראים שקרנים ולא מרגלים.

## "ויוציאו דיבת הארץ" (יג, לב)

המתווך הנמרץ נעמד ליד הדלת הנעולה, הוציא מכיסו צרור מפתחות, פתח את הדלת, והזמין פנימה את הלוקח להתרשם מהדירה.

הנה הסלון גדול ומואר, המטבח יפה ומושקע, חדרים גדולים ומרווחים, מרפסות שירות שימושיות, כפי שאתה רואה כמו עיניך דירה מתוכננת היטב.

לאחר הסיור ברחבי הדירה תלה בו המתווך מבטו ושאל: "נו, מה דעתך? הדירה מצאה חן בעיניך?"

"כן, אבל..." החמיץ הלוקח פניו.

"אבל מה?" תמה המתווך, "הרי הדירה מוצלחת מאד. מחירה סביר מאד. מה רע?"

"יש פה הרגשת מחנק, ריח של טחב, רושם של הזנחה..." גמגם הלוקח.

"איך לא שמתי לב" היכה המתווך על מצחו, "הרי החלונות סגורים. הדירה עומדת זמן רב סגורה ובלתי מאווררת. אפתח את כל החלונות, גם הדלתות של המרפסות ותוך דקות אחדות תוכל להרגיש שמשב רוח רענן נכנס פנימה..."

## "ויהושע בן נון וכלב בן יפונה חיו מן האנשים"

### ההם" (יד, לח)

לשון הפסוק "חיו מן האנשים ההם", על כך שיהושע וכלב לא מתו כשאר המרגלים, טעונה ביאור. שכן היה נכון יותר לומר "לא מתו", ולא להדגיש את העובדה שנותרו בחיים בשונה מן האנשים ההם".

רש"י כבר הרגיש בכך ומבאר בלשונו הזהב: "מה תלמוד לומר 'חיו מן האנשים ההם'? אלא מלמד שנטלו (יהושע וכלב) חלקם של מרגלים בארץ וקמו תחתיהם לחיים" (על פי דברי הגמרא בבבא בתרא קיז:).

בבית מדרשו של הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב, הסתופף יהודי ירושלמי "רגיל". ליהודי זה היה שכן שקינא בו ללא הרף, ואין לנו ידיעה מדוע ועל מה אירע הדבר, אך כך היה מעשה,



## סיפורים נפלאים פרשת שלח

### "ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת..." (טו, לב)

חז"ל אומרים שהמקושש התכוון לשם שמים, המטרה הייתה שבני ישראל ידעו כמה חמור חילול שבת. האם אכן היה מעשהו צודק, טוב ומועיל? בעיירה ליובאן שברוסיה היה מוסר (מלשין) שלפני פטירתו ביקש שיקברוהו מאחורי הגדר בקבורת חמור שתהיה קבורתו זו כפרה על עוונותיו.

הרב המקומי שהיה הג"ר משה פינשטיין זצ"ל קבע, שעפ"י דין אסור לקבור כך אדם ולכן קברוהו כרגיל, לאחר מספר ימים באה משלחת מטעם הממשלה, פתחה את קברו וסגרה. לשאלת החברא קדישא מה הביא אותם לכך, אמרו, שהמוסר השאיר מכתב שהוא יודע שיקברוהו בביזיון בגלל שירותו למדינה ומבקש להענישם, ובזכות שמירת ההלכה ניצלו מסכנה גדולה.

מעשה במלך ששיגר אחד משריו למדינה ידידותית והתנה אתו שלא יסכים לשום התערבות.

במעמד מאד מכובד שנערך לכבודו הציע לו המלך המארח להתערב אתו על כך שאין לו לשר גיבנת, לצורך כך יאלץ לפשוט את בגדיו העליונים, ואם הוא צודק יקבל מיליון רובל לאוצר מלכו, הלה חשב שיקבל אות כבוד על הסכמתו להתבזות תמורת הון עתק לחצר המלכות, הוא התפשט והראה שאין לו גיבנת ואכן קיבל מיליון דולר וחזר לארצו בשמחה. כשבא לפני המלך ופניו קורנות שאלו המלך האם התערבת, ענה השר אכן כן והנה מיליון הדולר שקבלתי משוטים אלו תמורת ההתערבות הטפשית, פני המלך התכרכמו ואחר כך האדימו.

שוטה שכמותך אמר לו הן אני התערבתי עם המלך המארח, שאם יצליח להפשיט את השר שלי אתן לו שני מיליון דולר, וכדי בזיון וקצף. (מכון מן המים משיתיהו)

### "ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם" (טו, לה)

מעשה בבן ישיבה שבא לפני הגאון בעל הקהילות יעקב זצ"ל, ושאל האם יוכל לעסוק ברישום תלמידים לחינוך תורני, שיש בזה משום הצלת נפשות.

ענהו הקה"י "שב ותלמד!"

מהר להבהיר: "לא התכוונתי בתקופת הלימודים. שאלתי על ימי 'בין הזמנים'! ענהו הסטייפלער: "בבין הזמנים, אפשר..." הודה וביקש לצאת, קרא לו הקה"י שישוב.

חזר, ורבינו נטל בידיו הקדושות את הציצית שבבגדו, והראה לו. הצביע על אחד החוטים, ואמר: "רואה אתה, חוט זה הוא 'השמש'. הוא היוצר את החוליות, והופך את החוטים לחפצא של מצוה! בתחילה, הוא היה הארוך מכולם. אך מה אירע, הוא הסתובב סביבם ליזכותם. הסתובב והסתובב, וככל שהסתובב הלך והתקצר, עד שנהיה קצר כמותם..." - ופטרו לשלום... (הגש"פ הקהילות יעקב)

שהיהודי סבל מרורות מרעהו ומדי תקופה היה נכנס לרבו לשפוך בפניו את סאת ייסוריו מהמתנכל לו.

הרה"ק מלעלוב הרגיעו וחזיקו באמונה, עודדו להיות מהנעלבים ואינם עולבים, שומעים חרפתם ואינם משיבים, ניחמו בדברי עידוד שיום אחד הכל יעבור, וכך חלפו מספר שנים כשהצקות לא פוסקות, הרבי מחזק והיהודי אזור כח להמשיך.

הגיע האיש לפרק המשיא את בנו ונאלץ לצאת לחו"ל בכדי לזכות יהודים במצות הכנסת כלה, בכדי שיוכל לעמוד במעמסה הכלכלית של השאת צאצאיו. בעת שירד מהמטוס שם פעמיו אל האכסניה, כשכל רצונו הוא לנוח מטרדות הדרך ולמחר יתחיל במטרה שלשמה הגיע הנה.

המקום היה זול וישן, משכך היו חדרי הנוחיות משותפים בכל קומה לכולם. ויהודי זה כאשר נכנס לשם, מצא על הרצפה ארנק תפוח וגדוש בעשרות אלפי דולרים!...

מכיוון שאבידת הגוי מותרת, ועיר זו רובה נכרים היו, הרי אלו שלו. אבל כדי שלא ייתפס, החליט האיש להוציא את השטרות, להיפטר מהארנק ולפזר את השטרות בין חפציו למקרה של ביקורת. שאכן הגיעה: השוטרים עברו בחדרים ובדקו אורח אחר אורח ואף למזוודתו של היהודי הגיעו. שטרות הדולרים נמצאו במספר מוקדים וחשדם התעורר.

היהודי לא איבד עשתונות: "אני גביר גדול ויש לי עסק בשם 'כולל גליציה' בירושלים, זו הסיבה למקור הכסף הרב. כדי שלא ישדדו אותי התאכסנתי במקום זול ופיזרתי את השטרות בין חפציי. אבל אם אתם לא מאמינים - תתקשרו לירושלים ותבררו..."

לא היה לו הרבה מה להפסיד. או שיאמינו לו, או שבכל מקרה הוא ייעצר. השוטרים התייעצו ביניהם והרימו טלפון לירושלים, באותם ימים לא בכל בית היה קו טלפון והם התקשרו לכולל גליציה, אמצע הלילה בארה"ב, שעת בוקר פעילה בכולל.

על הקו היה לא אחר מאשר השכן שירד לחייו. אך שמע שמארה"ב רוצים לברר על אמינותו של השנוא עליו, נזדעק בלי לחשוב: "אל תאמינו לו! הוא עשיר גדול! אל תיתנו לו אגורה!" וטרק את הטלפון...

דווקא בשל העובדה שירדו לחייו, הוא חזר ארצה עם סכום נכבד בלא להשקיע מאמץ וחיתן את צאצאיו בכבוד ובהרווחה.

על פי מעשה זה ניגש לדברי אור שבעת הימים, רבינו ישראל בעל שם טוב הק', שהובאו בספר "בן פורת יוסף": יהושע וכלב אכן ניסו להילחם בעצת מרגלים, הם עשו השתדלויות שונות וספגו גינויים על כך באופן חד ובטוה מכל העדה שביקשו אף לרגום אותם באבנים.

דווקא מאלו שפגעו בהם כל כך, זכו יהושע וכלב בסופו של דבר לרשת "חיות". הם "חיו מן האנשים האנשים", על חשבונם וירושתם הרוחנית.

לנו נותר לזכור את זה בפעם הבאה שיכאב לנו מהתנהגותו של אי-מי...

(במחשבה תחילה)

**סיפורים נפלאים  
פרשת שלח**

# ליקוטים נפלאים פרשת שלח

## "והברון שבע שנים נבנתה לפני צען מצרים" (יג, כב)

אפשר שבנה חם את חברון לכנען בנו הקטן קודם שיבנה את צוען למצרים בנו הגדול? אלא שהיתה מבונה בכל טוב על אחד משבעה בצוען (רש"י בשם גמרא סוטה ל"ד). לפי זה אין פירוש המלה "שנים" כפשוטה, אלא מלשון "משנה" - כפילות, היינו: פי שבע יותר טוב מצוען. ברם, עדיין קשה: אפשר שבנה חם לבנו הקטן פי שבע יותר טוב מכפי שבנה לבנו הגדול? אלא בידוע שהעולם מתפתח ומשתכלל יותר ויותר עם התקדמות הזמן, ומוכן אפוא כי דווקא משום שבנה לבנו הקטן בזמן מאוחר יותר הייתה העיר טובה ויותר משוכללת.

## "וילכו ויבאו" (יג, כו)

וברש"י הק' להקיש הליכתן לביאתן, מה ביאתם בעצה רעה אף הליכתן בעצה רעה, ויש להקשות, שלכאורה רש"י סותר את עצמו, דפירש לעיל, 'כולם אנשים' כל אנשים שבמקרא חשובים ואותו שעה כשרים היו, וא"כ איך פירש כאן אף הליכתן בעצה רעה, אלא יש לומר, שחז"ל אמרו מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, אבל מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה, וכשהלכו עדיין היו כשרים למרות שהיה להם אז רק מחשבה לא טובה בשליחות הזה, אבל היות שהקב"ה לא מצרף מחשבה למעשה לכן נקראים כשרים, אולם אח"כ שהשלימו המעשה שלהם לרעה, אז מעניש ה' גם על המחשבה הלא טובה, ואז מקיש הליכתן לביאתן. (קרבן לדוד)

## "וילכו ויבאו אל משה ואל אהרן ואל כל עדת בני ישראל וגו' ויספרו לו ויאמרו באנו אל הארץ... אפס כי עז העם... ויהס כלב את העם" (יג, כו-ל)

פתח הכתוב לספר כי באו המרגלים "אל משה ואהרן ואל כל עדת בני ישראל" ולבסוף "ויספרו לו" רק לאחד בלבד? ולא עוד אלא שלא פירש לנו הכתוב מי היה "לו" זה שלו סיפרו המרגלים לשון הרע שלהם. אלא זה דרכם כסל למו של מוציא דיבה, בעלי לשון הרע, שאינם מספרים מה שמספרים בקול רם ובפומבי, אלא מסודדים סוד לכל אחד ואחד באוזנו, כדי להגדיל את הרושם ולהאדיר פעולת הלשון הרע.

זה שאומר הכתוב "ויספרו לו" שלחשו כאילו מתוך זהירות שלא ישמעו אחרים, לכל אחד ואחד לתוך אוזנו את הסוד הגדול והנורא "אפס כי עז העם היושב בארץ". בסודי סודות ובמחתרת הפיצו דיבתם, אבל בגלוי "אל משה ואל אהרן ואל כל עדת בני ישראל" סיפרו כביכול בשבח הארץ.

## "שלח לך אנשים" (יג, ב)

למה נסמכה פרשת המרגלים לפרשת מרים לפי שלקתה על עסקי דיבה שדברה באחיה ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר (רש"י)

צריך להבין, למה אמרו חז"ל ולא "לקחו" מוסר, מתאים יותר היה לכתוב ולא למדו? הערה זו העיר הגה"צ רבי זאב (וועלוועל) איידלמן זצ"ל בהיותו על ערש דווי בביה"ח. ותירץ: מוסר לא מספיק ללמוד. יש אדם שיכול לשמוע דברי מוסר, לראות, להסכים ולהנהן בראשו ודי לו בזה. אולם, מטרת המוסר הינה לקחת ולקיים הלכה למעשה. התביעה על המרגלים הייתה כך, אדם שראה דבר שכה מלמד וממחיש, שהגדולה שבגדולות, מרים הנביאה, על תביעה דקה שבדקות לקתה, כי היה בזה משהו לשון הרע, לא מספיק לראות ולשים לב, אלא להתעורר ולקחת צידה לדרך הלכה למעשה.

והביא דברי המדרש בפרשה שדרשו על המרגלים את הפסוק במשלי "כחומץ לשינים כעשן לעינים כן העצל לשולחיו" ושאל: לא מצינו שהמרגלים היו עצלנים? אלא הביאור הוא דישנם שני מיני עצלות ישנה עצלות של כבדות הגוף ויש עצלות המחשבה ואצל המרגלים כאשר ראו את מעשה מרים ולא התבוננו לקחת למעשה, זה נבע מעצלות המחשבה. (אבני יחיאל עמ' יב)

## "שלח לך אנשים" (יג, ב)

ברש"י - למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים, וכו' ויש להבין, אם מעשה המרגלים היה ממש אחר מעשה מרים, אם כן מדוע שאל רש"י הק' למה נסמכה, הרי בדרך כלל התורה נכתבה לפי סדר המעשים, ואם תמצוי לומר שלא היה הסיפור של המרגלים לאחר מעשה מרים, א"כ איך עונה רש"י על השאלה הנ"ל שהיה למרגלים ללמוד ממרים שלקתה על שדברה במשה והם לא למדו מוסר ודברו על ארץ ישראל, הרי זה בכלל לא היה באותו זמן.

ויש ליישב, שבאמת זה כן היה באותה תקופה, רק אנו רואים בפרשת בהעלותך, שהתורה הקפידה לא לכתוב שתי עבירות גדולות אחד אחר השני, כמו שכתוב שהפסיק עם "ויהי בנסוע הארון" בין פורענות לפורענות, ועל זה כתב רש"י, למה כאן לא הפסיק וכתב כן פורענות אחר פורענות, מרגלים לאחר מעשה מרים, וע"ז עונה, מפני שהיה להם ללמוד מוסר ממרים, שאסור לדבר לשון הרע, והם לא למדו. (אמרי אמת)

לעי"נ הרה"צ

פנחס בן ר' בנימין ביינוש  
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

# ליקוטים נפלאים פרשת שלח

וזהו: ויהושע בן נון וכלב בן יפונה, 'מן התרים את הארץ קרעו את בגדיהם', קרעו את הבגדים של אלו שתרו את הארץ... (שיח הפרשה)

## "ועתה יגדל נא כח ה' כאשר דברת לאמר סלח נא לעון העם הזה" (יד, יז-יט)

כאשר הרשעים מטיבים את דרכיהם ושבים בתשובה, מתקדש שמו של הקדוש ברוך הוא, שלאחר שמרדו בו, חזרו והיטיבו דרכיו, ונתרבה כוח הקדושה בעולם באמצעות ביעור כוח הרע. ולכן אמרו חכמינו 'במקום שבעלי תשובה עומדים, אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד' כי בעלי התשובה זוכים לקדש שמו יתברך בדרגה נעלה יותר.

ענין זה רמוז בפסוק בפרשתנו - 'ועתה יגדל נא כח ה' כאשר דברת לאמר, סלח נא לעון העם הזה כגדל חסדך, ויאמר ה' סלחתי כדברך', שהרי אמרו חכמינו שכל מקום שנאמר 'ועתה' זה רמז למצוות התשובה, וביקש משה שה' יקבל את תשובתם של ישראל ויסלח לעוונם, שעל ידי כך יגדל כוחו ושמו יתברך. ולפי זה יתבאר מה שנאמר בהמשך 'ואולם חי אני וימלא כבוד ה' את כל הארץ' שעל ידי התשובה יתקדש שמו ויתגדל כבודו של השם יתברך. (אור החיים)

## "ועבדי כלב עקב הייתה רוח אחרת עמו" (יד, כד)

לכאורה היה צריך לומר 'רוח אחר', ומה היא 'רוח אחרת'? אלא כתוב בספר תב"נ שרוח אחרת הכוונה למרים הנביאה אשת כלב שהיא הרי כבר נענשה על עוון לשה"ר וכדאיתא ברש"י למה נסמכה פרשת המרגלים לפרשת מרים שהיה להם ללמוד לא לדבר לשה"ר, והיא הזהירה את בעלה 'כלב' שלא ילך ויכשל בעצתם לדברה סרה ולשה"ר על ארץ ישראל הק', ולכן ניצל.

## "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם" (טו, לט)

הרה"ק רבי אהרן ראטה בעל "שומר אמונים" זיע"א אמר: כשאדם הולך ברחוב ומזדמנת לו הסתכלות אסורה, והוא מתגבר על יצרו ועוצם את עיניו מראות ברע, ואינו מסתכל, אותו זמן היא שעת רצון בשמים, וכל מה שהאדם ההוא יתפלל אז ויבקש מאת ה' יתברך, סגולה שתפילתו תתקבל ברצון.

## "ולא תתורו... למען תזכרו... (טו, לט)

חסיד שהיה למדן התלונן אצל ה'קוצקער' שאינו זוכר את לימודו. אמר לו: סגולה נפלאה יש בתורה לזיכרון: "ולא תתורו... למען תזכרו..."

א גו ט ש

לא כן כשבא כלב להשיבם "ויהס כלב את העם", וכשהשתררה דממת השתיקה ויכלו כולם לשמוע דבריו, הכריז באומץ רוח ולב: "עלה נעלה וירשנו אותה כי יכול נוכל לה". (על התורה)

## "ויהס כלב את העם..." (יג, ל)

הגמ' במס' סוטה ל"ח אומרת שבתחילה ניסה יהושע להתווכח עם המרגלים אבל הם השתיקו אותו באומרם: וכי ראוי יהושע שאין לו בנים שידבר בפנינו!?

לכאורה, הטענה הזו שליהושע אין בנים צריכה להוות סיבה שהוא כן ידבר בפני העם אודות ארץ ישראל. למה? היות ואין לו בנים העתידים ליטול חלק ונחלה בארץ, אז אין לו כל נגיעה לענין ארץ ישראל וממילא כל דיבורו יהיה אובייקטיבי. א"כ מדוע השתיקו את יהושע?

מסביר הגר"ש אלישיב זצ"ל: הגמ' (יבמות ס"ד) אומרת שלומדים מאברהם אבינו שישבת ארץ ישראל יש בה זכות שגורמת להוליד בנים. זה מה שטען העם כלפי יהושע: הסיבה שהוא מבקש להיכנס לארץ ישראל זה כדי שזכות הישיבה בארץ תגרום לו להוליד ילדים. ואין לך נגיעה גדולה מזו. ולכן השתיקו את יהושע.

## "עלה נעלה" (יג, ל)

"אפילו בשמים והוא אומר עשו סולמות ועלו שם, נצליח בכל דבריו" (רש"י).

מה רעיון הוא זה, לעשות סולמות ולעלות השמימה? ברם, בספר דברים (א, כ"ט) אמר הכתוב, שאמרו המרגלים על ארץ-ישראל: "ערים גדולות ובצורות בשמים" - ועל כך השיב להם כלב ואמר, שאפילו יצווה משה רבינו לעשות סולמות ולעלות על הערים הגדולות עד לב השמים, גם אז נצליח.

המרגלים טענו: "ארץ אוכלת יושביה" (פסוק ל"ב) - שאי אפשר לישב בה בארץ זו במקום אחד, אלא מן ההכרח להיות בה תמיד בבחינת עולה, שחייב אדם לעלות במדרגות הקדושות ואם לא כן הריהו נופל מטה. והרי עליה מתמדת כזו היא עבודה קשה לאין-שיעור ומי יעצור כוח להגיע לידי כך? על כך השיב כלב: "עלה נעלה - נעשה סולמות" - הן לא בבת-אחת חייבים להעפיל השמימה, אלא קמעה-קמעה, מעלה אחרי מעלה, כדרך שעולים בסולם, נשתדל לעלות עד אשר נגיע אל מדרגת-הקדושה העליונה. (מעיינה של תורה בשם הגה"ק מאוסטרובצה)

## "ויהושע בן נון וכלב בן יפונה מן התרים את הארץ קרעו את בגדיהם" (יד, ו)

פירשו חסידים בשם הרבי מקאצק, שבוודאי המרגלים הלכו עם מלבושים חשובים, כמנהג ראשי בני ישראל, אך כיון שחטאו ודברו בגנות ארץ ישראל אין הם ראויים לחלוקא דרבנן, על כן יהושע וכלב קרעו להם את הבגדים...

גיליון מס' 234 | פרשת שלח  
תשע"ז שנה חמישית

גליון זה יו"ל לזכר נשמת אבי מורי  
הרב אברהם זעליג בן הרב הנוך הענק זצ"ל  
ואמי מורתי הינדא בת ר' פסח יוסף זצ"ל  
מוקדש ע"י בנם פסח יוסף קראהן-ניו יארק

# דברי שי"ח

## ממרן שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

### דבר העורך

השבוע חל יום היארצייט של  
הגאון רבי ניסן יוסף לשינסקי זצ"ל  
מראשי ישיבת ברכת אפריים.

זמן קצר לאחר פטירתו נגלה  
בחלום לאחר מבני המשפחה  
ושאל מה עם העליה שקיבלתי  
בבית הכנסת.

התברר שתקופה לפני פטירתו  
היה בשבת שם בביהכ"ס וקיבל  
עליה ובמוצש"ק העביר את  
תרומתו וכנראה נשכח הדבר  
והכסף לא הגיע ליעדו ובא בחלום  
לשאול מה עם התשלום,

וכשסיפרו זאת קמיה יבלחט"א  
מרן שר התורה שליט"א אמר שלא  
כל אחד זוכה לכך לבוא בחלום  
ורק מי שהקפיד כל ימיו בממונות  
בזהירות וזריזות הוא זוכה לכך  
להשלים דבריו בעוה"ז. "והחי יתן  
אל לבו".

בברכת שבת טובה  
במקום שלום

### פשט על הפרשה

"ועבדי כלב וגו' והביאתיו אל הארץ אשר בא שמה וזרעו יורישנה" (יד, כד)

עי' רש"י שפי' דאין לומר לשון ירושה דהול"ל יירשנה אלא לשון גירושין,  
וצ"ע הא כתיב בריש שופטים ויתנו לכלב את חברון וירש משם את שלשה  
בני הענק א"כ כלב בעצמו הורישו ולא זרעו וכן ביהושע י"ד אמר  
והורשתים ע"ש. ולולי ד' רש"י אפשר לומר דלעולם לשון ירושה היא  
(ובתרגום יש בזה גירסות כמ"ש רש"י) ויתבאר ע"פ הגמ' ב"ב ק"ז שכל נחלות  
חיים יורשים מתים וכאן מתים יורשים חיים דהיינו שנתחלק לבאי הארץ  
וחזרו והורישו ליוצאי מצרים וחזרו יוצאי מצרים והורישום לפי החשבון  
ע"ש והנה מכל יוצאי מצרים לא הי' שום א' רק כלב (דליהושע לא היו לו בנים)  
וא"כ כשבניו החזירו לו ששאר לו שהרי עדיין חי (חוץ מחלקו שהגיע לו מצד  
עצמו שגם הוא הי' מיוצאי מצרים) ולכן הגיע לו כל עיר חברון (היינו שדה העיר  
וחצרי' כמ"ש בב"ב ק"ב ב') משום שהיו יו"ח מרובין והורישו לו הרבה (ואע"ג  
שנטל ע"פ ה' מ"מ נטל לפי החשבון) וזהו וזרעו יורישנה דהיינו שיורישו לו את  
הארץ ולכן יהי' לו את הארץ אשר בא שמה דהיינו כל חברון וכמ"ש בפ'  
דברים ולו אתן את הארץ אשר דרך בה וביהושע י"ד אם לא הארץ אשר  
דרכה רגלך בה וגו' ועתה תנה לי את ההר הזה אשר דבר ה' ביום ההוא וגו'  
והורשתים כאשר דבר ה' וגו' ויתן את חברון לכלב בן יפנה לנחלה.

י"ל טעם שנשמכה פ' נסכים מיד אחר מעשה דמרגלים (ועיי' רש"י) משום  
שאמרו בשהש"ר פ"ד י"ב ג' (ע"ש במתנ"כ ובמהר"ז) מהיכן היו ישראל מנסכין  
יין כל מ' שנה שהיו במדבר מהאשכול שהביאו המרגלים [דבק"צ לכו"ע קרבו  
נסכים במדבר כמ"ש רש"י ותו' בקדושין ל"ד א'] ולכן אחר מעשה דמרגלים  
שהביאו האשכול נאמר פ' נסכים.

(טעמא דקרא)

### עלי שי"ח

#### "בת מצוה בגיל 12"

בשנים האחרונות התפשט נוהג בבתים רבים לערוך מסיבת בת מצוה לבת המגיעה  
לגיל שתים עשרה, יש שעורכים מסיבה של ממש באולם שמחות, מהם עושים  
משהו צנוע בבית, אלו ואלו עושים חגיגה. בספרי השו"ת בדורות הקודמים כמעט  
שאין התייחסות לכך, ורבינו מרן שליט"א כבר נשאל על כך לראשונה לפני למעלה  
משלושים שנה, ולאחרונה דיבר על זה שוב.

רבינו סבור כי אין ראוי לערוך מסיבה גדולה מטעמי צניעות, ואם רוצים לערוך  
מסיבה מצומצמת לידיים שבבית אין בכך איסור. ולפני כחמש שנים, בחיי אשתו  
הרבנית בת שבע ע"ה אירע ואחד הנכדות ביקשה לערוך מסיבה בביתה למשפחה  
והזמינו את הסבתא הרבנית לבוא להשתתף, היא שאלה על כך את רבינו והוא  
השיב: אנו לא היינו עושים כן, אבל אין איסור ללכת לשם עכ"ל ואכן בסוף היא  
ראתה שמאוד אכפת להם אז הלכה.

ופעם הוסיף רבינו שליט"א לתלמיד: בביתנו לא עשו שום טקס ביום שהבת נהיית  
בגיל בת מצוה, אבל אני נוהג כל השנים לתת מתנה לבת או נכדה הנהיית בת  
מצוה.

מה המתנה? סידור תפילה! ובהשגחה פרטית קיבלנו מאחד מבני המשפחה את  
נוסח ההמדשה שרושם רבינו לנכדות שמגיעות ליום זה:

כעוזה"  
מתנה לנכדתי ..... ליום שמתחייבת במצוות,  
תתפללי בו בכונה ותזכי לחיים ארוכים וטובים  
בברכת סבא חיים קניבסקי

לע"נ הרה"ג החסיד

מוהר"ר אברהם יוסף שפירא זצ"ל

בן הרה"ג החסיד מוהר"ר פינחס זצ"ל

חדב"נ רבינו הגה"ק בעל ה"חשב סופר" זצוק"ל

נלב"ע בשם טוב כ"ג סיון תש"ס

תנצב"ה

נודב ע"י משפחת שפירא החשובה

## "דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצית" (טו, לח)

ש. האם יש ענין לעשות ציצית מצמר שקיימו בו מצות ראשית הגז דכיון דאיתעביד ביה חדא מצוה ליתעביד ביה מצוה אחרית.

**ת. יש עושין כן.**

ש. בהנ"ל האם יש ענין לחזר אחרי זה לקנות מכהן צמר שקיימו בו מצות ראשית הגז כדי לטוות ממנו חוטים לציצית או דילמא כל הענין בזה הוא במי שיש לו כן.

**ת. רק במי שיש לו.**

ש. האם שליח ציבור צריך ללבוש טלית כשמתפלל תפילת מנחה או מעריב.

**ת. אם אין לו מעיל ארוך.** (בכתבי רבינו שליט"א כתב בזה"ל כשהיה [החזו"א] מתפלל ביא"צ מנחה לפני התיבה לא היה לובש טלית ושמעתי בשמו שההולך בבגד עליון (מעיל ארוך) אי"צ ללבוש טלית (ועי' מ"ב ס' י"ח סק"ד ה' ועי' רמב"ם ספ"ח מהל' תפלה)

ש. העולה לתורה במנחה בשבת או בתענית ציבור האם צריך להתעטף בטלית, והנה לא ראיתי נוהגין כן אך לכאור' כן משמע במ"ב ס' י"ג סק"א ממה שדן שם במי שמתעטף בטלית כשעולה לתורה אם צריך לברך עליה.

**ת. אם יש לו מעיל קצר צריך להתעטף.**

ש. האם צריך ללבוש טלית כשמגביהין הספר תורה.

**ת. אם המעיל קצר טוב ללבוש.** (בכאן לא השיב רבינו שליט"א דצריך להתעטף, רק דטוב ללבוש וביאר רבינו שליט"א דחילוק הלשון הוא בדוקא דגבי העולה לתורה דדין העיטוף בטלית נזכר בפוסקים לפיכך כתבתי דמי שיש לו מעיל קצר צריך להתעטף, אבל לענין הגבהת ס"ת דאינו מפורש בפוסקים להצריך עיטוף בטלית רק דנהוג בזה משום כבוד התורה משום כן כתבתי רק דטוב ללבוש. עכ"ד).

(דעת נוטה)

**ת. העיטוף של הט"ג מהני.**

ש. האם עדיף טפי ללבוש טלית קטן מביד צמר מאשר ללבוש טלית קטן העשוי משאר מינים.

**ת. לפי דעת המ"ב יש להדר בזה אבל אין המנהג כן.**

ש. בהנ"ל מי שנוהג במנהגי החזו"א האם צריך להקפיד ללבוש בדוקא ט"ק של שאר מינים.

**ת. יכול לעשטת כרצונו, ואין קפידא ללכת בשל צמר.**

ש. בהנ"ל מאחר שלדעת המ"ב ירא שמים יחמיר על עצמו ויעשה טלית של צמר, האם צריך להורות כן למי שאינו מתלמידי מרן החזו"א וגם אינו מתלמידי תלמידיו.

**ת. אין חייבין להחמיר.** (לשואל אחר ששאל אם יש ענין להעדיף ט"ק העשוי מצמר השיב רבינו שליט"א בזה"ל יש ענין (אלא שהג"א לא נהג כן) עכ"ד, ור"ל דמאחר שכן דעת המ"ב דירא שמים יחמיר על עצמו יש ענין בזה, אלא שמ"מ אין המנהג כן).

ש. מי שנהג ללבוש ט"ק של צמר ומחמת שקשה עליו החום רוצה לשנות וללבוש בימי הקיץ ט"ק של כותנה האם נכון לשנות.

**ת. אל תשנה.** (דיש לחוש בזה משום נדרי מצוה מאחר שלדעת המ"ב יש להדר בזה, ומיהו ס"ל לרבינו שליט"א דיכול לישאל ולהתיר נדר).

ש. בהנ"ל מי שאינו יכול לסבול החום ורוצה לשנות האם צריך לזה התרת נדרים, והספק דשמא מאחר דחזינן דהגר"א והחזו"א זללה"ה נהגו כן לכתחילה א"כ אי"צ לזה התרה.

**ת. יתיר.**

ש. בהנ"ל אם רגיל ללבוש ט"ק של כותנה ואירע שלבש ג' פעמים של צמר האם יש לחוש בזה משום נדר.

**ת. אם דעתו שלא לנהוג כן לעולם אינו נדר ותלוי מה חשב, וכל זה כשלבש בקפידא אבל אם במקרה לבש שמצא זו אבל לא בקפידא אין לחוש.**

ש. מי שבירך על טליתו וקודם שלבשו טעה ודיבר או ענה איש"ר, האם נימא דמאחר שפטר בברכתו להט"ק שכבר לבוש בה דינו כדין מי שלובש ב' טליתות והפסיק ביניהם בשיחה שכ' המ"ב ס' ח' סקכ"ח דבדיעבד אינו חוזר ומברך.

**ת. יתכן.** (אמר רבינו שליט"א נסתפקתי בזה אחר שעיקר כוונתו על הט"ג ולא כיון להדיא על הט"ק, ומ"מ לדינא אמר רבינו דלא יברך ולא מבעיא במקום שפשט הט"ק בלילה דצריך לברך עליה ופוטרה עכשיו בברכת הט"ג, אלא אפי' היכא שלן בטליתו בלילה דמבואר במ"ב [ס' ח' סקמ"ב] דמספק אין מברך עליה מ"מ מאחר דלדעת השו"ע [שם סט"ז] דצריך לברך עליה שפיר חיילא ברכת הט"ג לפוטרה [וכמש"כ במ"ב שם דנכון לכיון כן] ממילא י"ל דבדיעבד אם ענה איש"ר אינו חוזר ומברך דספק ברכות להקל עכ"ד).

ש. נסתפקתי במי שמשכים לקום ויודע שלא ילבש להט"ג עד אחר כמה שעות האם בכה"ג צריך לברך על הטלית קטן.

**ת. אם אין שום חשש על הטלית קטן לכאור' יש לברך.**

ש. בהנ"ל מה הדין כשמפסיק בין לבישת הט"ק להטלית גדול משך זמן של שעה.

**ת. המנהג לא לברך.**

ש. בהנ"ל מה דינם של אלו האומרים סליחות בלא טלית גדול ורק כשמתחילין להתפלל מתעטפים בהט"ג ומשתהים מעת לבישת הט"ק משך זמן למעלה משעה האם בכה"ג יש להם לברך על הט"ק.

**ת. יתכן שנקרא זמן מועט ובפרט אלו שאומרים סליחות באשמורת שא"א עוד לברך על הטלית קטן.**

ש. במה שנהגו לברך על הט"ג ומכוונים לפטור בזה הט"ק האם צריך לכוין להדיא לפטור או דבסתמא נמי פוטר.

**ת. אם נוהג כך תמיד היו כמכיוון.**

ש. במה שנהגו כנ"ל לפטור הט"ק בברכת הט"ג האם צריך למשמש בציציות של הט"ק.

### לכבוד מערכת הגליון הנפלא דברי שי"ח

אני וכל בני הקהילה שלנו מתענגים בכל שבוע על העלון הנפלא והמיוחד, ובפרט על הדברים המיוחדים שמובאים במדור 'עלי שיח' בכל שבוע.

רציתי להוסיף על מה שהובא בענין גמגום, אני הקטן היה לי ארבע ילדים שסבלו מאוד מקושי בדיבור, היה להם גמגום חריף, כמובן הדבר מאוד הקשה עליהם את החיים, ואין צורך לפרט.

הלכתי (לפני כארבע שנים) לרבינו שליט"א, ואחרי שבירך אמר לי שאמתין כמה רגעים שייגמר קבלת קהל ויגיד לי איזה עיצה. ואז הוא אמר לי ששמע עיצה שמועילה וכדאי לעשות אותה.

העיצה היא - לדבר אל בובה כל בוקר כמה דקות ובעז"ה מהר מאוד הדיבור ישוב להיות כרגיל. וההסבר לזה הוא כי ברוב המקרים הילד מסיבה כל שהיא נתקע קצת בדיבור, וכיון שחברים וכדומה לועגים לו, הוא חושש יותר, וממשיך לדבר לא ברור וכבר קשה לו לחזור לדבר כאחד האדם בלי בושה, ולכן העיצה היא לקחת איזה בובה שהיא לא לועגת לו... ולדבר כמה רגעים אליה ותוך כמה ימים יתרגל לדבר רגיל בעז"ה.

אין צורך להוסיף כי עשינו את העיצה, ולשלוש ילדים זה הועיל מיד ולרביעי לקח קצת זמן אבל גם אצלו הועיל בסוף ב"ה, ואולי כדאי שתפרסמו את זה לתועלת.

בברכת 'כי אני ה' רופאך'

א. ד. (נתיבות)

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: [0573145900@okmail.co.il](mailto:0573145900@okmail.co.il) או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות ושו"ת מרבינו

להנצחות ולתרומות: 053-3145900 כתובת: ר' יהודה הנשיא 52 בני-ברק